

**MUZEUM PAWILONU X
CYTADELI WARSZAWSKIEJ**

*MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI
W WARSZAWIE*

KONCEPCJA WYSTAWY

**„WIĘŹNIOWIE X PAWILONU
CYTADELI WARSZAWSKIEJ”**

ZAKRES OPRACOWANIA

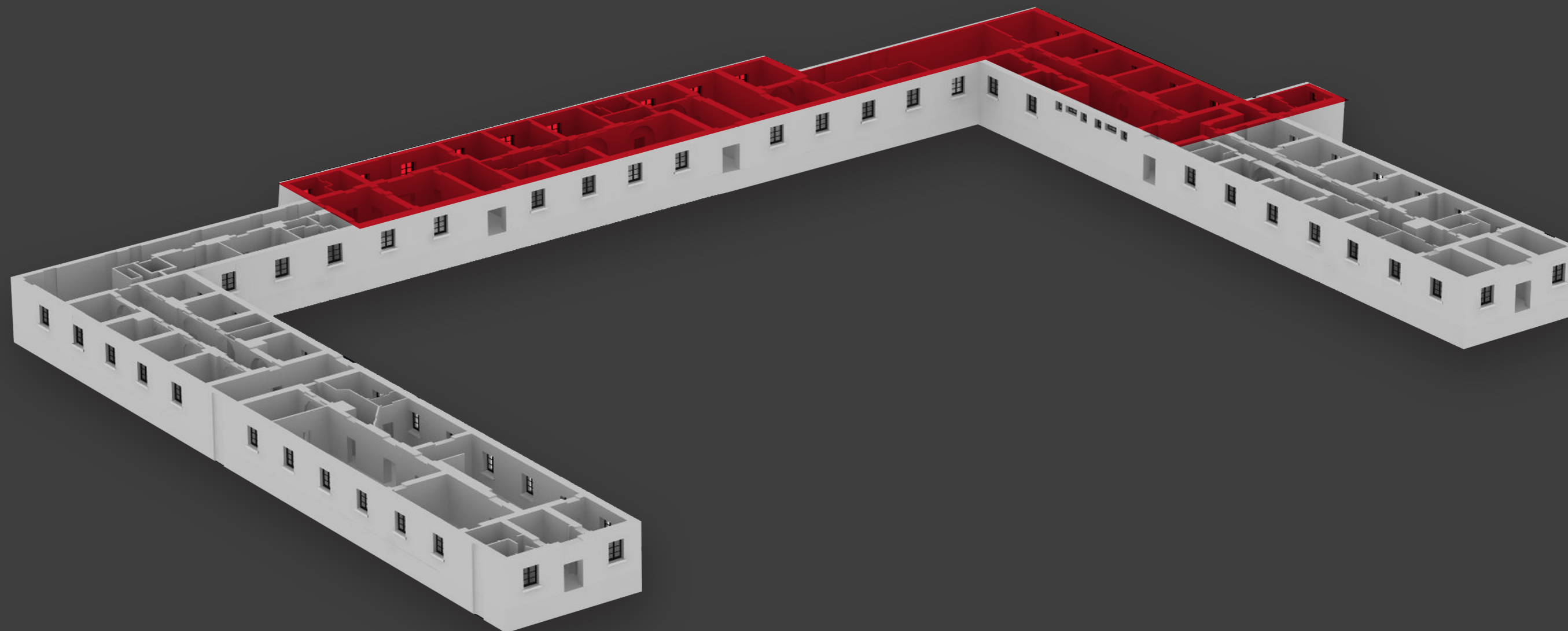
- 1. OPIS KONCEPCJI**
- 2. RZUTY**
- 3. WIZUALIZACJE**
- 4. OPRACOWANIE GRAFICZNE**
- 5. PROJEKT OŚWIETLENIA**

OPIŠ KONCEPCIJI

PARTER

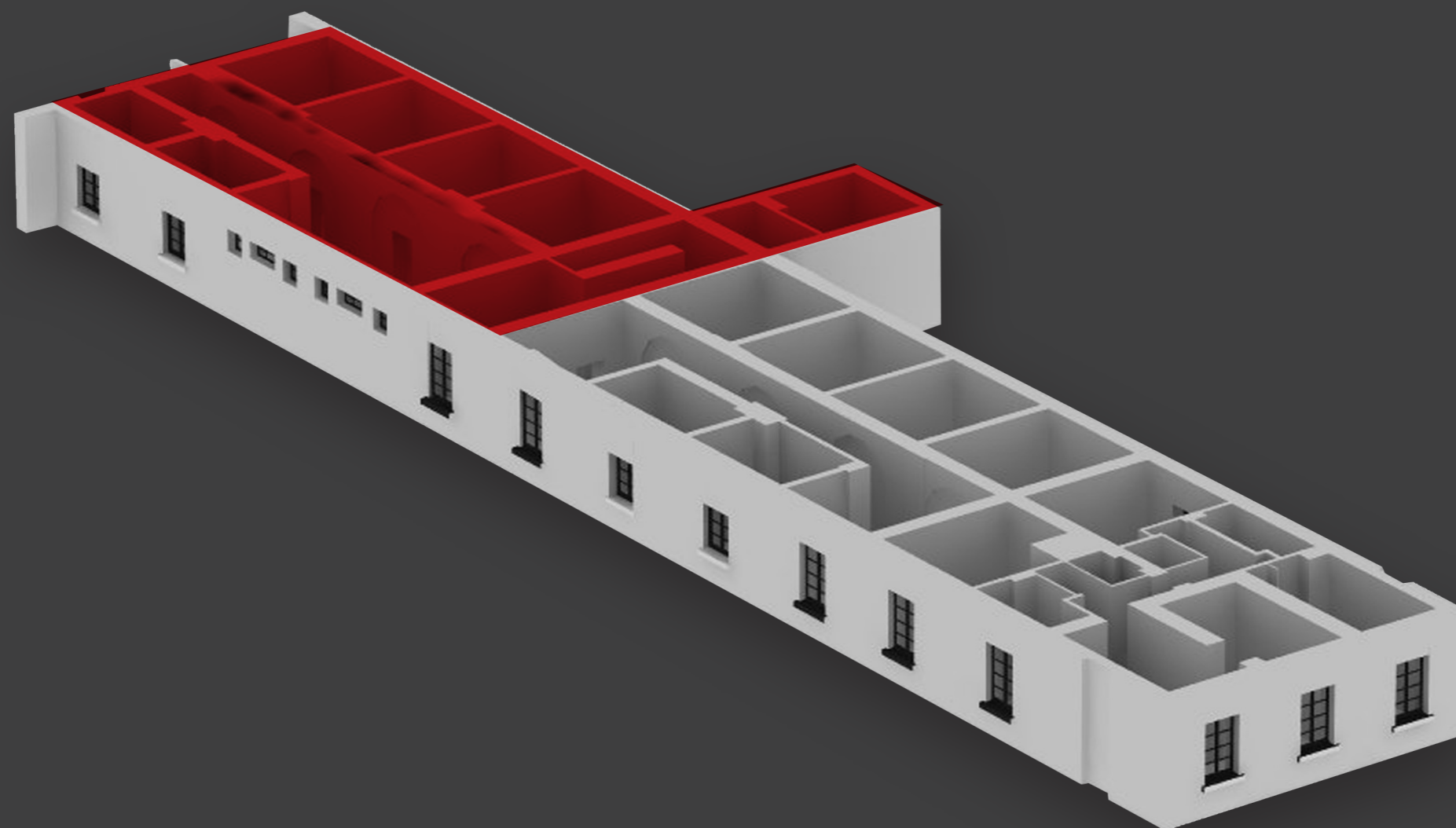
ZAKRES OPRACOWANIA

WYSTAWA:
„Więźniowie X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej”

PIERWSZE PIĘTRO
ZAKRES OPRACOWANIA

WYSTAWA:
„Więźniowie X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej”

CYTADELA SCENARIUSZ ZWIEDZANIA

Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej długo czekało na wystawę, która w odpowiedni sposób przedstawi losy więźniów, którzy przebywali tu w czasie zaboru rosyjskiego. Ukazanie dramaturgii losów tysięcy bojowników walczących o wyzwolenie narodowe i społeczne wymaga bardzo subtelnej oprawy, gry światła, by wydobyć z tego miejsca poruszającą opowieść. I to właśnie jest celem tej wystawy – poruszać. Przedstawienie historii wymaga ukazania prawdy, bez jej oceniania czy narzucania opinii. Zwiedzający przeżywają i uczą się, przechodząc przez kolejne sale i cele, by na koniec podróży samodzielnie wyciągnąć własne wnioski, a może zachęcenie do dyskusji będą chcieli poszerzyć swoją wiedzę na temat walki polskiego narodu o niepodległość.

Scena 1 – Sala 2

Zwiedzający rozpoczynają swoją podróż od przejścia obok wartownika i przeczytania kilku podstawowych informacji na temat Muzeum, które w kolejnych salach będą rozwijane. Scenografia zaprojektowana w strefie szatni i sprzedaży biletów niesie ze sobą wartości estetyczne wprowadzające zwiedzającego w klimat wystawy. Kraty, oddzielające szatnię od pozostałej części Sali 2, podświetlone zostały projekcją ukazującą cienie przeszłości - przejeżdżające kibitki, więźniowie i strażnicy z przygnębieniem przechodzący obok spoglądają w stronę zwiedzających tak jakby byli podróżnikami w czasie, którzy zoczyli z wyznaczonego kursu.

W tej strefie znajduje się również kiosk multimedialny z aplikacją pozwalającą zwiedzającym zapoznać się z planem zwiedzania, historią i teraźniejszością Muzeum X Pawilonu. Daje to punkt wyjścia, zanim rozpocznie się podróż do tragicznej przeszłości.

Scena 2- Sala 3

Przechodząc do kolejnego pomieszczenia, zwiedzający mogą kupić bilet wstępu na wystawę. Na ścianie wyeksponowany został cytat wprowadzający w atmosferę Sali 3: *„Warszawo, cudne kreślisz w naszych dziejach karty!”* Początek zwiedzania jest dosyć neutralny, bardziej informacyjny niż scenograficzny. Mniej tu odwołań do wrażliwości zwiedzających niż w dalszej części wystawy. Wizerunki carów Mikołaja I, Aleksandra II, Aleksandra III, Mikołaja II ukazują chronologię, dopełnione planami Warszawy z dwóch różnych okresów - planem Nicholsona z 1831 roku oraz planem z Bedekera Warszawskiego 1914 roku. Uzupelnienie informacji zwiedzający odnajdą w kiosku multimedialnym ustawionym w rogu Sali, przedstawiającym historię w punktach od roku 1300 do 1830, czyli do wybuchu powstania listopadowego. Zwiedzający zapoznają się z kontekstem historycznym poprzedzającym budowę Cytadeli.

Scena 3 – Sala 4

Sala 4 ma charakter informacyjny. Pomieszczenie jest dosyć jasne - przez okno wpada światło dnia. Zwiedzający poznają Żoliborz przed budową Cytadeli. Pomieszczenie, które szczególnie przemówi do wyobraźni mieszkańców Warszawy, którzy będą mieli możliwość zobaczenia miasta, które znają, jak wyglądało w przeszłości, tworzy plastyczną historię w wyobraźni widzów. Na ścianach wiszą reprodukcje prac malarskich oraz litografii Zygmunta Vogla ilustrujących wzgórze żoliborskie w XVIII wieku. Można zapoznać się również z repliką munduru i broni żołnierzy Gwardii Konnej Pieszej. Zwiedzający posiadają wystarczającą wiedzę, po przejściu przez wcześniejsze strefy, by przejść do kolejnego pomieszczenia, gdzie znacznie bardziej istotne od samych informacji będą emocje.

Scena 4 – Sala 5 (korytarz śmierci)

W tej strefie atmosfera jest zdecydowanie mniej neutralna. Bardzo ograniczone oświetlenie pozwala na utrzymanie całej przestrzeni w półmroku, dając poczucie przygnębienia i zadumy. Na wstępie znajdują się dwie cele śmierci. To właśnie tu więźniowie skazani na śmierć czekali na egzekucję. Jedna z cel rozświetlona jest jedynie blaskiem lampy naftowej - ciepłym i żywym tak bardzo kontrastującym z mrokiem tej strefy. Poza bodźcami wizualnymi, zwiedzający są wystawieni na działanie dźwięku, który we wstępie jest ledwo słyszalny, ale buduje napięcie. Cele zostały zaaranżowane realistycznie poprzez rekonstrukcję wnętrza. Jedna cela jest otwarta dla zwiedzających, dzięki czemu będą mogli zobaczyć podstawowe warunki życia więźniów, odciętych od świata, bez możliwości spoglądania przez okno. Druga jest zamknięta i zwiedzający mogą ją jedynie podejrzeć przez wizjer w drzwiach. Taki zabieg ma na celu zbudowanie atmosfery intymnej - zwiedzający jest na chwilę oderwany od reszty pomieszczenia czy grupy, samotnie spogląda przez wizjer, niczym strażnik więzienia, podglądając sytuację we wnętrzu. Cela ta jest bardziej dynamiczna. Projekcja we wnętrzu ukazuje cień więźnia, stwarzając napiętą atmosferę, pokazując oczekiwanie na śmierć.

W pomieszczeniu naprzeciwko cel znajdują się wielkoformatowe, podświetlone zdjęcia Warszawy z okresu rewolucji 1905-1907. Ukazanie kontekstu miasta, w obliczu egzekucji na jego mieszkańcach, pozwala zwiedzającym na odczucie skali - od indywidualnego dramatu aż po dramat całej społeczności. Sala obok ma charakter propagandowy. Materiały takie jak gazety, plakaty i manifesty znajdują się na ścianach. Tablice informacyjne zostały zaprojektowane w tej stylistyce, by wtopić się w rozedrgane tło. Tu również zwiedzający słyszą hasła propagandowe, czytane przez lektora, co składa się na mocny obraz tego, jak wyglądała propaganda w tym okresie. Pomieszczenie to zawiera ścianę przedstawiającą typografię rosyjską. W centralnej części pomieszczenia znajduje się gabłota z wysuwanymi szufladami, w których zwiedzający mogą zapoznać się z materiałami propagandowymi.

Główne pomieszczenie tej strefy jest utrzymane w ciemnym kolorze. Na czarnej, długiej ścianie w rzędach wypisane są nazwiska straconych wraz z datami narodzin i śmierci. Białe napisy tworzą złowrogo wyglądającą masę, uzmysławiając zwiedzającym, jak wiele osób zostało wtedy skazanych na śmierć. Z prawej strony można zobaczyć również sylwetki i wizerunki zgładzonych. Z lewej strony Sali, na ceglanej ścianie, widnieją dwa hasła napisane ręką powstańca: „Precz z caratem!” i „Niech żyje rewolucja!”, dając wrażenie tak jakby dopiero ktoś pozostawił za sobą ten ślad, ściekająca farba nie zdążyła jeszcze dobrze wyschnąć - jesteśmy uczestnikami tych wydarzeń.

Najbardziej dramatycznym elementem tej przestrzeni jest pień drzewa kasztanowego, pod którym dokonywane były egzekucje. Ta tragiczna pamiątka wymaga szczególnej ekspozycji i podkreślenia. Pień jest podwieszony i podświetlony delikatnym, mglistym światłem, które gładko opływa wszystkie pęknięcia i nierówności w korze. Poniżej, rozsypane na posadzce liście kasztanu wraz z kilkoma orzechami, zdają się jakby dopiero opadły z gałęzi. Jednak błysk metalu spomiędzy opadłych liści, przybierający formę łusek po nabojach uprzytamnia, że ten kasztan był niemyym świadkiem wielu dramatycznych zdarzeń. Na ścianie ponad drzewem widzimy ruchomy obraz, grę światła i cieni, spadające leniwie liście i sylwetki skazańców idących na śmierć. W tle słychać śpiew ptaków, dźwięk wiatru w koronach drzew, kroki - zwykły dzień, taki, jaki możemy doświadczyć i teraz. Po chwili jednak słyszymy wystrzał i wszystko zamiera. Symboliczna minuta ciszy zdaje się ziejącą dziurą wydartą w tym pięknym dniu. Nim świat znów wróci do życia, a ptaki zaczną śpiewać, mija zaledwie chwila. Jednak zwiedzający już wiedzą, że ta chwila stanowiła zakończenie życia więźnia. Odczuwają tę dramatyczną bliskość i prozę śmierci. Po chwili nagranie zostaje odtworzone ponownie.

Opuszczając tę strefę, zwiedzający już nie spojrzą na kolejne pomieszczenia w ten sam sposób. Wrażenie, które wyniosą z korytarza śmierci, będzie warunkowało dalszy odbiór ekspozycji.

Scena 5 – Sala 6

Cytat żegnający zwiedzających, którzy opuszczają korytarz śmierci mówi:

*„Potem do bram wnosili stróże
Zwłoki bojowców i żołdatów.
Zostały po nich krwi kałuże:
Lepka purpura łódzkich kwiatów.
Najpierw je wodą polewano,
Potem je piaskiem przysypano,
Nazajutrz zaś pędziły po nich,
Wprężone w pary świetnych koni,
Powozy panów fabrykantów,
Panów prezesów i bogaczy,
Zadowolonych posiadaczy
Pałaców, banków i brylantów”
Julian Tuwim, Kwiaty Polskie*

Scena 6 – Sala 7

Słychać gwar ulicy. Jeszcze zanim zwiedzający wstąpią do tej strefy, w ich głowach już zaczyna tworzyć się obraz zatłoczonej, ruchliwej uliczki. Wizja ta stoi w opozycji do dramatycznej sceny, jaka rozegrała się w poprzedniej Sali. Tutaj życie miasta toczy się mniej lub bardziej normalnie. Zwiedzający widzą okno kamienicy, a za oknem warszawskie uliczki. Przy stolikach można usiąść, korzystając z oferty małej kawiarni utrzymanej w klimacie omawianych czasów. W tle słychać gwar rozmów, dźwięk kopyt uderzających o bruk.

Stanowiska odsłuchowe stanowią bardzo ważny element ekspozycji. Pozwalają zbudować wyobrażenie o przestrzeni w bardzo plastyczny sposób, jednocześnie pozostawiając sytuację w niedopowiedzeniu. Interpretacja dźwięków jest indywidualna i pozwala każdej osobie w indywidualny sposób kreować swoje wyobrażenie. Wszystkie rozwiązania wizualne stanowią jedynie ukierunkowanie myślenia odbiorcy.

Scena 7 – Sala 8

Atmosfera w tej przestrzeni jest na powrót bardziej informacyjna. Powracamy do chronologii wydarzeń, która została zaburzona w celu ukazania Rewolucji 1905 - 1907. W tej przestrzeni zwiedzający zapoznają się z nastrojami panującymi w Królestwie Polskim przed rokiem 1830, które w rezultacie doprowadziły do wybuchu powstania listopadowego. Reprodukcje dzieł Kossaka wiszące na ścianach stanowią uzupełnienie wizualne do kontekstu historycznego. Myśl przewodnia w tej przestrzeni: „Polak nie sługa, nie zna co pany, Nie da się okuć przemocą w kajdany. Wolnością żyje, do wolności wzdycha, bez niej jak kwiatek bez wody usycha.” Prezentacja mundurów żołnierzy okresu Powstania znajduje się w pobliżu makiety X Pawilonu Cytadeli. Zwiedzający mają okazję zobaczyć przestrzeń, w której się znajdują, z innej perspektywy, obejmując jak rozległe było więzienie.

Scena 8 – Sala 9

Kolejna sala jest jasna i daje się tu odczuć atmosferę oczekiwania. Zwiedzający dowiadują się o budowie Cytadeli, co precyzuje cytat znajdujący się w widocznym miejscu na ścianie: „Jeżeli upierać się będziecie przy waszych marzeniach o odrębnej narodowości, o Polsce niepodległej, przy wszystkich tych złudzeniach, ściągniecie na siebie wielkie nieszczęście. Kazałem tu zbudować Cytadelę Aleksandrowską i oświadczam wam, że przy najmniejszym zaburzeniu każę miasto zbombardować, zburzę Warszawę i z pewnością nie ją odbuduję.” Zwiedzający odczuwają tutaj to, co przeżywali mieszkańcy Warszawy, gdy Cytadela była budowana - jeszcze nie było wiadomo, jaką funkcję będzie pełnił inwestycja, ale narastała atmosfera napięcia. W tym pomieszczeniu uwagę przykuwa przede wszystkim ogromna makieta, ukazująca cały kompleks Cytadeli. Podświetlona pasmem świetlnym, idącym od dołu zyskuje nową głębię i realizm.

Scena 9 – Sala 10 (czarny Korytarz)

Kolejna strefa wrazeniowa. Poza częścią informacyjną zastosowane tu rozwiązania przestrzenne mają za zadanie wywołać wrażenie. Zwiedzający wstępują w ciemną przestrzeń korytarza. Początek zwiedzania opowiada o żałobie narodowej, stąd atmosfera jest przygnębiająca i posępna. Ciemne barwy jedynie wybiórczo rozświetlane są poprzez mocne snopy światła. Cele znajdujące się w tej przestrzeni zostały zrekonstruowane i opisane kartami więziennymi zawierającymi zdjęcie, biogram i lata przebywania danego więźnia bądź oznaczenie, iż jest to cela zbiorowa lub bezimienna. Jedną z cel oznaczona jest jako cela Feliksa Dzierżyńskiego, we wnętrzu widzimy zatrzymaną chwilę. Kilka książek leży niedbale położonych na parapecie, jedna otwarta zostawiona została na stole. W oknach specjalnie zaprojektowane wyklejki pozwalają uzyskać kontrolowany efekt świetlistości, a dodatkowo niosą wartość estetyczną. Za oknami widzimy rozgrywającą się jakby współcześnie rewolucję.

Cytat wprowadzający do tej strefy: „Męczeństwem pracujcie na dzień zmartwychwstania, Wytrwaniem odkupcie swych win przebaczenie, Jednością otoczcie braterskie działania, A przyjdzie godzina, że wolni, że sami, z upadku wskrzeszenie na wieczne istnienie, bo, kraju i ludu, Bóg z wami!” znajduje się z lewej strony korytarza, pod nim umieszczone zostały najważniejsze informacje dotyczące branki i pogrzebu pięciu, z wyszczególnieniem wieku i zawodów zamordowanych. Pozwoli to uzmysłowić sobie zwiedzającym w szczególności młodszemu pokoleniu, iż ludzie, którzy walczyli o niepodległość często byli w bardzo młodym wieku. To pozwala lepiej zrozumieć, jak poważne było zagrożenie i chęć odzyskania niepodległości. W części korytarza zwiedzający zyskują informacje niezbędne do zrozumienia nastrojów panujących w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania styczniowego. Zrozumienie kontekstu tego wydarzenia pozwala zwiedzającym zrozumieć myślenie i mentalność ludzi współczesnych tamtym czasom. Idąc dalej zwiedzający widzą w drobnych, indywidualnie podświetlonych gablotach, biżuterię żałobną. Indywidualne ukazanie pamiątek powoduje, że oglądający są zmuszeni do pewnego rodzaju utożsamienia się z dawnym właścicielem, ponieważ nie jest to bezimienny eksponat, lecz przykładowo konkretna bransoleta, która zdobiła nadgarstek konkretnej kobiety. Historyczne przedmioty stają się dzięki temu bardziej „człowiecze”.

W dalszej części sali, na ścianie za celą Feliksa Dzierżyńskiego, znajduje się instalacja ukazująca spis więźniów z lat 1860-1867. Tabliczki w trzech różnych rozmiarach zamieszczone zostały na czerwonych żyłkach, dając trójwymiarowy, przestrzenny wyraz. Dodaje to dynamiki oraz symbolicznego znaczenia. Zwiedzający mogą dostrzec, jak wiele nazwisk składa się na tę przestrzenną chmurę i uświadomić sobie, że każda z tych tabliczek reprezentuje jedną osobę. Większe tabliczki wyróżniają najważniejszych więźniów Cytadeli. Zastosowanie czerwonych żyłek wprowadza pionowe, prawie krwawe cięcie. Podkreśla to charakter i tragiczne znaczenie instalacji, dając z daleka wrażenie krwawego deszczu spływającego na tle ciemnej ściany.

Zwiedzający mogą tu spędzić trochę więcej czasu, przysiadając na ławie, która również stanowi element scenografii – będąc nawiązaniem do stanowiska kordegardy wewnętrznej. Z tego miejsca zwiedzający mogą również zobaczyć w specjalnie zaprojektowanych gablotach dokumenty, gazety i inne publikacje z okresu bądź ich kopie. Gabloty mają mieć charakter kartoteki więziennej – zwiedzający mogą wysuwać kolejne szuflady z dokumentami. W tle widać instalację połączoną ze stanowiskiem multimedialnym, prezentującą treści związane z utworzeniem się Stronnictwa Białych i Stronnictwa Czerwonych. Prosty wizualny przekaz, wykorzystujący rozróżnienie kolorystyczne, mocno zapisuje się w pamięci. Ta część sali podzielona jest na dwie strony: jedna – oświetlona białym światłem, druga – czerwonym. W centralnej części znajduje się specjalnie zaprojektowany stand multimedialny z dwoma stanowiskami. Gdy jeden ze zwiedzających przyswaja informacje po stronie białej, a drugi po czerwonej, stoją względem siebie w opozycji. Tak zaprojektowane stanowisko pozwala na symboliczne ukazanie odmiennej polityki, tych dwóch obozów. Stand uzupełniony został o sztandary prezentujące wizerunki i krótkie informacje o najważniejszych działaczach każdego ze stronnictw. Użycie półprzezroczystego materiału pozwala zachować lekkość oraz umożliwia wzajemne dostrzeżenie się przez osoby korzystające ze stanowiska w tym samym czasie. Na ścianie ponad kioskiem multimedialnym znajduje się cytat: „Obok Orła znak Pogoni, poszli nasi w bój bez broni.”

Scena 10 – Sala 11

Zwiedzający mają już niezbędne informacje i przeżycia, by zrozumieć kontekst powstania styczniowego, nim wejdą do pomieszczenia mu poświęconego. Opuszczając czarny korytarz, wychodzimy również z ostatniej ciemnej przestrzeni na parterze. Sala jest nieduża, ale znajduje się tu dużo informacji. Po wejściu do sali, zwiedzający mogą zobaczyć pamiątki oraz najważniejsze informacje, w pasmowej gablocie po prawej stronie ściany. Przestrzenność tego rozwiązania jest szczególnie ważna ze względu na instalację, która się tu znajduje. Przedstawia ona zgeometryzowane, uproszczone sylwetki ludzi niosących sztandary, z jednej strony kilka sylwetek niosących sztandar Cesarstwa Rosyjskiego, z drugiej samotna postać niosąca sztandar Królestwa Polskiego. Ukazuje to ogromną różnicę na niekorzyść powstańców w rozłożeniu sił. Ponadto w tej strefie znajduje się instalacja zatytułowana „Kosynierzy” – sylwetki powstańców trzymających kosy bojowe, gotowych do ataku, którzy występują z mroku ściany zdają się napierać mroczną masą na zwiedzającego. To, czego nigdy nie oddadzą strony z podręczników czy innych historycznych publikacji, to ładunek emocjonalny, jaki stoi za opisywanymi wydarzeniami. Rozwiązania przestrzenno-wizualne pozwalają wywołać w zwiedzających realne uczucia – strachu, smutku, wzruszenia.

Scena 11- Sala 12a, 12b i 12c

Opuszczając strefy powstań, zwiedzający przechodzą do części ekspozycji opowiadającej o konkretnych ludziach i ich losach. Od tej pory większość historii będzie dotyczyła indywidualności, które przewinęły się przez mury Cytadeli. Pierwszą postacią, z którą mają okazję się zetknąć, jest Romuald Traugutt. Dwa pomieszczenia poświęcone zostały pobytowi dyktatora powstania styczniowego w Cytadeli i jego działalności konspiracyjnej oraz przybliżeniu sylwetki przed pojmaniem. Pierwszy temat został przedstawiony w dwóch celach: jednej, która była miejscem tymczasowego pobytu Romualda Traugutta, a drugiej – stanowiącej miejsce odsiadki kronikarza jego życia w X Pawilonie – Mariana Dubieckiego. Obie cele zostały zrekonstruowane i wyposażone w elementy scenograficzne. W wypadku celi generała jest to list leżący na stoliku obok łóżka. List adresowany do żony – jedyny dostarczony spośród wielu napisanych, które nigdy nie opuściły murów więzienia. Dramaturgia sceny porusza – scena zatrzymana w czasie. Traugutt pozostawił niedokończony list do swojej ukochanej, idąc na śmierć. Snop jasnego światła podkreśla ten niezwykle ważny skrawek papieru. Zwiedzający uświadamiają sobie, że poza działalnością polityczną na rzecz państwa, powstańcy to też ludzie, którzy mieli rodziny i miłości, które poświęcali na rzecz dobra ogółu. W celi Mariana Dubieckiego możemy zarówno odczytać, jak i odsłuchać jego relację o życiu Traugutta w Cytadeli. Jest to bezpośredni przekaz – swego rodzaju kronika więzienna, z której zwiedzający dowiadują się nie tylko o życiu samego Traugutta, ale również o charakterze życia w Cytadeli.

Po wejściu do kolejnej sali, zwiedzający widzą wielkoformatową fotografię Romualda Traugutta wraz z cytatem zaczerpniętym z jego wypowiedzi z przesłuchania: „Idea narodowości jest tak potężną i czyni tak wielkie postępy w Europie, że ją nic nie pokona.” W oknie widać kamienicę przy ulicy Smolnej, w której znajdowała się tajna kwatera Rządu Narodowego, a która już dzisiaj nie istnieje. W centralnej części sali znajduje się postument z repliką charakterystycznych okularów generała, pozwala zwiedzającym na spojrzenie z jego perspektywy – z jednej strony mając wolność, a z drugiej niewolę. Przeciwległa ściana jest gładką płaszczyzną z centralnie umieszczonym portretem. Jednak są to tylko pozory. Po zbliżeniu się zwiedzających do obrazu, ciemna płaszczyzna, na której się znajduje ożywa. Pokazują się rozświetlone napisy, składające się na złote myśli, najważniejsze informacje o konspiracyjnej działalności Romualda Traugutta. Ta sala skrywa w sobie tajemnicę co symbolizuje tajną działalność powstańców, którzy na szali stawiali swoje bezpieczeństwo i przyjmowali inne tożsamości w celu prowadzenia działań konspiracyjnych. Niezwykle ważne jest przedstawienie kontekstu życia ludzi uczestniczących w walkach o odzyskanie niepodległości, ponieważ współcześnie mało osób zdaje sobie sprawę, że ludzie którzy walczyli o wolność, musieli odnaleźć się w niezwykle trudnej sytuacji. Była to reakcja na opresję zadawaną przez rozbiorcę, która wymagała poświęcenia swojego dotychczasowego życia, tożsamości i czasu.

Scena 12 – Sala 12, 12d, 12e

Opuszczając celę Romualda Traugutta, zwiedzający wstępują w przestrzeń Syberii – wielkoformatowe grafiki wkomponowane we wnęki w korytarzu, ukazują szary i zimny, abstrakcyjnie ujęty krajobraz Syberii. Temperatura w pomieszczeniu zdaje się opaść o kilka stopni, prawie czuć lodowaty wiatr strącający śnieg z konarów nagich drzew. W strefie informacyjnej zwiedzający mogą dowiedzieć się, jak wyglądała trasa zesań na Syberię, skonfrontować czas, jaki zajmował więźniom na pieszą wędrówkę z czasem, w jakim pokonuje się dzisiaj ten dystans. Oznaczenie na jednej mapie szlaku katorżniczego i trasy kolei Transsyberyjskiej pozwoli na wizualne uświadomienie sobie, jak niewyobrazalny był to wyrok. Cytat przyświecający tej przestrzeni to: „Nie dbam jaka spadnie kara: Mina, Sybir czy kajdany”. W jednym z pomieszczeń znajdują się sylwetki zesłańców zasłużonych nauce – Benedykta Dybowskiego, Wiktora Godlewskiego, Aleksandra Czekanowskiego, Jana Czerskiego, Bronisława Piłsudskiego i Władysława Sieroszewskiego. Zwiedzający zdobywają wiedzę na temat Polaków zasłużonych w badaniach geograficznych, przyrodniczych i etnograficznych na Syberii. Temat, który zostaje tu również poruszony, to dobrowolne osadnictwo na Syberii przed rokiem 1914. Ukazanie, jak bardzo zwiły jest temat zesań, które przytrafiały się różnym ludziom oraz zaznaczenie problematyki powrotów z zsyłek w latach 1918 – 1920. Ekspozycja może stanowić wstęp do rozbudowanego tematu Sybiraków w Muzeum Pamięci Sybiru z Białegostoku.

Ostatnim elementem historii w tej strefie jest kuźnia więzienna, w której wykuwane były kajdany przeznaczone dla więźniów. Instalacja, która znajduje się w tej przestrzeni, wykorzystuje łańcuchy i kajdany jako elementy budujące i dzielące przestrzeń. Opresyjna nieprzenikalność stali, zestawiona z grą światła i cieni pojawiającą się na ścianach po odpowiednim doświetleniu instalacji, powoduje stworzenie przejmującego obrazu niewoli. Pomieszczenie wyposażone zostało w stanowisko odłuchowe, które buduje dramatyczny klimat. Zwiedzający słyszą dźwięk walenia młota o kowadło oraz metaliczne dzwonienie kajdan i łańcuchów. Obraz, który kreuje się w ich głowach, jest wzmocniony przez zapach stali unoszący się w powietrzu oraz chłód dotykanych powierzchni. Zwiedzający mogą zostać zakuci w kajdany, by poczuć ich ogromny ciężar. Dopiero wtedy przychodzi refleksja, jak ogromną karą było skazanie na katorgę – świadomość nadludzkiego wysiłku, jaki stanowił marsz, będąc zakutym w ciężkie łańcuchy.

Scena 13 – Piętro

Wychodząc z poziomu parteru na I piętro, zwiedzający kontynuują swoją podróż śladami ludzi, którzy mieli nieszczęście znaleźć się w Cytadeli. Ekspozycja znajdująca się na piętrze skupia się na ruchu robotniczym w Królestwie Polskim oraz na więźniach zajmujących poszczególne cele. Pierwsze, co rzuca się w oczy po wejściu na poziom +1, to cytata Róży Luksemburg: „Socjalizm albo barbarzyństwo – innej drogi nie ma!”. Jest to historia schyłku działania Cytadeli Warszawskiej i czas zbliżania się Niepodległości. Przedstawione zostaną tu sylwetki więźniów z obozu narodowo-demokratycznego pod przewodnictwem Romana Dmowskiego oraz PPS, odłamu związanego z Józefem Piłsudskim. I to właśnie ten ostatni stanowi centrum ekspozycji. Zestawienie statycznych scen w formie stopklatek – ukazania celi bezimiennej i celi zbiorowej, wyeksponowanie dokumentów i biogramów – z dynamiczną ekspozycją w celi Piłsudskiego pozostawia na zwiedzających poruszające wrażenie. Cella dyktatora wypełniona jest projekcją wyświetlaną na półprzezroczystej wystonie – tutaj sam Piłsudski, w narracji pierwszoosobowej opowiada swoją historię – niczym duch, który pozostał w murach więzienia. Na podrapanych ścianach widzimy wyświetlane świadectwo niepoczytalności, które fałszywie wydane zagwarantowało mu ucieczkę z Cytadeli. Obrazy przeplatają się między sobą wraz z urywkami animacji pokazującej działania powstańcze przeprowadzone przez Piłsudskiego, np. Akcję pod Bezdunami. Zwiedzający mają wrażenie, że wstąpili do umysłu towarzysza Wiktora, gdzie wspomnienia mieszają się z myślą teraźniejszą, jednak nim stanie się ona zmaterializowana i dopowiedziana rozptywa się w cieniu i zakamarkach, by ustąpić miejsca kolejnej, jeszcze bardziej ulotnej myśli. I w pewnym momencie już sami nie wiemy, czy i my nie jesteśmy wytworami tego szalonego umysłu, czy jakimś sposobem nie zgubiliśmy się w tej pętli czasu i nie staliśmy się jedynie wspomnieniem, które próbuje wpasować się w kontekst.

Tym sposobem historia o Więźniach X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej urywa się, zostaje przerwana, by zostawić miejsce dla malarskiej relacji z tego okresu widzianej oczami Aleksandra Sochaczewskiego, która następuje w kolejnej strefie. Widz pozostaje z niedosytem, który jednak jest bodźcem do pogłębiania wiedzy zarówno o ludziach, jak i o wydarzeniach i miejscach. Historia, by interesować współczesną widownię, musi ją poruszać i zmuszać do krytycznego myślenia – musi ożywiać w zwiedzających ich głęboko skrywane emocje, odwoływać się do nich i z nimi igrać. Tylko wtedy zwiedzający, opuszczając mury Muzeum poczują, że, nie tylko czegoś się nauczyli, ale być może przede wszystkim, że przeżyli coś autentycznego.

NIEPEŁNOSPRAWNI

Projekt został stworzony z myślą o osobach niepełnosprawnych o różnym zakresie niepełnosprawności. Odpowiednia szerokość przejść dla osób niepełnosprawnych jest zastosowana i na niej w niniejszym opisie nie będziemy się koncentrowali. Z naszego doświadczenia wynika, że wszelkie inne rodzaje niepełnosprawności, w tym przede wszystkim obniżona sprawność intelektualna, jest często pomijana. Osoby niepełnosprawne intelektualnie mają możliwość skorzystania z każdego stanowiska, na którym znajduje się monitor. Spójna identyfikacja wizualna zastosowana w aplikacjach pozwala opiekunowi takiej osoby, oraz samej osobie, wybrać odpowiedni poziom przekazu edukacyjnego. Są to proste grafiki i kolejność odkrywanych informacji. Zastosowanie czytelnych czcionek pozwala na łatwe zdobycie podstawowych informacji merytorycznych, będących bazą do zrozumienia instalacji artystycznych znajdujących się w obrębie ekspozycji. Osoby z wadami wzroku lub niewidzące na wielu stanowiskach mogą zapoznawać się z treścią komunikatów ekspozycyjnych (instrukcje obsługi, treść edukacyjna) w języku Braille'a. Ponadto niektóre stanowiska wyposażone są w sygnalizatory dźwiękowe, w których natężenie dźwięku zależne jest od stanu w jakim stanowisko się znajduje, pomagające w obsłudze stanowiska. Stanowiska z komputerami wyposażone są w głośniki i umożliwiają zapoznanie się z treścią edukacyjną, słuchając lektora, w celu uniknięcia nakładania się dźwięków z różnych stanowisk możliwe jest wykorzystanie głośników kierunkowych lub słuchawek. Dodatkowo ekspozycja wzbogacona została o projekcje oraz stanowiska odsłuchowe, które pozwalają na lepsze poznanie atmosfery oraz przyswojenie treści osobom niedowidzącym, niewidzącym oraz niesłyszącym i niedosłyszącym.

Ważnym elementem wystawy jest jej fakturowość oraz eksponaty przeznaczone do taktylnego doświadczania. Są to przede wszystkim rzeźby i popiersia, repliki pamiątek, kajdany, łańcuchy itd. Dotykalność ekspozycji wpływa na jej odbiór również dla osób pełnosprawnych, wzbogacając doświadczenie wystawy o kolejny zmysł. Fakturowość materiałów (metal, beton, papier, tkanina itd.) sprawia możliwym uzyskanie atmosfery w poszczególnych strefach – poprzez skojarzenie i temperaturę dotykanych materiałów, np. metal będzie chłodny i gładki, natomiast płótno szorstkie i o neutralnej temperaturze.

Przestrzeń architektoniczna wystawy uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych. Dostęp do poziomu wystawy głównej ułatwi winda. Wszystkie przejścia i podjazdy posiadają odpowiednią szerokość i nachylenie pozwalające na przejazd wózkiem inwalidzkim, lub zostały dostosowane, by spełniać wymogi. Wykorzystanie audioprzewodników dla osób niewidomych i słabowidzących będzie szczególnie przydatne w celu dokładnego zgłębienia ekspozycji. Zalecane jest, by Muzeum zostało wyposażone w kilka sztuk tabletów, które pozwolą zaspokoić potrzeby osób o różnym stopniu niepełnosprawności. Tablet z odpowiednią aplikacją może służyć jako audioprzewodnik dla niewidomych i słabowidzących. Niesłyszący mogą zaś włączyć funkcję wyświetlania napisów (w dowolnym dostępnym języku) do odtwarzanych filmów video. Dodatkowo istnieje możliwość instalacji pętli indukcyjnych, które przekażą dźwięk z tabletu/ mikrofonu przewodnika do aparatów słuchowych.

MULTIMEDIA

KIOSK MULTIMEDIALNY

- **10 sztuk** - aplikacje mają charakter graficzny i uproszczony. Kolorystyka layoutów jest zgodna z kolorystyką identyfikacji wizualnej w celu stworzenia spójnej ścieżki zwiedzania. Kioski multimedialne stanowią uzupełnienie i rozwinięcie instalacji znajdujących się w poszczególnych strefach oraz zostały zaprojektowane z myślą o osobach z niepełnosprawnościami. Uwzględniony został krój i rozmiar czcionek (który może zostać zmieniony w zależności od potrzeby użytkownika). Komputery są kompatybilne ze stoiskami odsłuchowymi i projekcjami, w niektórych strefach możliwe jest uruchomienie projekcji dopiero po użyciu kiosku multimedialnego. Treści znajdujące się w poszczególnych kioskach uwarunkowane są z rodzaju ekspozycji w danym pomieszczeniu.

W Sali 3 - Historia Warszawy aplikacja ukazuje chronologiczny ciąg wydarzeń do roku 1830, uzupełniona o obrazy, zdjęcia, repliki dokumentów i portretów, stanowiąc bazę multimedialną dla zwiedzających. Jednocześnie teksty w aplikacji są lapidarne, z możliwością rozwinięcia w celu pogłębienia wiedzy. Zależy nam na uzyskaniu przyjaznego efektu wizualnego i nie zniechęcenia zwiedzających zbyt dużą ilością tekstu.

W Sali 5D - Rewolucja 1905/propaganda kiosk multimedialny został wkomponowany w manualnie obsługiwaną gablotę - kartotekę. Zwiedzający nie tylko mają możliwość pogłębienia wiedzy w sposób interaktywny, ale również poprzez wysuwanie szuflad z replikami i oryginałami dokumentów, gazet lub innego rodzaju materiałów propagandowych. Aplikacja ma możliwość odtworzenia dźwięku w poszczególnych działach, co stanowi dodatkowy bodziec dla zwiedzających.

Estetyka kolejnych aplikacji pozostaje jednolita, zmieniają się jedynie treści w zależności od prezentowanego tematu.

STANOWSIKO ODSŁUCHOWE

- **8 stanowisk.** Niezwykle ważny element ekspozycji, który wpływa bezpośrednio na jej odbiór oraz pozwala na zbudowanie odpowiedniego napięcia adekwatnie do założonej ścieżki zwiedzania. Nagrania pozostają w zapętleniu, pozostawiając odpowiedni czas wyciszenia, by zwiedzający nie odczuli nienaturalnego efektu dźwiękowego. Przykład stanowiska odsłuchowego to nagranie wykorzystane w Sali 5 - Korytarzu Śmierci jako uzupełnienie projekcji „Kasztanowiec”. Dźwiękowe ukazanie egzekucji uzupełnione jest bodźcem wizualnym. Zwiedzający, wstępując do sali, słyszą śpiew ptaków, szum wiatru w koronach drzew, zbliżające się kroki. Nagle słychać wystrzał oznajmiający dokonanie egzekucji, po którym następuje minuta ciszy, która nie tylko stanowi hołd dla zabitych, ale jest również przerwą pozwalającą zwiedzającym uporządkować sobie przyswajane bodźce. Po chwili nagranie zostaje odtworzone, dając wrażenie, jakby świat nagle ocknął się z tego stanu zamarcia, w który wpędził go huk wystrzału.

Stanowisko odsłuchowe może zostać przygotowane w czterech wersjach, by dźwięki świata zewnętrznego korelowały z daną porą roku, np. w okresie zimowym, zamiast śpiewu ptaków słyszymy wiatr wyjący w zakamarkach Cytadeli, skrzypienie śniegu itd.

PROJEKCJA

-6 projekcji. W celi Józefa Piłsudskiego na pierwszym piętrze projekcja pełni funkcję narracyjno-edukacyjną. Urywki grafik i starych zdjęć, linii łamanych i płynnych, pojawiający się czerwony kolor, który niczym rana jawi się na ciemnej fakturze ściany, a do tego dynamicznie ukazujące się napisy tworzą dynamiczny efekt.

W sali 5 - Korytarzu Śmierci projekcja znajdująca się za kasztanem ukazuje cienie spadających liści oraz skazańców idących na śmierć. Dynamika i niedopowiedzenie pozwalają na uzyskanie bardzo ulotnego efektu, który doskonale wpasowuje się w klimat całej wystawy.

Jednak czasem projekcja jest zapętloną sekwencją obrazów, starych fotografii, które pozwalają na uzyskanie efektu panoramy i przestrzeni w ograniczonych ścianach cel. Sytuacja taka ma miejsce w sali 5C, gdzie wielkoformatowe, podświetlone zdjęcia Warszawy uzupełnione są wyświetlanymi fotografiami przesuwającymi się po ścianach.

RZUTY

PRZESTRZENNY RZUT BUDYNKU

PARTER

PRZESTRZENNY RZUT BUDYNKU

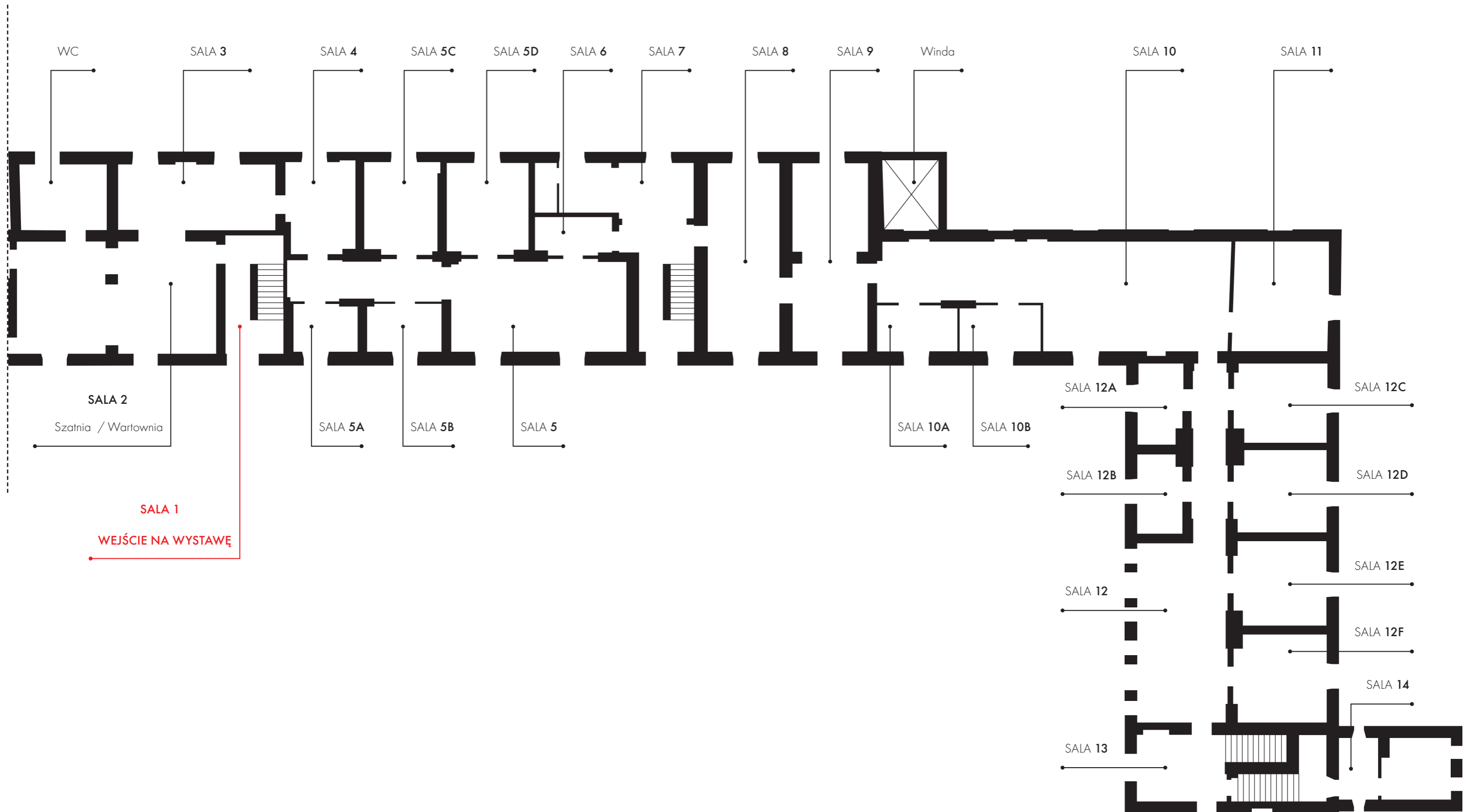
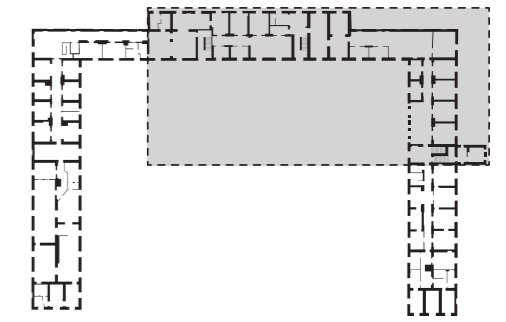
PIĘTRO

RZUT BUDYNKU

NAZEWNICTWO SAL

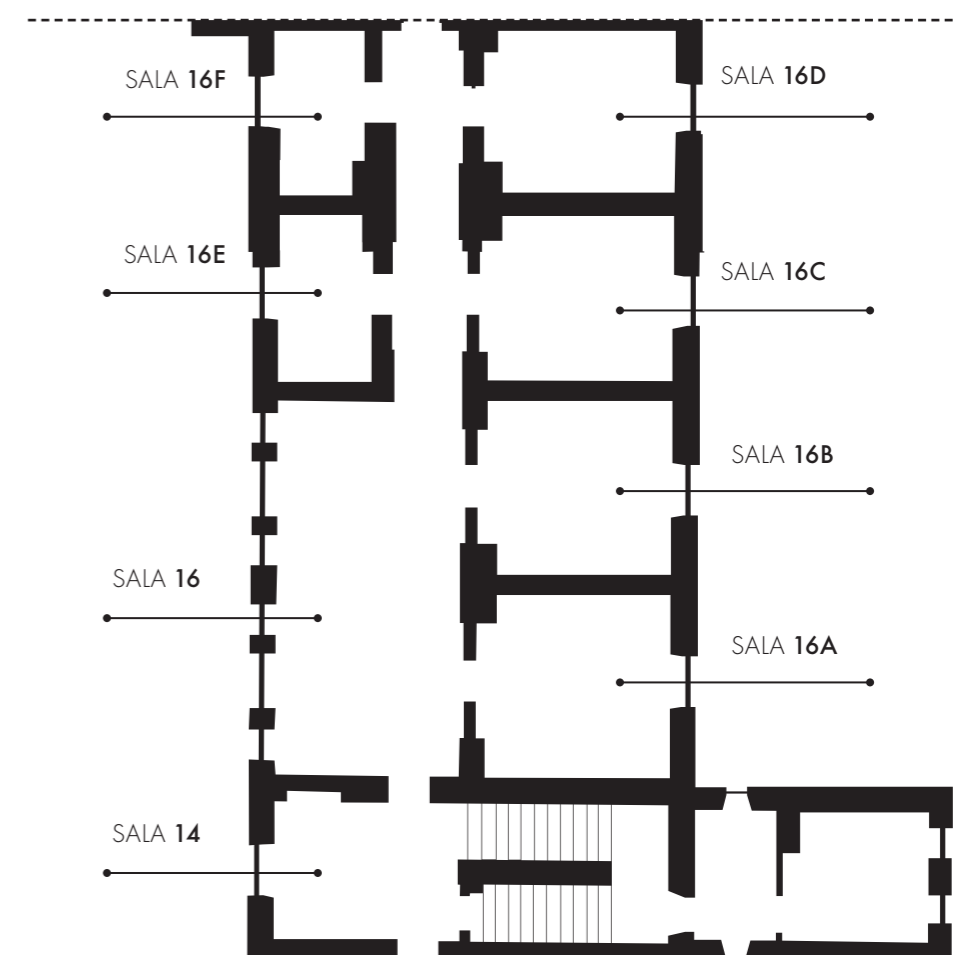
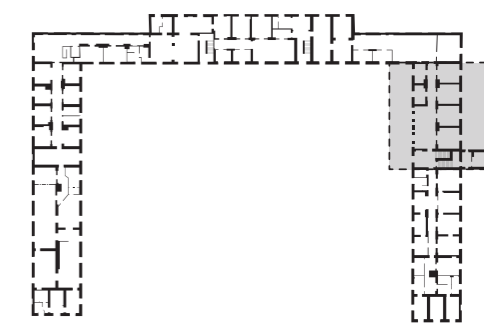
PARTER

RZUT BUDYNKU

NAZEWNICTWO SAL

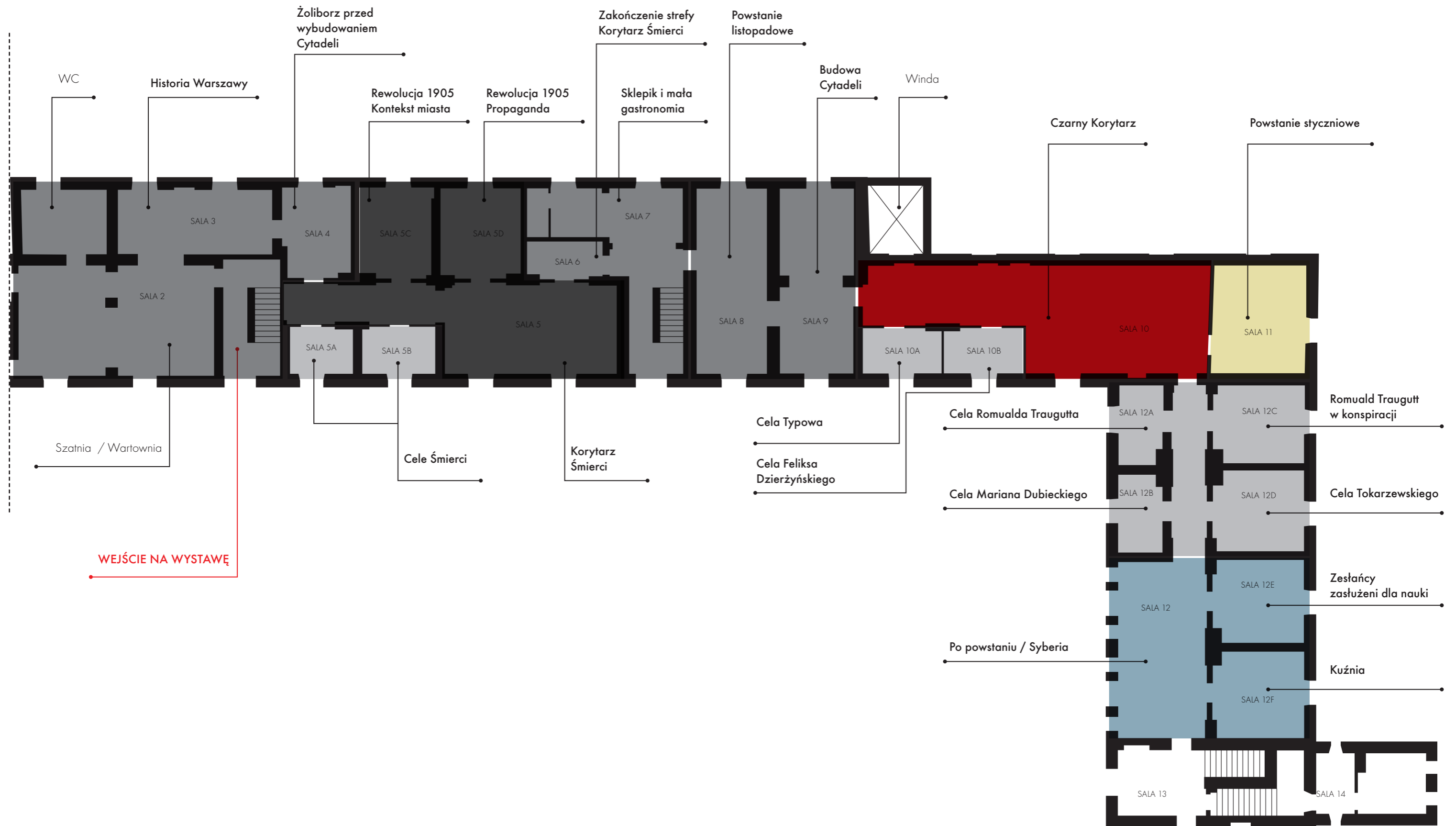
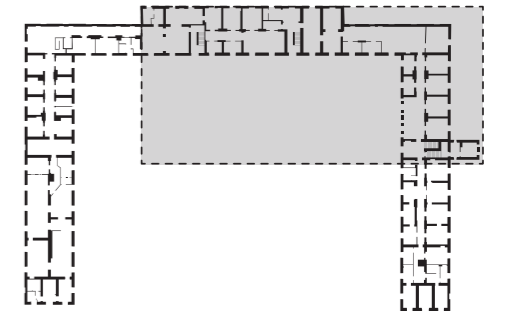
I PIĘTRO

RZUT BUDYNKU

PODZIAŁ STREFOWY - NAZEWNICTWO SAL

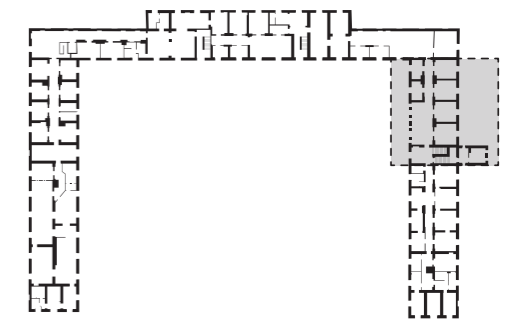
PARTER

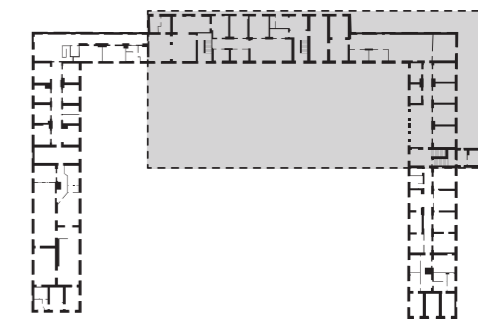
RZUT BUDYNKU

PODZIAŁ STREFOWY - NAZEWNICTWO SAL

I PIĘTRO

ROZMIESZCZENIE CYTATÓW IDENTYFIKUJĄCYCH STREFY PARTER

„Warszawo, cudne kreślisz
w naszych dziejach karty!”

„Potem do bram wnosili stróże
Zwłoki bojowców i żołdatów.
Zostały po nich krwi kałuże:
Lepka purpura łódzkich kwiatów.
Najpierw je wodą polewano,
Potem je piaskiem przysypano,
Nazajutrz zaś pędziły po nich,
Wprężone w pary świetnych koni,
Powozy panów fabrykantów,
Panów prezesów i bogaczy,
Zadowolonych posiadaczy
Pałaców, banków i brylantów”

„Jeżeli upierać się będziecie przy waszych
marzeniach o odrębnej narodowości,
o Polsce niepodległej, przy wszystkich
tych złudzeniach, ściągniecie na siebie
wielkie nieszczęście. Kazałem tu zbudować
Cytadelę Aleksandrowską i oświadczam
wam, że przy najmniejszym zaburzeniu
każę miasto zbombardować, zburzę
Warszawę i z pewnością nie ją ją
odbuduję.”

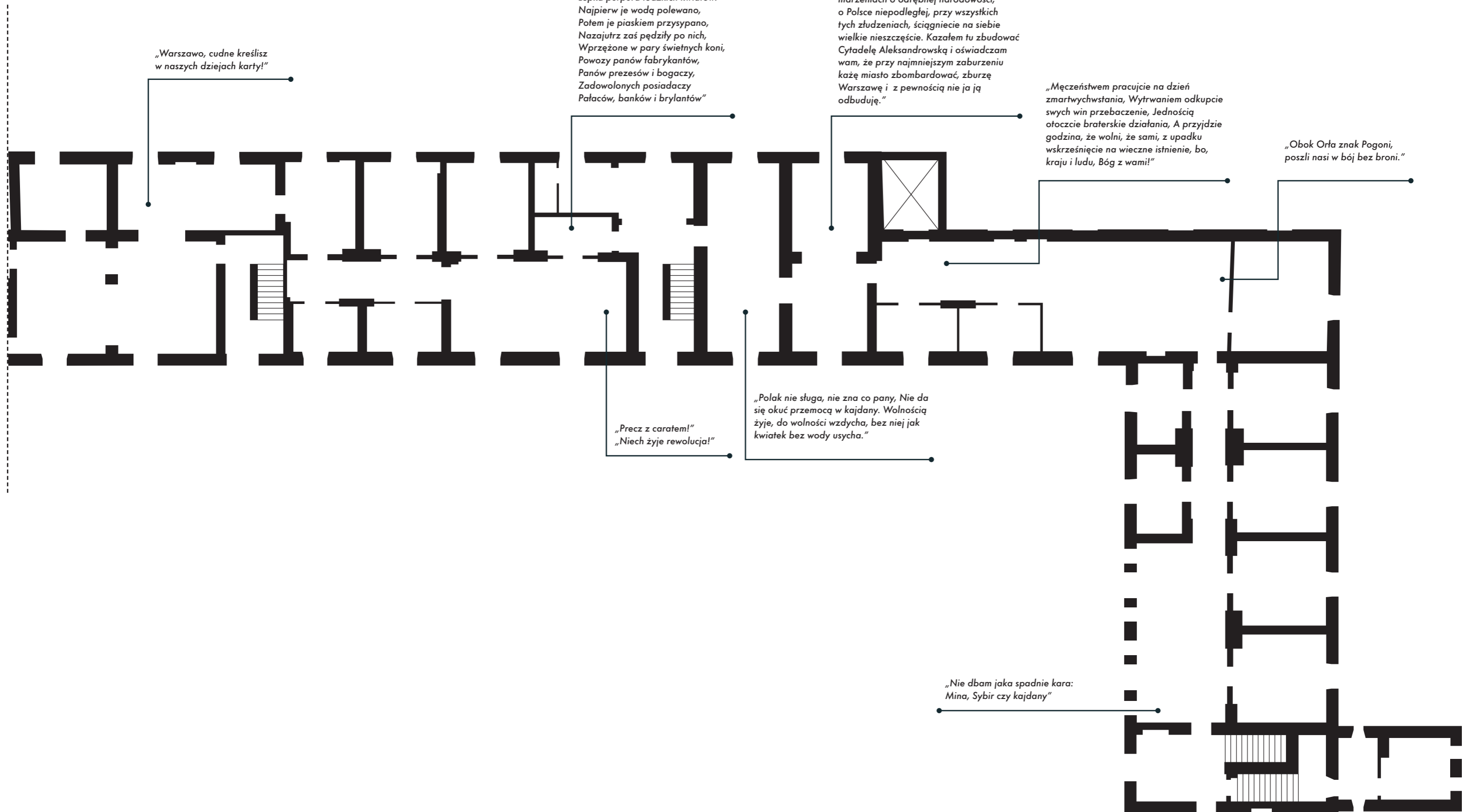
„Męczeństwem pracujcie na dzień
zmarłychwstania, Wytrwaniem odkupcie
swych win przebaczenie, Jednością
otoczenie braterskie działania, A przyjdzie
godzina, że wolni, że sami, z upadku
wskrześnięcie na wieczne istnienie, bo,
kraju i ludu, Bóg z wami!”

„Obok Orła znak Pogoni,
poszli nasi w bój bez broni.”

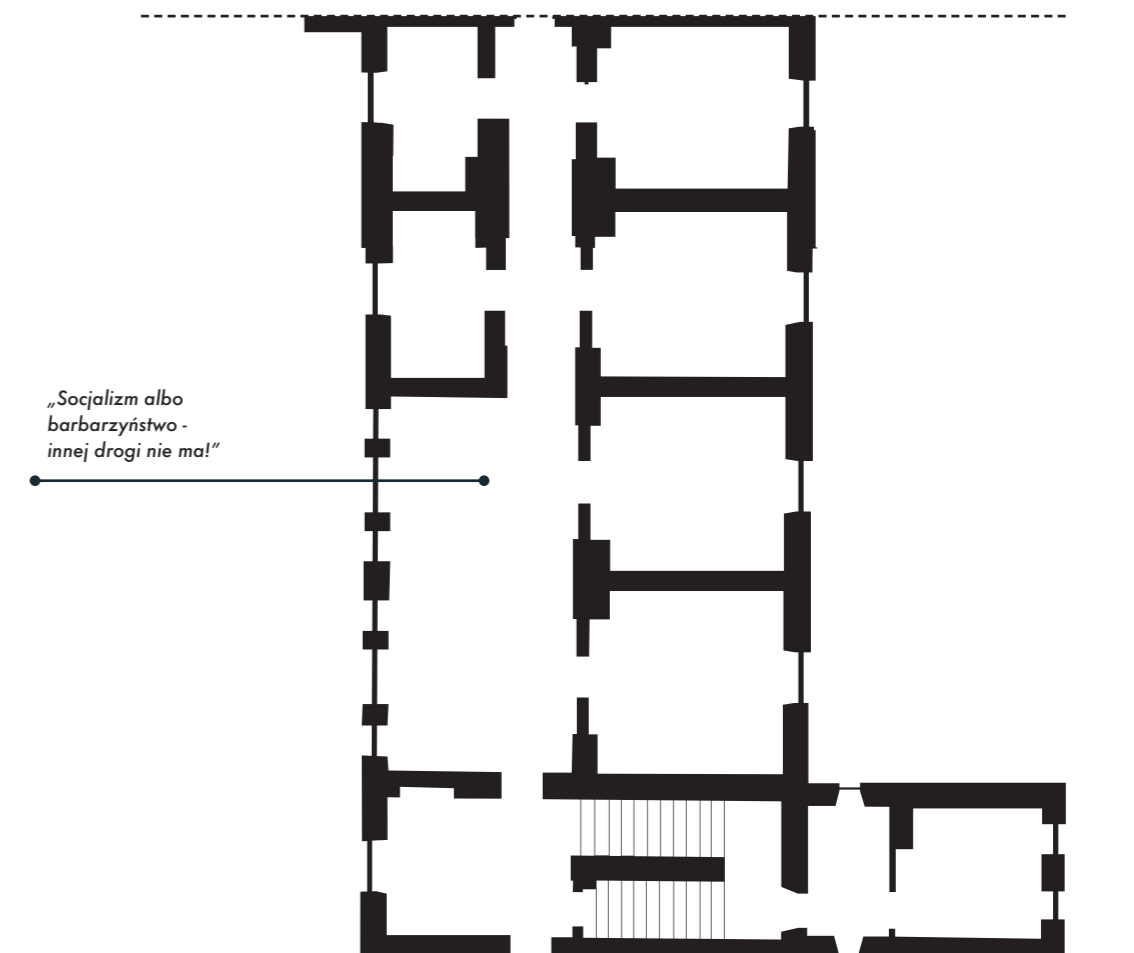
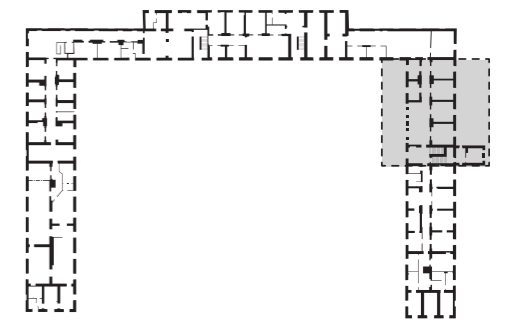
„Precz z caratem!”
„Niech żyje rewolucja!”

„Polak nie sługa, nie zna co pany, Nie da
się okuć przemocą w kajdany. Wolnością
żyje, do wolności wzdycha, bez niej jak
kwiatek bez wody usycha.”

„Nie dbam jaka spadnie kara:
Mina, Sybir czy kajdany”

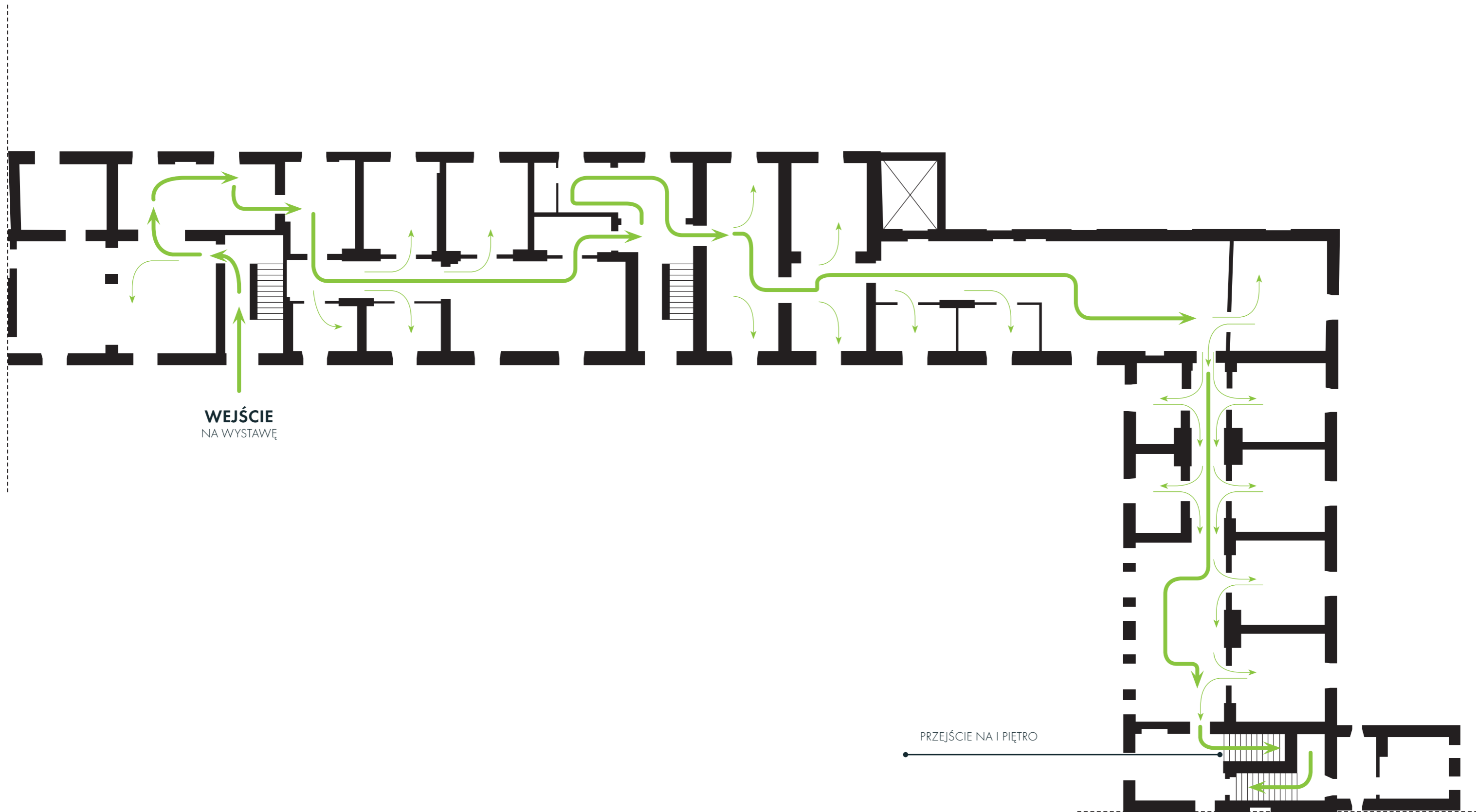
ROZMIESZCZENIE CYTATÓW
IDENTYFIKUJĄCYCH STREFY
PIĘTRO

RZUT BUDYNKU

RUCH WIDZA PO EKSPozyCJI

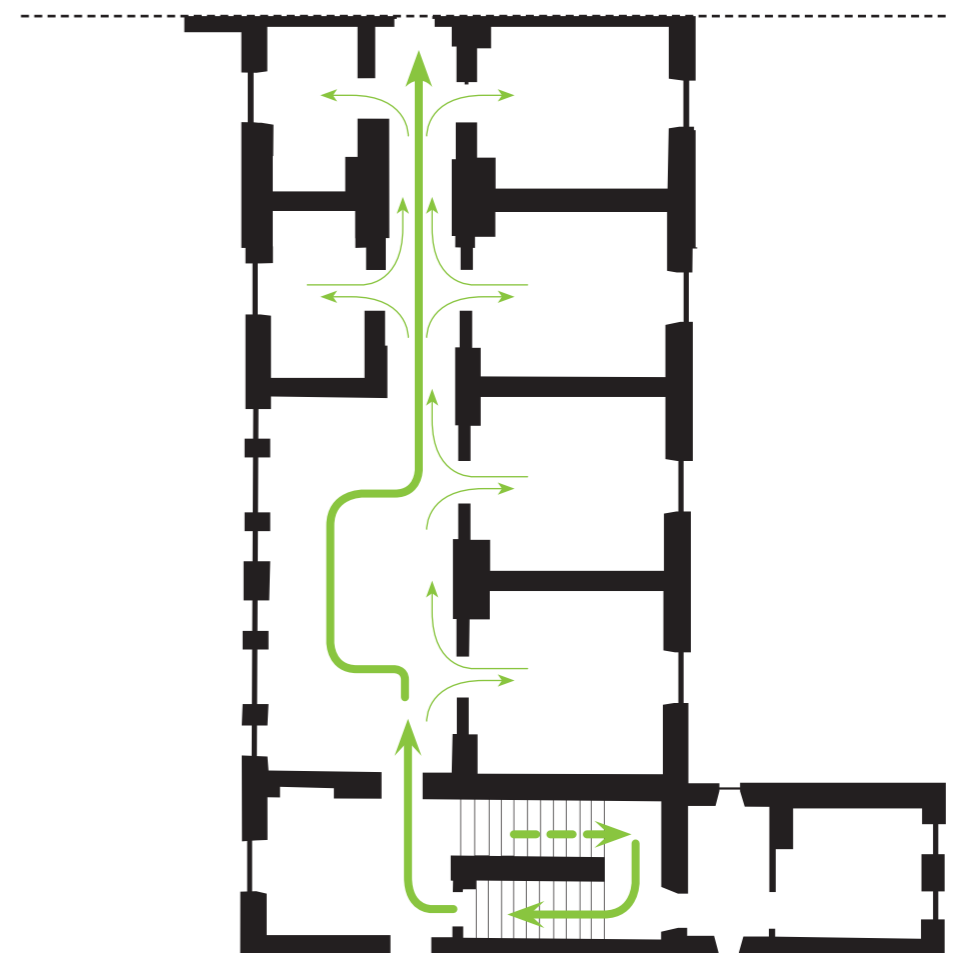
PARTER

RZUT BUDYNKU

RUCH WIDZA PO EKSPozyCJI

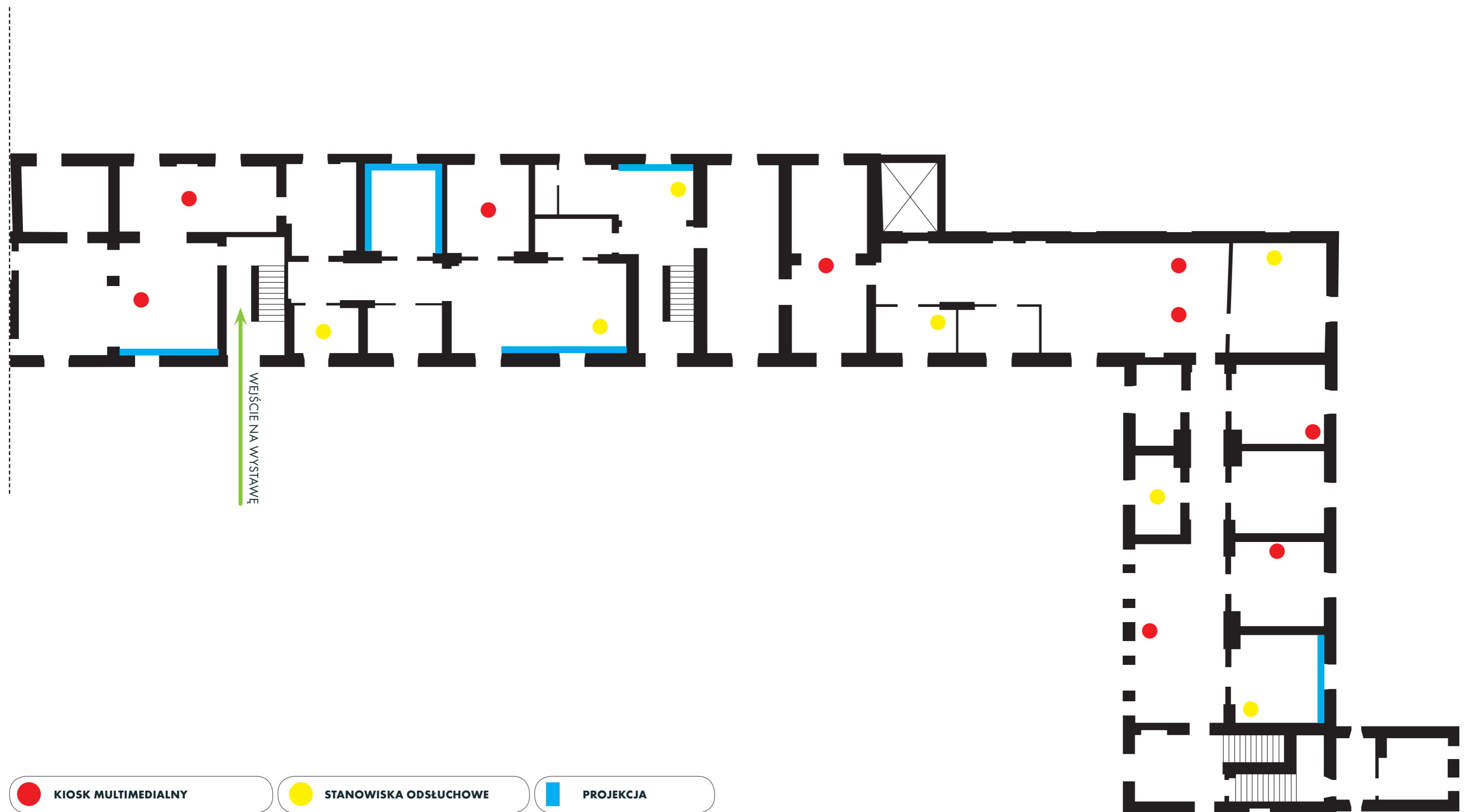
I PIĘTRO

RZUT BUDYNKU

ROZMIESZCZENIE MULTIMEDIÓW

PARTER

 KIOSK MULTIMEDIALNY

 STANOWISKA ODSŁUCHOWE

 PROJEKCJA

RZUT BUDYNKU

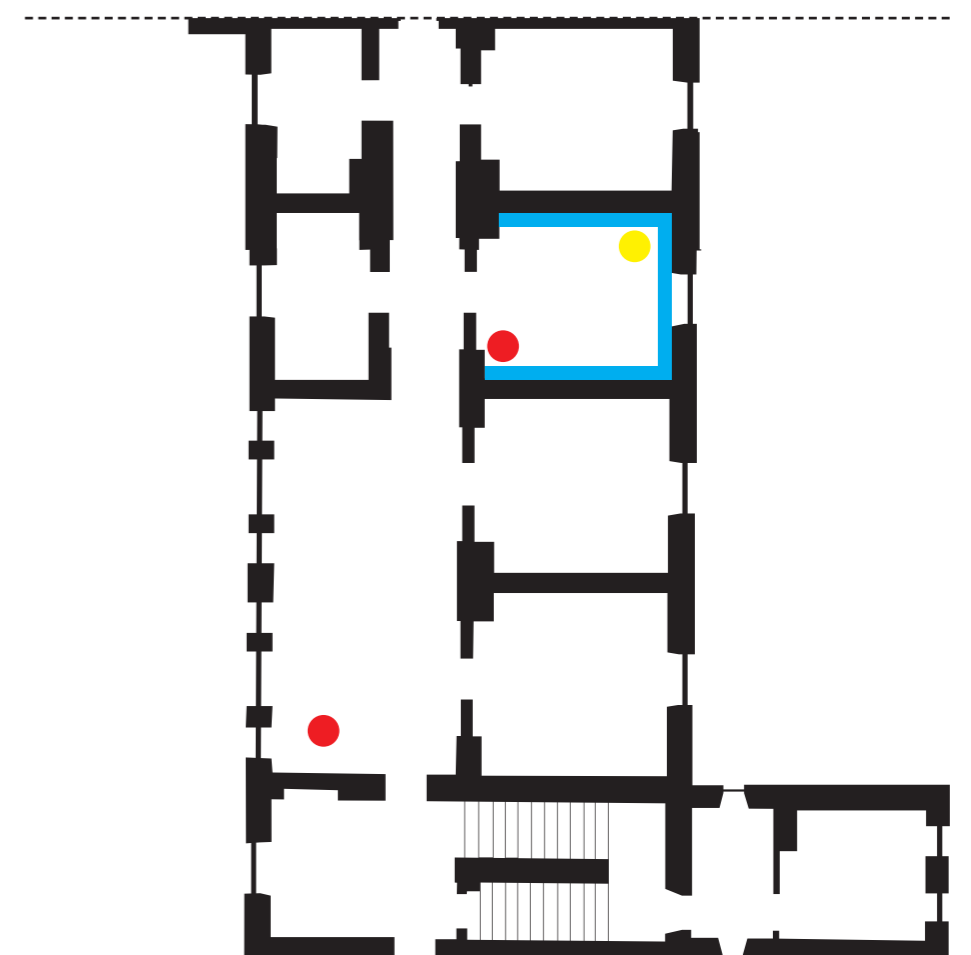
ROZMIESZCZENIE MULTIMEDIÓW

I PIĘTRO

 KIOSK MULTIMEDIALNY

 STANOWISKA ODSŁUCHOWE

 PROJEKCJA

**WYKAZ
ORYGINALNYCH EKSPONATÓW**

WYKAZ SALA 12 (OKRES PASKIEWICZOWSKI I ŻAŁOBA NARODOWA – DO 1862 R.)

87. E4684

Krzyż z łańcuszkiem.

Krzyż z łańcuszkiem z okresu żałoby narodowej
Autor nieznany; Polska
Krzyż z łańcuszkiem

Krzyż z łańcuszkiem z okresu żałoby narodowej

datowanie: 1863 r.
wymiary: 6x3,5 cm
technika: wyrób rzemieślniczy
tworzywo: kazeina

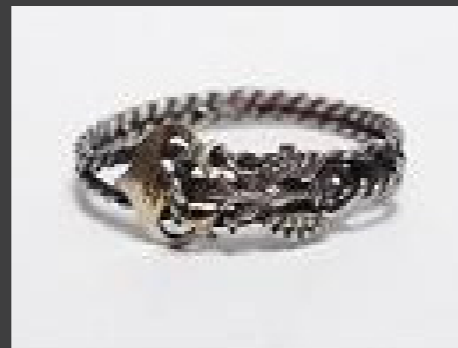
88. E4685

Obrączka podwójna ze skręcanego drutu, obejmującego pętlę emblematy

ułożone poziomo: złożoną kotwicę zakończoną krzyżem z orzełkiem.
autor nieznany; Warszawa ? (miejsce powstania)
Pierścienek damski

Obrączka podwójna ze skręcanego drutu, obejmującego pętlę emblematy ułożone poziomo: złożoną kotwicę zakończoną krzyżem z orzełkiem.

datowanie: lata 60. XIX w.
wymiary: średnica 2cm
technika, wyrób rzemieślniczy
tworzywo: srebro

90. E4700

Medalik pamiątkowy ze złamanym krzyżem i koroną cierniową.

nieznany; Warszawa (miejsce powstania)
Medalik pamiątkowy
ze złamanym krzyżem i koroną cierniową.

datowanie: 1861 r.
wymiary: 2 x 1,5 cm
technika: bicie
tworzywo: miedz

91. E4702

Medalik pamiątkowy ze złamanym krzyżem i polskim Orłem.

Autor nieznany; Warszawa ? (miejsce powstania)
Medalik pamiątkowy
ze złamanym krzyżem i polskim Orłem.

datowanie: [1861 r.]
wymiary: 2,5 x 1,5 cm
technika: bicie
tworzywo: aluminium ?

93. E4705

Medalik, złamany krzyż i Orzeł, na odwrocie Matka Boska.

autor nieznany; Warszawa
Medalik pamiątkowy
Medalik, złamany krzyż i Orzeł, na odwrocie matka Boska.

datowanie: 8.04.1861 r.
wymiary: 2x1,5 cm
technika: bicie
tworzywo: metal

95. E4710

Medalik pamiątkowy na pamiątkę poległym 27.02.1861 r.

autor nieznany; Warszawa (miejsce powstania)
Medalik pamiątkowy na pamiątkę poległym 27.02.1861 r.

datowanie: [1861 r.]
wymiary: 2,5 x 1,5 cm
technika: bicie
tworzywo: metal biały

96. E4712

Orzełek na szpilce

autor nieznany; Warszawa
Orzełek na szpilce

datowanie: [po 1861 r.]
wymiary: 2x1,5 cm (4 cm - szpilka)
technika: wyrób rzemieślniczy
tworzywo: metal

97. E4713

Orzełek na szpilce (1861)

Autor nieznany; Warszawa
Orzełek na szpilce

datowanie: [po 1861 r.]
wymiary: 1,5x1 cm (6 cm - szpilka)
technika: wyrób rzemieślniczy
tworzywo: metal

128. E7319

Medalik patriotyczny z Matką Bożą z Dzieciątkiem i napisem: „Matko broń nas”, poniżej krzyż, korona cierniowa, różga.

autor nieznan; Polska

datowanie: 1861

wymiary: średnica 22 mm

technika: bicie

tworzywo: aluminium

129. E7321

Medalik pamiątkowy na pamiątkę poległym 27.02.1861 r.

autor nieznan; Polska (miejsce powstania)

datowanie: [1861 r.]

wymiary: 2,5 x 1,5 cm

technika: bicie

tworzywo: aluminium

133. E7479

Kolczyki z okresu żałoby narodowej.

nieznany; Polska

datowanie: [po 1861 r.]

wymiary: 1,9x1,3 cm

technika: wyrób rzemieślniczy

tworzywo: srebro, masa plastyczna

145. E10966

Broszka jednostronna w kształcie paska z kłamrą.

Na środku herb Polski i Litwy w koronie.

Na pasku napis: „W jedności siła 1861”

autor nieznan; Warszawa

datowanie: 1911

wymiary: 4 x 3,8 cm

technika: bicie, emalia

tworzywo: metal, emalia

160. E15601

Broszka z tarczą herbową dwudzielna

(pod koroną z Orłem i Pogonią) na tle czerwonej i niebieskiej emalii.

W otoku napis: „W jedności siła 1861”

datowanie: [po 1861 r.]

wymiary: 4x3,8 cm

technika: emalia, wyrób fabryczny

tworzywo: emalia, metal

163. E16595

Broszka z czasów manifestacji patriotyczno-religijnych 1860-1862.

autor nieznan; Polska (miejsce powstania)

datowanie: 1860-1862

wymiary:

technika: wyrób rzemieślniczy, oksydowanie

tworzywo: srebro ?

SALA 13 (POWSTANIE 1863-1864)

100. E4717

Wisiorek srebrny

nieznany; Polska (miejsce powstania)

Tarcza trójdzielna na szpilce. Na tarczy trójdzielnej Orzeł, Pogoń oraz św. Michał. U góry korona, u dołu na szarfie napis: „1863 Boże zbaw Polskę 1913”.

Z tyłu szpila.

datowanie: [1913 r.]

wymiary: 2 x 1,5 cm, 5,5 cm - dł. szpilki

technika: patynowanie, tłoczenie

tworzywo: mosiądz

101. E4718

Wisiorek pamiątkowy

Na tarczy skrzyżów. dwa sztandary i dwie kosy bojowe, pod nimi dwie lufy armatnie i trzy kule. Emblematy te zwieńczone czapką konfederatką.

datowanie: lata 60. XIX w.

wymiary: 2,4 x 1,5 cm

technika:

tworzywo: srebro

102. E4719

Odznaka do czapki powstańcze

W kształcie orzełka w koronie wspartego na wstędze z napisem: „Boże Zbaw Polskę”

autor nieznany; Polska

datowanie: lata 60-te XIX w.

wymiary: 3x3 cm

technika: wyrób rzemieślniczy

tworzywo: metal

103. E4721

Wisiorek srebrny, kształt tarczy herbowej

Na tarczy napis „Jeszcze Polska nie zginęła” w środku orzeł

datowanie: 1863

wymiary: 2x2 cm

technika: bicie

tworzywo: srebro

107. E4839

Bransoletka owalna w kształcie ogniwa od kajdan

Srebrna, pokryta czarną emalią. Inkrustacja gałązki konwalii, w kwiatkach diamenty.

datowanie: 1863

wymiary: 1,2x7x6 cm

technika: wyrób ręczny

tworzywo: srebro, emalia, diamenty

131. E7325 A

Tarcza herbowa z pieczęcią Rządu Narodowego,

R. Dwie postacie z kosa i szlachcic podają sobie ręce.

W otoku napis: „Równość wolność niepodległość”

Landry Fritz sygn.; Paryż

Medal „Na pamiątkę powstania Polski w roku 1863”

datowanie: 1865

wymiary: średnica 3,7 cm

technika: srebrzenie, bicie

tworzywo: cyna

132. E7425

Medal na pamiątkę uwłaszczenia włościan

„Na pamiątkę uwłaszczenia włościan przez Rząd Narodowy Polski 22 stycz. 1863”

autor nieznany; Warszawa

datowanie: 1863 r.

wymiary: 3,3 cm

technika: bicie

tworzywo: srebro

137. E8213

Kokarda biało-czerwona z orzełkiem

Z kaszmiru białego i amarant. ze znaczkiem polskiego orła w koronie z blachy mosiężnej i z piórami: białym i pawim. Noszona przez powstańców 1863 roku.

datowanie: 1863

wymiary: 11x9,5 cm; orzeł 2x3cm

technika:

tworzywo: kaszmir, pióro, mosiądz

154. E15232

Tarcza na szpilce Emaliowana tarcza herbowa

autor nieznany; Polska
Tarcza na szpilce

datowanie: [po 1863 r.]
wymiary: 1,8x1,1 cm (5 cm na szpilce)
technika: emalia
tworzywo: brąz

170. Rz.2

Dunikowski Xawery; Warszawa Jarosław Dąbrowski

Głowa Jarosława Dąbrowskiego osadzona na kostce.
Silnie zaznaczone wysokie czoło.

datowanie: przed 1960
wymiary: 34 cm; podstawa 11,5x21,5 cm
technika: rzeźba
tworzywo: brąz

173. Rz.57

Thenard;

Włochy Francesco Nullo Postać F. Nullo w postawie swobodnej, oparta z lewej o wiklinowe stanowisko z leżącą lornetką i zwisającą trąbką.

datowanie:
wymiary: wys. 55 cm technika,
rzeźba tworzywo: brąz

181. M.112

Gieryski Maksymilian (1846-1874),

Czaty (obraz) 37 na 31 cm.

Pion samotnych brązowych sosen na szaro-zielonym tle lasu i nieba.
Z prawej dwóch jeźdźców na koniach w czerwonych rogatywkach.

datowanie: 1870-1872
wymiary: 36,8x31 cm
technika: olej
tworzywo: płótno

183. M.115

**Górski Józef; Warszawa,
Zamach na hr. Berga (obraz).**

W centrum karetą zaprzężoną w parę białych koni, wokół niej kozacy na koniach.
W tle po lewej kłęby dymu, po prawej kamienice.

datowanie:
wymiary: 37,5x60 cm
technika: olej
tworzywo: płótno

193. M.185

Ryszkiewicz - Świrysz Józef senior (1856-1925)

Warszawa Wypad powstańców 1863 r

Wśród wysokich traw stepu na pierwszym planie strzelający jeździec na białym koniu, za nim drugi z obnażoną szablą.

datowanie: 1893
wymiary: 60x92 cm
technika: olej
tworzywo: płótno

186. M.126

Łoś Włodzimierz (1849-1889);

Warszawa „Powstaniec” (obraz) 26 na 34.

Portret mężczyzny na brązowym koniu w ujęciu z profilu (zwróceniu na lewo).
W tle brzozyowy las - krajobraz jesienny.

datowanie: 1883
wymiary: 26x34 cm
technika: olej
tworzywo: płótno

190. M.145

Benedyktowicz Ludomir (1844-1926);

Warszawa Podjazd powstańców.

W centrum dwóch jeźdźców na koniach i osiodłany koń, z prawej wyjeżdżający na polanę jeszcze jeden powstaniec. W głębi liczne drzewa.

datowanie: 1872
wymiary: 60x106,2 cm
technika, olej
tworzywo: płótno dublowane

202. M.509

Benedyktowicz Wanda zamężna Kolinek

Portret Ludomira Benedyktowicza w stroju weterana 1863 roku (granatowy płaszcz i czapka) na tle barwnej tkaniny w geometryczne wzory.

datowanie: przed 1926

wymiary: 60x43,5 cm; 86,1x66,6 cm (oprawa)

technika: akwarela

tworzywo: karton

106. E4834

Proteza Ludomira Benedyktowicza w formie uchwyty-obrączki.

Benedyktowicz Ludomir (wykonana przez kowala z osady Kamienie); Ostrów Mazowiecka (położona niedaleko osada Kamienie) (miejsce powstania)

datowanie: [po 14 03 1863 r.]

wymiary: 2 x 7 x 4,5 cm

technika: wyrób rzemieślniczy

tworzywo: mosiądz, kość

360. Mak.31

1863 oryginalna kosa;

Kanty Józef; Warszawa (miejsce powstania)

Kosa powstańcza, Typ używany w powstaniu styczniowym 1863 r.

Kosa osadzona na sztorc na drzewcu. Rekonstrukcja.

datowanie: 1962 (kopia), [1863 oryginalna kosa]

wymiary: 254 cm (wys. drzewca z kosą), 97 cm (żelazna kosa)

technika: kucie

tworzywo: żelazo, drewno

361. Mak.32

Kosa powstańcza rekonstrukcja

Kanty Józef; Warszawa (miejsce powstania)

Typ używany w powstaniu styczniowym 1863 r., osadzona na sztorc z hakiem na drzewcu.

datowanie: 1962 (kopia), [1863 oryginalna kosa]

wymiary: 263 cm (wysokość)

technika: kucie

tworzywo: żelazo, drewno

362. Mak.36

Pas skórzany z ładownicą

Pawlak.W., nabijany mosiężnymi gwoździami - do munduru powstańca 1863 r.

datowanie: 1963 (kopia), [1863 oryginał],

wymiary:

technika:

tworzywo: skóra, mosiądz

363. Mak.37

Torba - raportówka skórzana

Pawlak.W., wytłaczana, na rzemieniu

(do munduru powstańca z 1863 r.).

datowanie: 1963 (kopia), [1863 oryginał],

wymiary:

technika:

tworzywo: skóra

364. Mak.38

Mundur powstańca z 1863 r.

autor nieznan(y oryginał), Właźnik Zofia; Cytadela Warszawska ?

Mundur składający się z szarej świtki zapinanej na czarne guziki oraz szarych spodni.

datowanie: 1963 (kopia), [1863 oryginał],

wymiary:

technika: szycie

tworzywo: wełna szara

365. Mak.39

Czapka powstańca z 1863 r

Właźnik Zofia

Czapka powstańca z 1863 r. z szarego baranka,

z orłem polskim na amarantowym tle.

datowanie: 1963 (kopia), [1863 oryginał],

wymiary:

technika: szycie

tworzywo:

366. Mak.51**Rekonstrukcja chorągwi z powstania stycz. 1863 r.**

autor nieznany (oryginał), Burbo Jerzy, Właźnik Zofia; Warszawa (miejsce przechowywania oryginału), Warszawa (kopia) (miejsce powstania)

Chorągiew

A.: „Za naszą i waszą wolność” - aplikacja.

R.: Na czerw.-nieb.tarczy aplik.: Orzeł Biały i Pogoń.

datowanie: 1963 (kopia), [1863 oryginał]

wymiary: 140 x 115 cm

technika: szycie

tworzywo: jedwab szary

367. Mak.52**Rekonstrukcja chorągwi z powstania stycz. 1863 r.**

Burbo Jerzy, Właźnik Zofia; Warszawa (miejsce przechowywania oryginału), Warszawa (kopia) (miejsce powstania)

Chorągiew

A.: „Równość Wolność Braterstwo” (wokół tarczy z Orłem).

R.: Matka Boska z Dzieciątkiem

datowanie: 1963 (kopia), [1863 oryginał]

wymiary: 122 x 170 cm

technika: szycie, malarstwo na jedwabiu

tworzywo: jedwab szary, farba

368. Mak.58**Rekonstrukcja chorągwi z powstania stycz. 1863 r.**

autor nieznany (oryginał); Warszawa (miejsce przechowywania oryginału)

Chorągiew

A.: Naszyty ol.obraz z wizer.Matki Boskiej Częstoch.

R.:Tarcza herb.-Orzeł Biały i data"1863" (aplikacje).

datowanie: 1963 (kopia), [1863 oryginał]

wymiary: 125 x 106 cm

technika: szycie, aplikacja, malarstwo olejne

tworzywo: tkanina wełniana biała

369. Mak.123**Chorągiew strzelców i kosynierów z 1863r.**

autor nieznany (oryginał), Własow Stefania; Warszawa (kopia) (miejsce powstania)

Rekonstrukcja chorągwi z powstania styczniowego.

A.: Naszyty ol.obraz Matki Boskiej Częstoch. i napisy.

R.: Na dwóch tarczach Orzeł Biały, Pogoń i napisy.

datowanie: 1963 (kopia), [1863 oryginał]

wymiary: 142 x 125 cm

technika: szycie, haft, aplikacja, malarstwo olejne

tworzywo: tkanina wełniana (kaszmirowa), nici jedwabne

SALA NR 14 (ROMUALD TRAUGUTT)**201. M.315****Demianienko Anatolij; Warszawa
Portret Romualda Traugutta**

Mężczyzna w ciemnym ubraniu stoi zwrócony 3/4 w prawo. Szczupły, włosy zaczesane do góry, na nosie małe okulary. Wsparty łokciem na balustradzie.

datowanie: 1994

wymiary: 90x72 cm

technika: olej

tworzywo: płótno

172. Rz.54**Xawery Dunikowski, Rzeźba ROMUALD TRAUGUTT**

Głowa osadzona na kostce, na wygiętej szyi.

datowanie: 1955

wymiary: wys.rzeźby 36 cm; podstawa 12 x 22 x 22 cm (wys.cał. 48 cm)

technika:

tworzywo: brąz

Przewidziana gabłota z makietą okularów Traugutta i zdjęcia wielkoformatowe Traugutta

SALA NR 17 I 18 (SYBERYJSKA)

2. Gr.473

Cela w Pawilonie Cytadeli Jurgens Edward;

Warszawa Cytadela Cela w X Pawilonie Cytadeli Jurgens Edward; Warszawa Cytadela

Po lewej w otwartych drzwiach stoi mężczyzna, za nim dwóch strażników. Po prawej mężczyzna w celi widziany z lewego profilu

datowanie: 1863
wymiary: 20,5x15,5 cm; 50x40 cm (passe-partout)
technika: ołówek, akwarela
tworzywo: papier

182. M.113

Zakuwanie zesłańców w kajdany

autor nieznan; Warszawa. Obraz nie skończony. W centrum grupa ludzi wokół wielkiego kowadła. Z prawej na progu domu kobiety, w tle przed tłumem ludzi dwóch wartowników.

datowanie:
wymiary: 62x130 cm
technika, olej
tworzywo: płótno

189. M.135

Pożegnanie w więzieniu

Streitt Franciszek (1839-1891); Warszawa
W centrum mężczyzna i dwie kobiety w celi więziennej. W tle po lewej grupa żandarmów stojąca w drzwiach.

datowanie: 1870
wymiary: 23,4x29 cm
technika: olej
tworzywo: płótno

11. Gr.1328

Sybiracy na tle bezkresnego pejzażu

Grottger Artur (1837-1867), Bauer Józef; Wiedeń (miejsce powstania)
3 mężczyzn wokół drewnianego krzyża położonego na kozłach. Na krzyżu wyryty napis „ROK 1863”.

datowanie: 1870
wymiary: 50x56 cm (karta); 41,5x43 cm (odbitka)
technika: litografia
tworzywo: papier

14. Gr.1934

Grottger Artur 1866 Pochód na Sybir

Koczurba Adam Kraków, Blechinger J. w Wiedniu;
Wg Grottgera. Po prawej pod słupem granicznym kozak na koniu. Przed nim zesłańcy stoją w szeregu. Wokół śnieżna pustynia. Tytuł powtórzony w 5 językach.

datowanie: 1889
wymiary: 39,3x57,5 cm (plansza); 39x53 cm (odbitka)
technika: heliograviura
tworzywo: karton

5. M.200

Kraków Raport policyjny

Malczewski Jacek (1854-1929); Kraków
Na tle jasnej ściany sali przesłuchań stojący w rzędzie mężczyźni oraz kobieta w czerni. Z prawej zarys stolika przykrytego zielonym sukniem i taboret.

datowanie: ok. 1890
wymiary: 70x130 cm
technika: olej
tworzywo: płótno

1. M.134

Sybirak

Malczewski Jacek (1854-1929); Warszawa
Portret mężczyzny w ujęciu całopostaciowym. Sybirak ubrany w brunatny szynel siedzi na ławie. Głowę ma pochyloną, lewą ręką zasłania twarz.

datowanie:
wymiary: 30,8 x 18 cm
technika: olej
tworzywo: płótno

2. M.146

Złożenie do trumny

Malczewski Jacek (1854-1929); Kraków
Obraz podzielony na dwie symetryczne części. Po lewej na ciemnym tle 3 postaci wygnańców. Po prawej na jasnym tle 2 mężczyzn pochylających się nad trumną.

datowanie:
wymiary: 180x240 cm
technika: olej
tworzywo: płótno

3. M.197

Niedziela w kopalni (szkic)

Malczewski Jacek (1854-1929); Kraków

Scena w kopalni odkrywkowej. Kilka grup postaci wśród skał, na ziemi leżą kilofy.
Po prawej urzędnik w granatowym mundurze z listem w dłoni.

datowanie: 1884?

wymiary: 140x100 cm

technika: olej

tworzywo: płótno

4. M.199

Powrót sybiraka

Malczewski Jacek (1854-1929); Kraków

Na zielonym murku dziewczyna w granatowej sukni, z prawej w rogu postać zesańca, młodego mężczyzny w zielonkawo-brunatnym szynelu.

datowanie: 1908

wymiary: 40,5x30,5 cm w świetle ramy

technika: olej

tworzywo: tektura

195. M.195

Monachium Sybirak

Kozakiewicz Antoni (1841-1929);

Portret starca w ujęciu popiersiowym. Mężczyzna ma półdługie siwe włosy i siwą brodę, podniesione łuki brwiowe i przenikliwe oczy. W tle zarys krat.

datowanie: [ok. 1890]

wymiary: 60x72 cm; 73x85,5 cm (rama),

technika: olej

tworzywo: płótno

SALA 5A
CELA ŚMIERCI

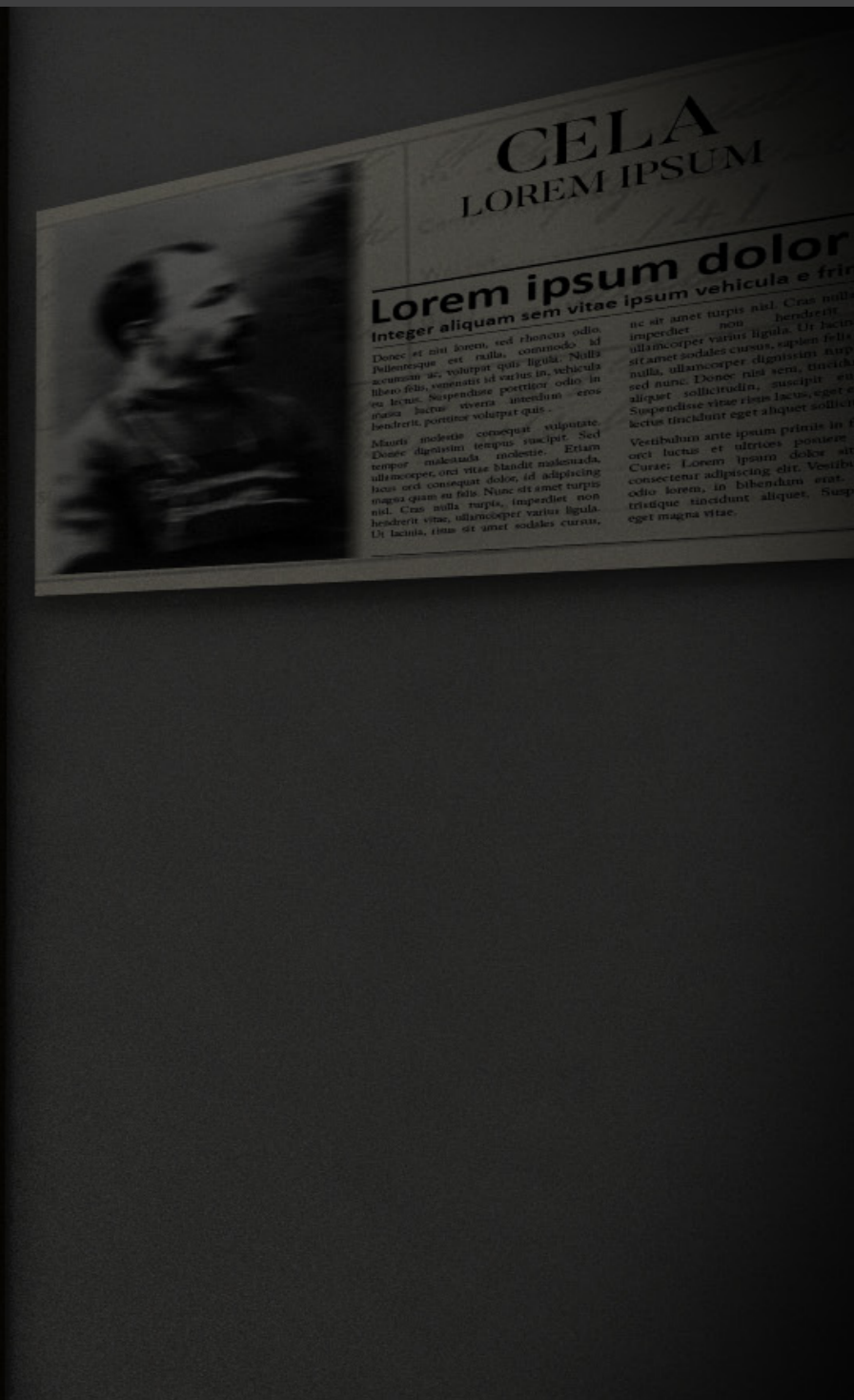
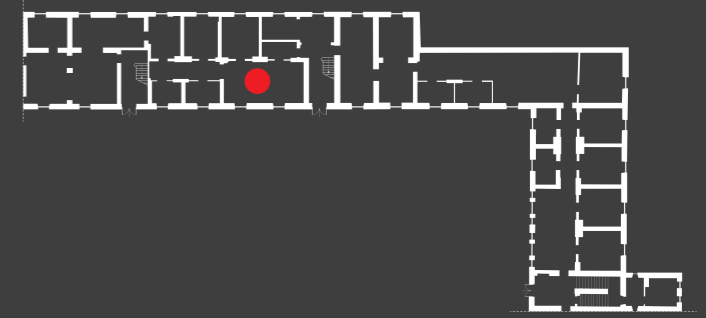

SALA 5A
CELA ŚMIERCI

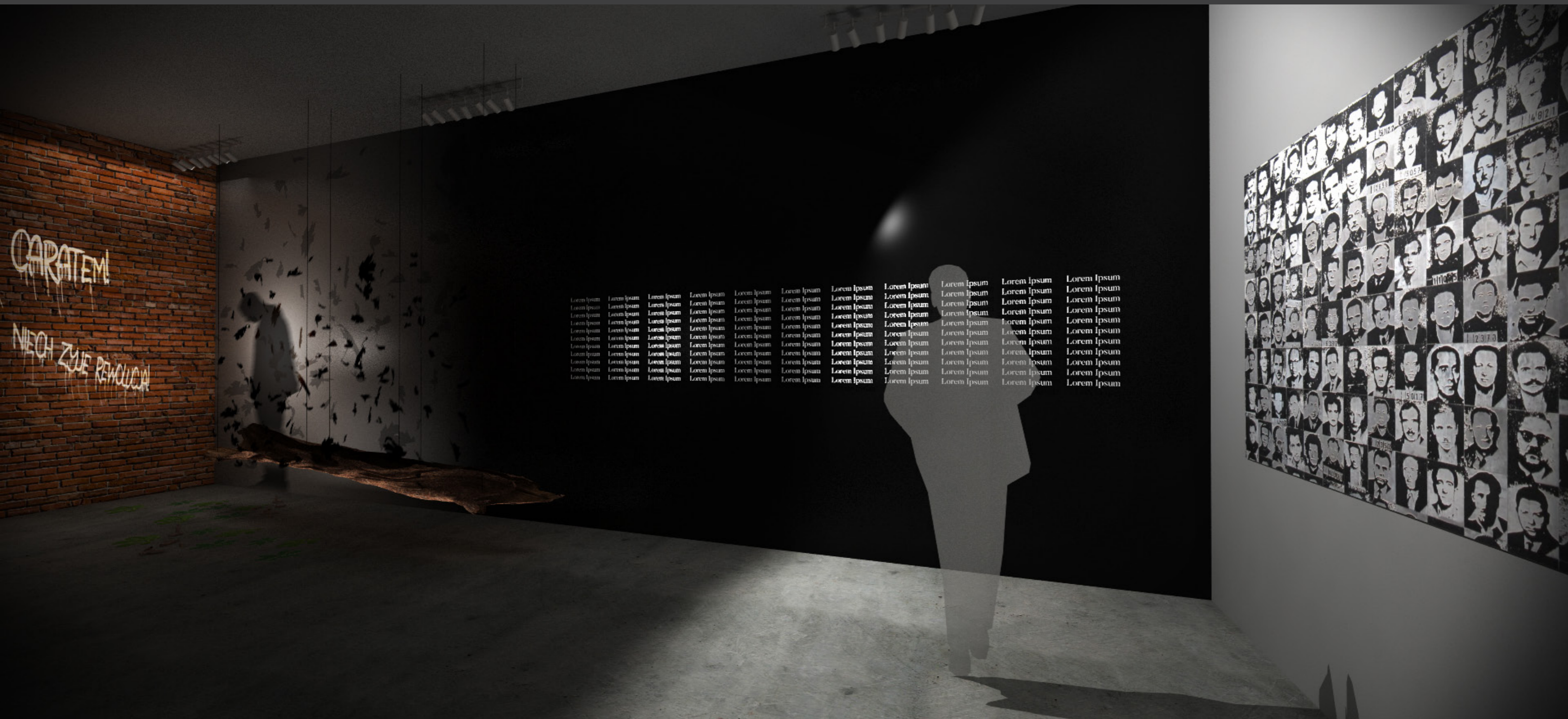
SALA 5

KORYTARZ ŚMIERCI

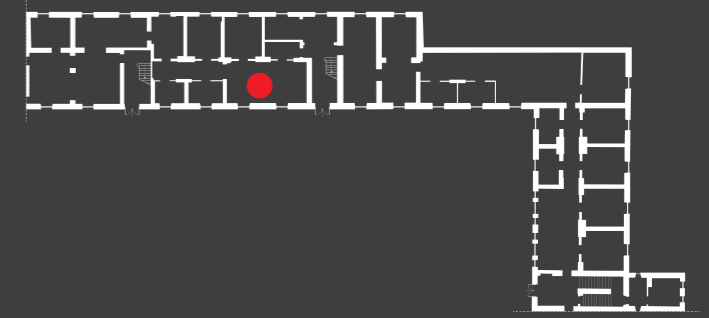

SALA 5

KORYTARZ ŚMIERCI

SALA 5
KORYTARZ ŚMIERCI

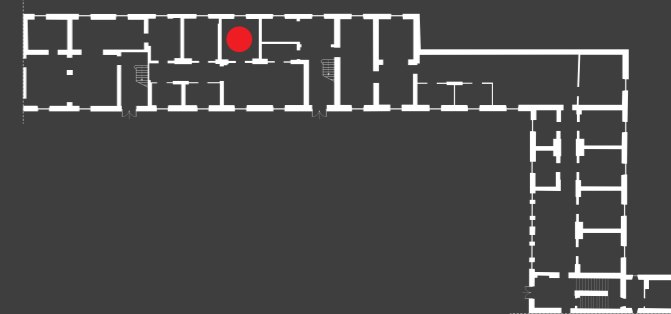
SALA 5C

REWOLUCJA 1905 / KONTEKST MIASTA

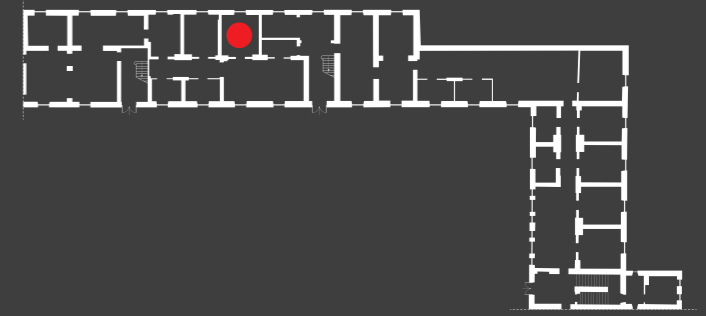
SALA 5D

REWOLUCJA 1905 / PROPAGANDA

SALA 5D

REWOLUCJA 1905 / PROPAGANDA

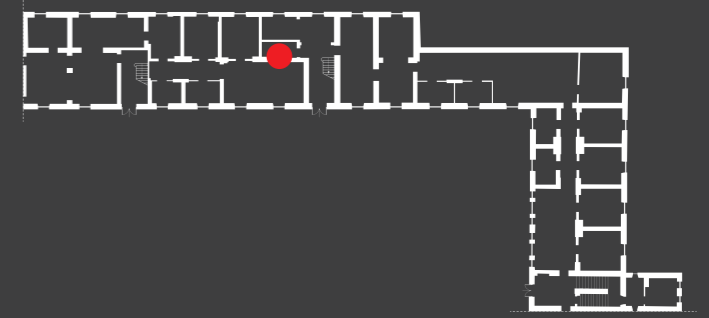
SALA 5D

REWOLUCJA 1905 / PROPAGANDA

SALA 6

ZAKOŃCZENIE STREFY KORYTARZ ŚMIERCI

Potem do bram wnosili stróże
Zwłoki bojowców i żołdatów.
Zostały po nich krwi kałuże:
Lepka purpura łódzkich kwiatów.
Najpierw je wodą polewano,
Potem je piaskiem przysypano.
Nazajutrz zaś pędziły po nich
Wprężone w pary świątecznych koni
Powozy panów fabrykantów,
Panów prezesów i bogaczy,
Zadowolonych posiadaczy
Pałaców, banków i brylantów...

SALA 10

CZARNY KORYTARZ

maja 1982 r.,
ę patriotyczną

ŻAŁOBA NARODOWA

27 lutego 1861 roku w czasie manifestacji na Krakowskim Przemysku w Warszawie, zorganizowanej przez studentów Szkoły Sztuki Pięknych i Akademii Medycy-Gigieny, w starciu z wojskiem rosyjskim zostali zabici:

Ciała zabitych złożono w Hotelu Europejskim, gdzie pilnowali ich członkowie Towarzystwa Rolniczego w obawie przed próbą wykradzenia ich przez carów policyjnych. Na parterze Hotelu mieściła się retuszownia zakładu fotograficznego Karla Beyera. Beyer sfotografował poległych, ukazując ich w profilu, w ujęciu do pasa; ciałem z nich ma odsłonięte rany. Każdy ze zmarłych został uwieczniony na osobnym zdjęciu, które następnie zostały skomponowane razem, tworząc tablicę. Przechowywane to było powielane w wielu egzemplarzach i rozpowszechniane w całym kraju.

Po przeprowadzeniu lekarskiej obdukcji ciała zostały wystawione na widok publiczny. Trzy dni po zejściach złożono je w kościele Świętego Krzyszta, gdzie odprawiano nabożeństwo żałobne. Do Warszawy przybyły delegacje władców z Krakowskiego i Pomorskiego.

W pogrzebie uczestniczyli przedstawiciele wszystkich ciał, stowarzyszeń i wyznań żydowskiej, np. rabini Dawid Meisels i Isak Krausz; w uroczystościach uczestniczyli Orszak pogrzebowy przeszedł przez plac Siodła i ulicami Wesołą, Białą, Żółtą i Starą Powiały. Ciała pięciu poległych złożono w zbiorowej mogile na Cmentarzu Powązkowskim. Krzyż postawiony na grobie wierótce usunęły władze rosyjskie.

CELA FELIKS DZIERŻYŃSKI

Integer aliquam sem vitae ipsum vehicula e fringilla
Lorem ipsum dolor si
Integer aliquam sem vitae ipsum vehicula e fringilla
Lorem ipsum dolor si
Integer aliquam sem vitae ipsum vehicula e fringilla
Lorem ipsum dolor si

SALA 10
CZARNY KORYTARZ

WIECZNY

Męczeństwem pracujcie na dzień zmartwychwstania,
Wytwaniem okupcie swych win przebaczenie
Jednością otoczcie braterskie działania
A przyjdzie godzina, że wolni, że sami
Z upadku wskrześnięcie na wieczne istnienie,
Bo, kraju i ludu, Bóg z wami!

BIANKA

W 1942 roku w Warszawie powstała grupa „Bianka”. Jej członkami byli młodzi Polacy, którzy walczyli o wolność. W 1943 roku grupa została rozbita, a jej członkowie przetrzymywani w więzieniu. W 1944 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1945 roku została ponownie rozbita. W 1946 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1947 roku została ponownie rozbita. W 1948 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1949 roku została ponownie rozbita. W 1950 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1951 roku została ponownie rozbita. W 1952 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1953 roku została ponownie rozbita. W 1954 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1955 roku została ponownie rozbita. W 1956 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1957 roku została ponownie rozbita. W 1958 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1959 roku została ponownie rozbita. W 1960 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1961 roku została ponownie rozbita. W 1962 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1963 roku została ponownie rozbita. W 1964 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1965 roku została ponownie rozbita. W 1966 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1967 roku została ponownie rozbita. W 1968 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1969 roku została ponownie rozbita. W 1970 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1971 roku została ponownie rozbita. W 1972 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1973 roku została ponownie rozbita. W 1974 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1975 roku została ponownie rozbita. W 1976 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1977 roku została ponownie rozbita. W 1978 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1979 roku została ponownie rozbita. W 1980 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1981 roku została ponownie rozbita. W 1982 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1983 roku została ponownie rozbita. W 1984 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1985 roku została ponownie rozbita. W 1986 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1987 roku została ponownie rozbita. W 1988 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1989 roku została ponownie rozbita. W 1990 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1991 roku została ponownie rozbita. W 1992 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1993 roku została ponownie rozbita. W 1994 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1995 roku została ponownie rozbita. W 1996 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1997 roku została ponownie rozbita. W 1998 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 1999 roku została ponownie rozbita. W 2000 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2001 roku została ponownie rozbita. W 2002 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2003 roku została ponownie rozbita. W 2004 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2005 roku została ponownie rozbita. W 2006 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2007 roku została ponownie rozbita. W 2008 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2009 roku została ponownie rozbita. W 2010 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2011 roku została ponownie rozbita. W 2012 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2013 roku została ponownie rozbita. W 2014 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2015 roku została ponownie rozbita. W 2016 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2017 roku została ponownie rozbita. W 2018 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2019 roku została ponownie rozbita. W 2020 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2021 roku została ponownie rozbita. W 2022 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2023 roku została ponownie rozbita. W 2024 roku grupa została ponownie utworzona, ale w 2025 roku została ponownie rozbita.

Loren ipsum dicitur

27/2/1961

Michał Arciszewicz – uczeń Gimnazjum Hełskiego,
lat 17

Filip Adamkiewicz – czeski ksiądz

Zdzisław Raibowski – sierżant,
lat 23

Marek Piotr Karasewski – sierżant,
lat 55

Karol Brzdek – robotnik-robotnik

8/4/1963

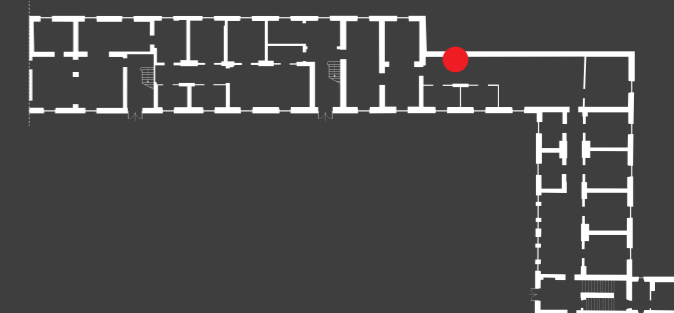
ZAMORIA NARODOWA

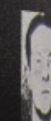
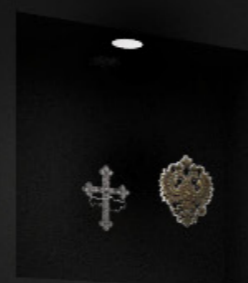
Obok Orła znak Pogoni,
poszli nasi w bój bez broń.

SALA 10

CZARNY KORYTARZ

SALA 10
CZARNY KORYTARZ

SALA 10

CZARNY KORYTARZ

SALA 10
CZARNY KORYTARZ

SALA 10
CZARNY KORYTARZ

SALA 11

POWSTANIE STYCZNIOWE

BRON NAS CI POLAKOM NIE PRZYJACIOL

Manifest 22 stycznia

manifest wydany 22 stycznia 1863 w Warszawie p
ogłaszający wybuch powstania styczniowego.
Manifest przekształcał Komitet Centralny w Tymc
Do walki przeciw Imperium Rosyjskiemu zostali w
przedzobiorowej Rzeczypospolitej – Polacy, Litwa
Zakładał on powstanie niepodległego państwa i ro
obywateli oraz uwłaszczenie chłopów:
Ziemia, którą Lud rolniczy posiadał dotąd na pr
staje się od tej chwili bezwarunkową jego

SALA 11

POWSTANIE STYCZNIOWE

SALA 11

POWSTANIE STYCZNIOWE

INSTALACJA „KOSYNIERZY”

PROPOZYCJA 1

SALA 12A
CELA ROMUALDA TRAUGUTTA

SALA 12A

CELA ROMUALDA TRAUGUTTA

SALA 12C

ROMUALD TRUGUTT W KONSPIRACJI

Idea narodowości jest tak potężną
i czyni tak wielkie postępy w Europie,
że ją nic nie pokona.

Romuald Traugutt powiedział te słowa,
w trakcie jednego z przesłuchań w Cytadeli.

Nie wydał nikogo.

SALA 12C

ROMUALD TRAUGUTT W KONSPIRACJI

Romuald Traugutt urodził się 26 stycznia 1826 roku we wsi Szostaków niedaleko Gwałta, w nieopracowanej, trudnym, suchym terenie. Miał dwa lata, gdy zmarła mu matka Alicja. Wychowała go rodzina Trauguttów. Był dobrym uczniem i uzyskał dobre wyniki na maturze z lat 1845-46. Wychował się w rodzinie, która należała do inteligencji. Po maturze otrzymał stypendium na studia w Warszawie.

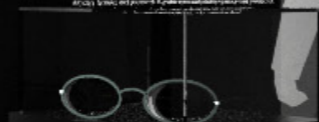
Romuald po ukończeniu gimnazjum w Warszawie wstąpił do Towarzystwa Demokratycznego. W 1844 roku przystąpił do tajnego stowarzyszenia „Przyszłość”. W 1844 roku przystąpił do tajnego stowarzyszenia „Przyszłość”. W 1844 roku przystąpił do tajnego stowarzyszenia „Przyszłość”.

Romuald Traugutt jako członek Towarzystwa Demokratycznego, spędził w więzieniu całe swoje życie. Był więziony kilkakrotnie w więzieniach królewskich w Warszawie. W 1846 roku wstąpił do tajnego stowarzyszenia „Przyszłość”. W 1846 roku wstąpił do tajnego stowarzyszenia „Przyszłość”. W 1846 roku wstąpił do tajnego stowarzyszenia „Przyszłość”.

Romuald Traugutt

W 1846 roku Traugutt został aresztowany i więziony w Warszawie. W 1846 roku Traugutt został aresztowany i więziony w Warszawie. W 1846 roku Traugutt został aresztowany i więziony w Warszawie.

SALA 12
PO POWSTANIU / SYBIR

SALA 12F
KUŹNIA

SALA 12
PO POWSTANIU / SYBIR

SALA 12
PO POWSTANIU / SYBIR

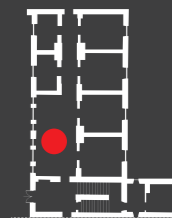

Ławca sybiraków

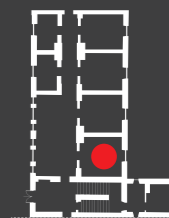

Nie dbam jaka spadnie kara
Mina, Sybir czy kajdany.

SALA 16
KU NIEPODLEGŁOŚCI

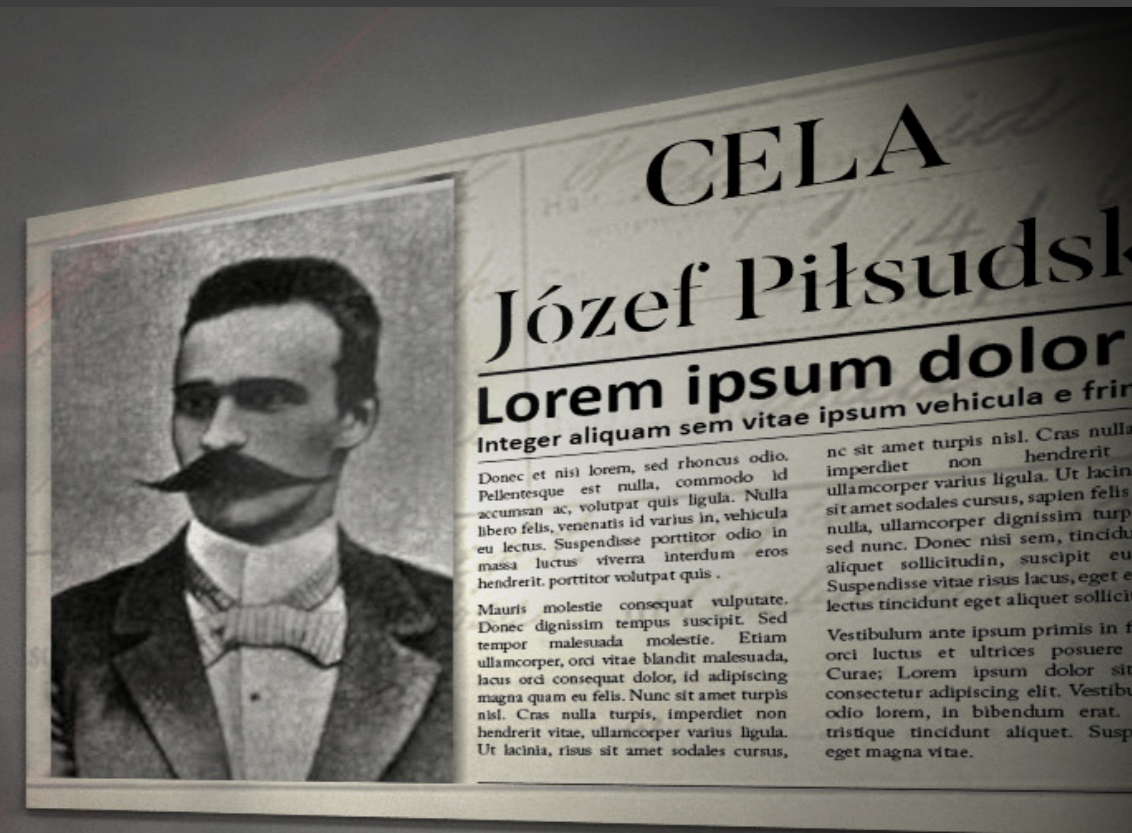
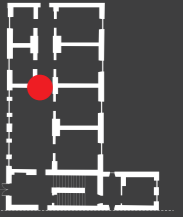

SALA 16A
CELA ZBIOROWA

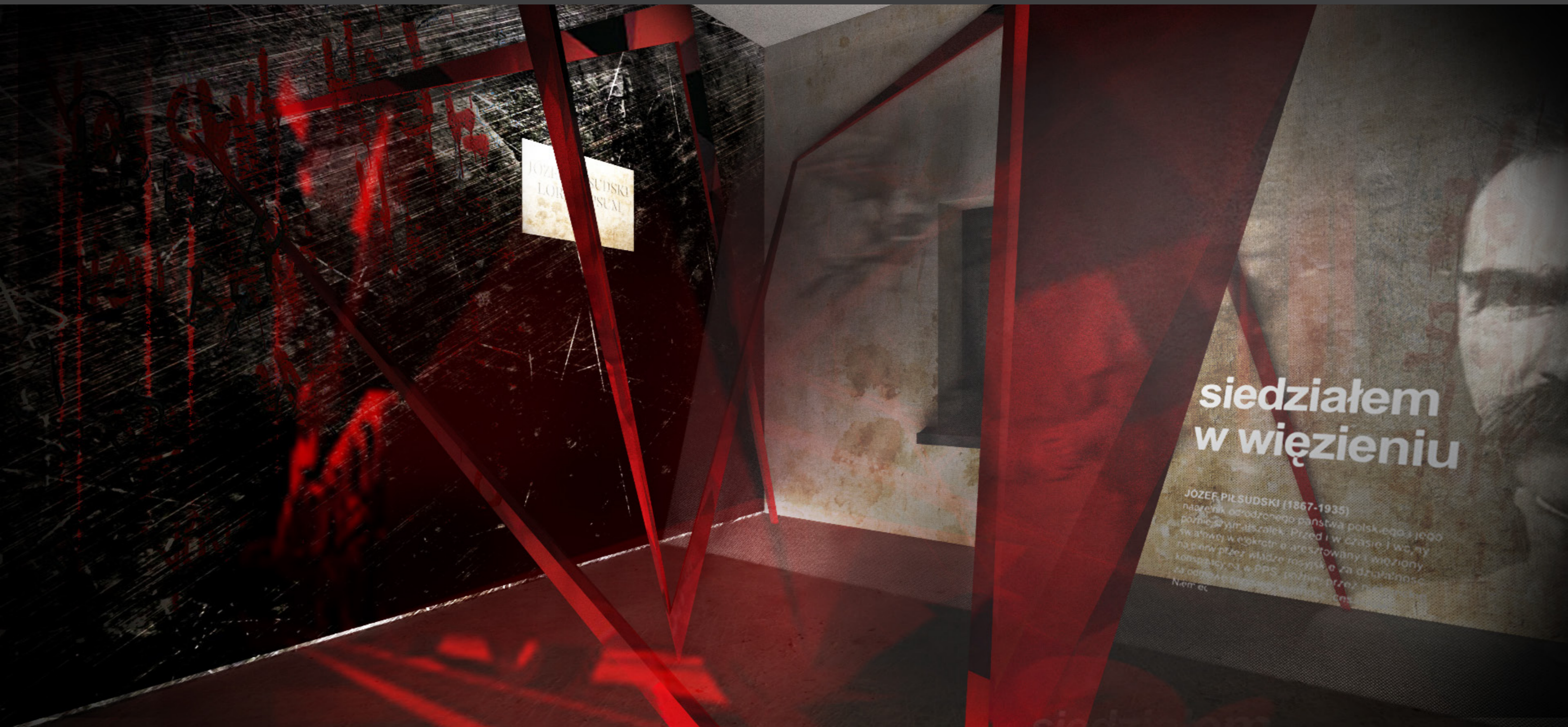
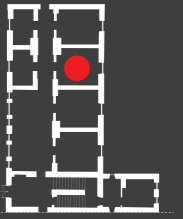
SALA 16C

CELA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

SALA 16C

CELA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

PROJEKT OŚWIETLENIA

BRANŻA ELEKTRYCZNA

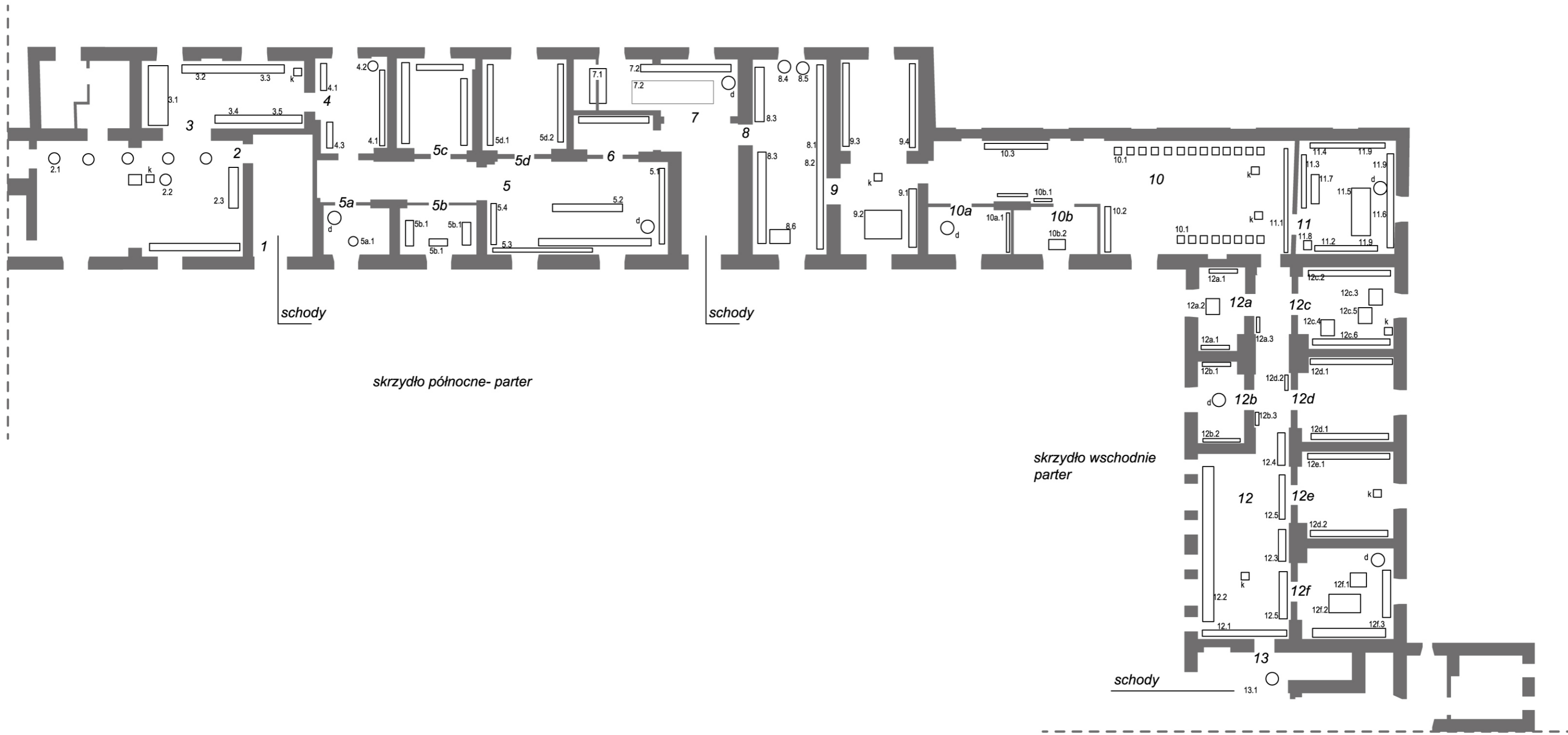
KONCEPCJA OŚWIETLENIA WEWNĘTRZNEGO
EKSPOZYCYJNEGO

Egz. Nr...

Obiekt: X Pawilon Cytadeli Warszawskiej
ul. Skazańców 25,01 - 532 Warszawa

Inwestor: Muzeum Niepodległości
00 - 240 Warszawa, al. Solidarności 62

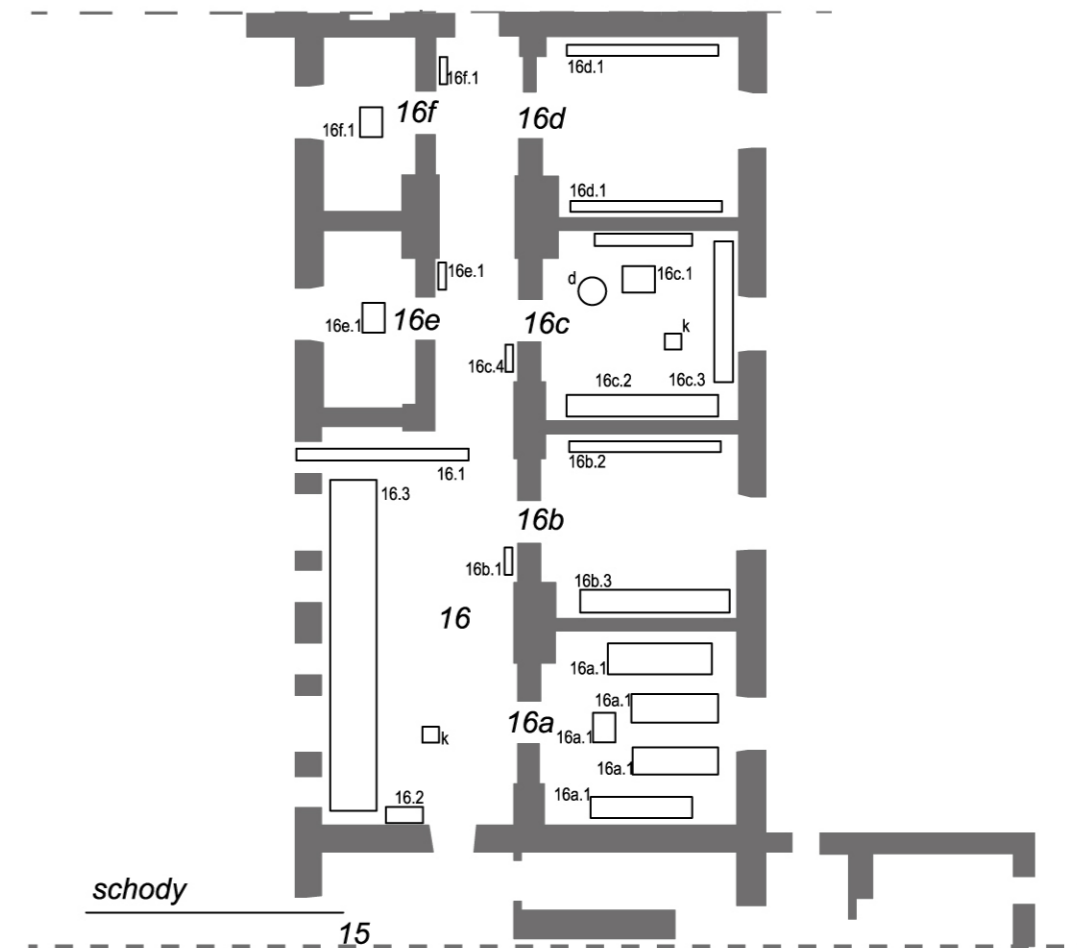
Projekt oświetlenia : mgr inż. Barbara Brzeska

LEGENDA

- oświetlenie powierzchnia pozioma
- oświetlenie powierzchnia pionowa
- 3** nr pomieszczenia . wg scenopisu wystawy
- k** kiosk multimedialny wg scenariusza wystawy
- d** stanowisko odsłuchowe
- multimedia

Inwestor	Projektant	
Muzeum Niepodległości w Warszawie Muzeum Pawilonu X Cytadeli Warszawskiej	mgr inż. Barbara Brzeska	
Obiekt	treść rysunku :	
Pawilon X Cytadeli Warszawskiej- skrzydło północne i wschodnie Wystawa "Więźniowie Pawilonu X Cytadeli Warszawskiej"	Oświetlenie wewnętrzne Plan usytuowania powierzchni oświetlanych wg scenopisu i scenografii wystawy	
Koncepcja oświetlenia	faza	Koncepcja
BBLUX Oświetlenie Profesjonalne 01-493 Warszawa, Gen. M. Bortucia 10/7 tel: 0-399-001-468, 0609190055 e-mail: bblux@go2.pl	rysunek nr :	E/O/01
	data:	05/2016

LEGENDA

- oświetlenie powierzchnia pozioma
- oświetlenie powierzchnia pionowa
- 3** nr pomieszczenia . wg scenopisu wystawy
- kiosk multimedialny wg scenariusza wystawy
- stanowisko odsłuchowe
- multimedia

Inwestor	Projektant	
Muzeum Niepodległości w Warszawie Muzeum Pawilonu X Cytadeli Warszawskiej	mgr inż. Barbara Brzeska	
Obiekt	treść rysunku :	
Pawilon X Cytadeli Warszawskiej- skrzydło północne i wschodnie Wystawa "Więźniowie Pawilonu X Cytadeli Warszawskiej	Oświetlenie wewnętrzne Plan usytuowania powierzchni oświetlanych wg scenopisu i scenografii wystawy	
Koncepcja oświetlenia	faza	Koncepcja
BBLUX Oświetlenie Profesjonalne 01-493 Warszawa, Gen. M. Bortucia 10/7 tel: 0-399-001-468, 0609190055 e-mail:bblux@go2.pl	rysunek nr :	E/O/01
	data:	05/2016

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

1. Opis techniczny koncepcji oświetlenia
2. Przykładowe wizualizacje pomieszczeń wg koncepcji Scenariusza wystawy
3. Karty katalogowe przykładowych opraw Oświetleniowych
4. Rysunki :
 - E/o/1 - plan wystawy z zaznaczeniem powierzchni Oświetlanych i elementów wystawy

OPIS TECHNICZNY

1. INFORMACJE OGÓLNE

1.1 Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest koncepcja oświetlenia scenograficznego i ekspozycyjnego wystawy pt. 'Więźniowie X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej w Muzeum Niepodległości, Cytadela Pawilon X w Warszawie przy ul. Skazańców 25

1.2 Charakterystyka obiektu wg realiów architektury i koncepcji scenografii Architektura- zabytkowa, wieżenna : cele , kortarze, pomieszczenia funkcyjne. Obrazy w scenografii sal wystawowych zawieszane na ścianach, małe gabloty z eksponatami , gabloty pasmowe o różnych wymiarach, makiety Cytadeli, rzeźby - popiersia , elementy wyposażenia cel, scenografia budująca nastrój , przekaz wizualny.

Wykorzystanie technik audiowizualnych , sterowania oświetleniem i dźwiękiem. Oświetlenie scenograficzne i ekspozycyjne obejmuje pomieszczenia (na podstawie koncepcji)w skrzydle północnym i wschodnim na parterze i na piętrze, skrzydło wschodnie. łączna powierzchnia wystawiennicza $P= 883 \text{ m}^2$ i kubatura $Q=3358\text{m}^3$ Obiekt reprezentacyjny, związany z historią Polski, intensywnie użytkowany, charakter patrytyczny i edukacyjny.

Podstawa opracowania

Projekt opracowano na podstawie:

- aktualnych podkładów architektonicznych udostępnionych przez Inwestora
- wytycznych koncepcji scenografii sal muzealnych,
- wytycznych scenopisu wystawy
- obowiązujących norm i przepisów.
- danych katalogowych urządzeń oświetleniowych

Koncepcję opracowano w oparciu o obowiązujące PN-E, PN-IEC, przepisy PBUE wyd. II z 1998r oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej.

1.4 Zakres opracowania

- analiza potrzeb oświetleniowych wg scenopisu i koncepcji scenografii; zaznaczenie na rzucie pomieszczeń wystawowych oświetlanych powierzchni poziomych i pionowych
- zaplanowanie wstępnego usytuowania [w pomieszczeniach wystawowych], ilości i doboru optyki opraw oświetleniowych z uwzględnieniem obiektów oświetlanych, koncepcji scenografii; jest to zebrane w formie
- wykonanie symulacji komputerowej i wizualizacji oświetlenia dla wybranego pomieszczenia wg koncepcji scenografii
- przedstawienie parametrów technicznych opraw oświetleniowych, wybranych na etapie koncepcji .

2. SPRZĘT OŚWIETLENIOWY

2.1 Oprawy oświetleniowe

Wybrano oprawy dedykowane do oświetlenia w muzeach i galeriach, o szerokim wachlarzu optyk (krzywe światłości), mocy oraz możliwości sterowania. Oprawy są wyposażone w źródła LED - o istotnych parametrach:

- bardzo dobre oddawanie barw
- brak promieniowania UV
- mała moc
- czas życia do 50 000 godzin
- wysoka sprawność
- barwa światła ciepła biała- $T_b=3000K$

Oprawy mają miejscowy ściemniacz - umożliwia to dopasowanie miejscowe poziomu natężenia oświetlenia, na obiekcie muzealnym, do wielkości wymaganych $E_{\text{śr}}=50 \text{ lx}$. Parametry optyczne są zachowane (wielkość i kształt plamy światła). Oprawy mają małe gabaryty, są w nowoczesnym neutralnym kształcie, bez tzw wypaleń i dzikich refleksów. Oprawy są zasilane z szynoprzewodów.

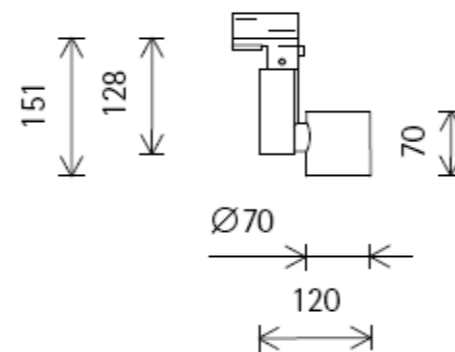
1.PRZYKŁADOWA OPRAWA:

Oprawa typu projektor na źródło LED - montaż na szynoprzewodzie
Oprawy są produkowane w różnej mocy i optyce

Dane z karty katalogowej - przykład:

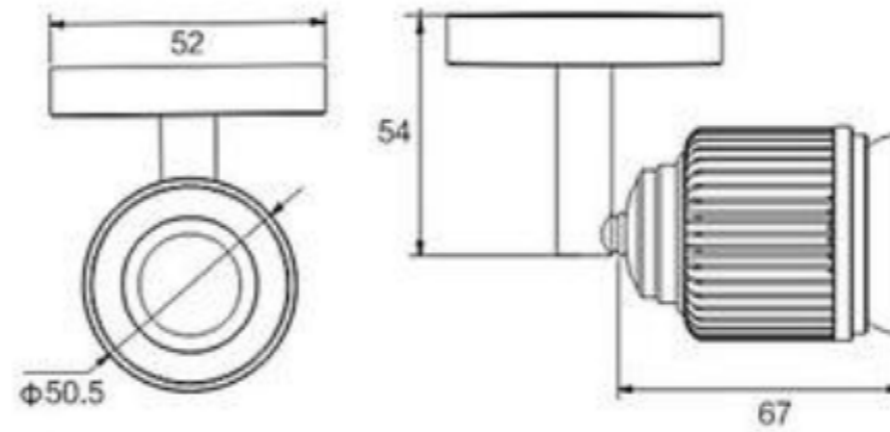
Wymiary:

Moc oprawy 6W

2.PRZYKŁADOWA OPRAWA:

Oprawa do oświetlenia eksponatu w małej gablocie-
MiniLED-przykład

3. PPRZYKŁADOWE WIZUALIZACJA

3.1 Obliczenia oświetlenia

Obliczenia oświetleniowe będą wykonane przy użyciu programu inżynierskiego do obliczeń oświetleniowych Rellux Prof.v 2016

Poziomy natężenia oświetlenia , zgodne z zasadami i sztuką oświetlenia .

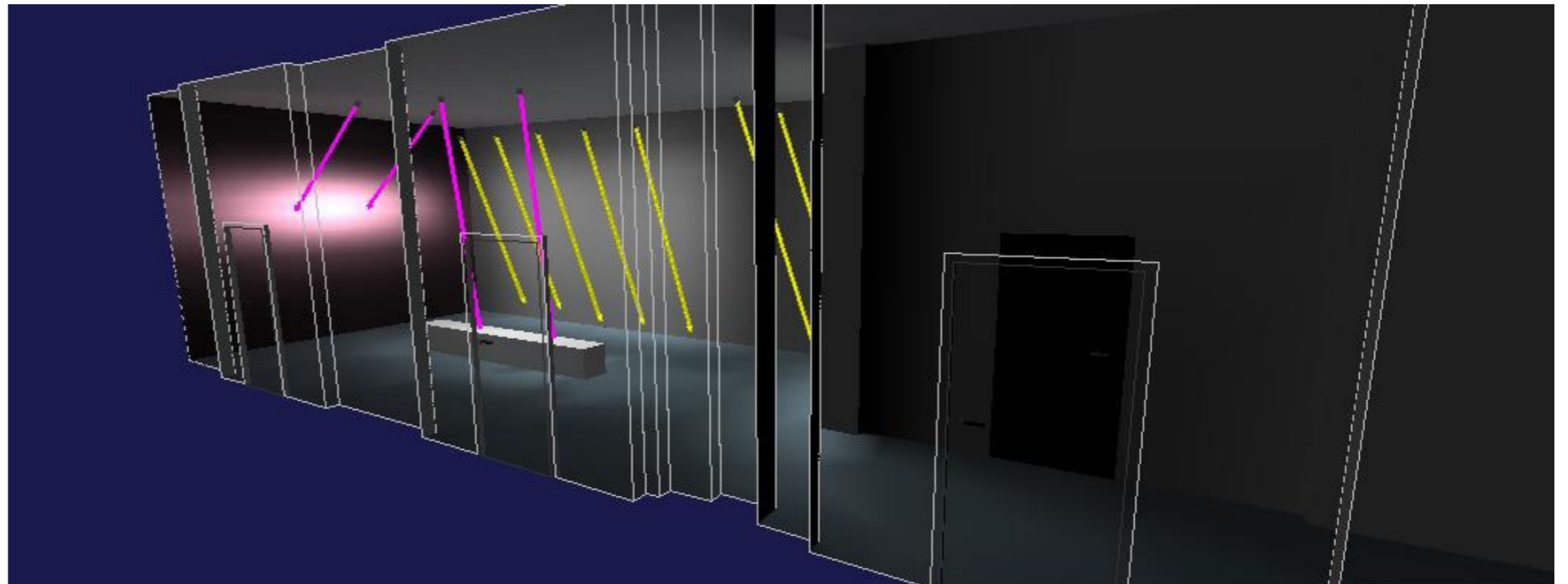
Przyjmuje się następujące poziomy natężenia oświetlenia :

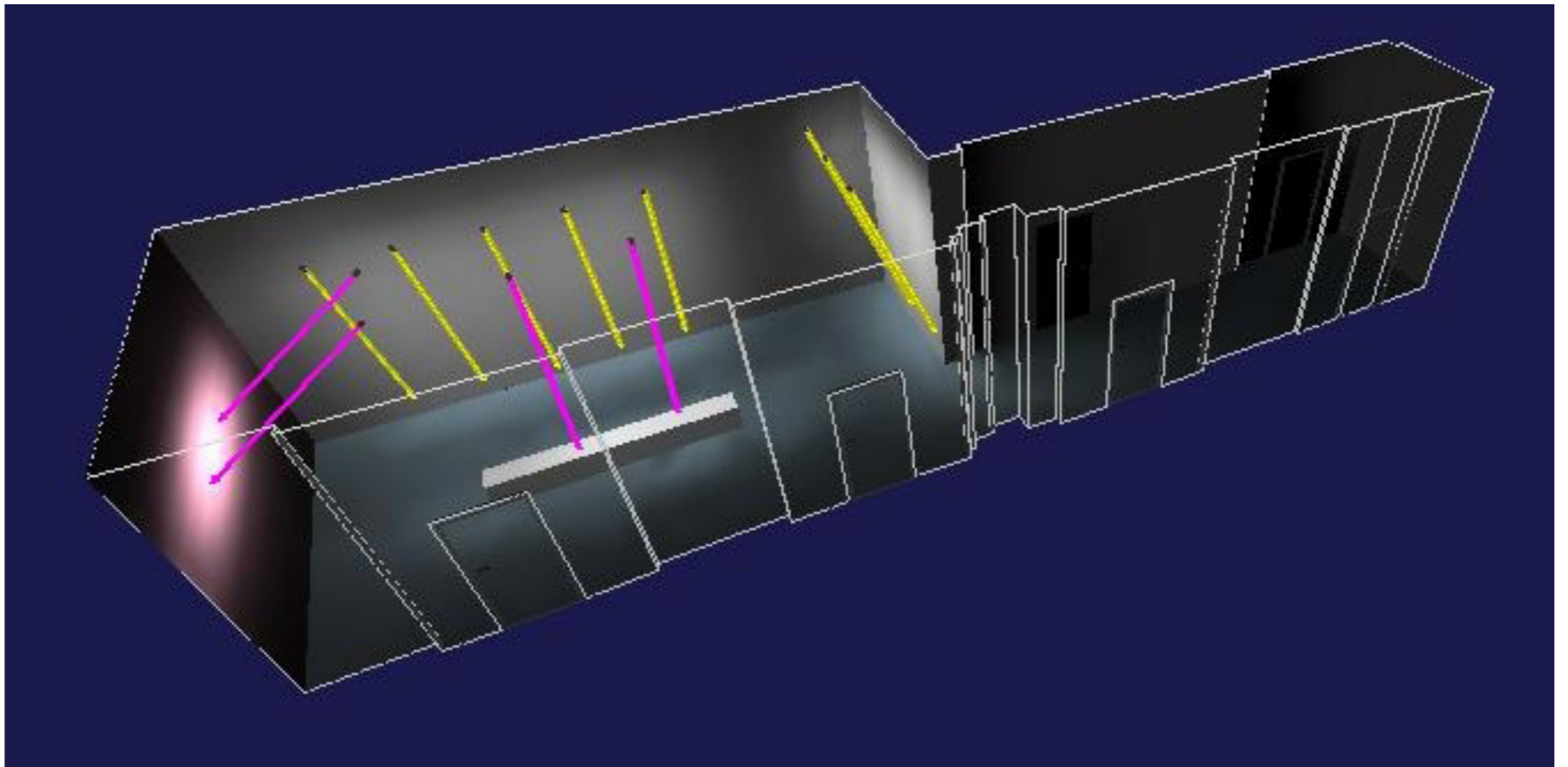
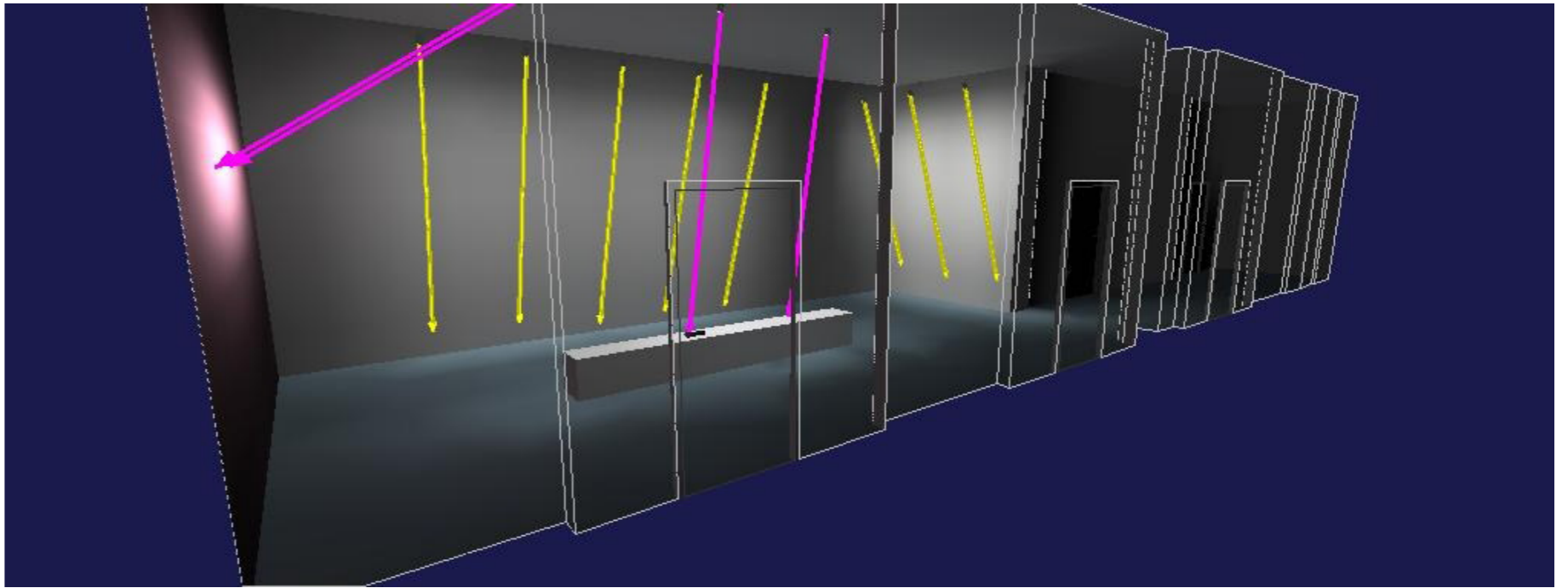
Płaszczyzna pionowa dla obrazów wartości muzealnej $E_{sr}=50$ lx

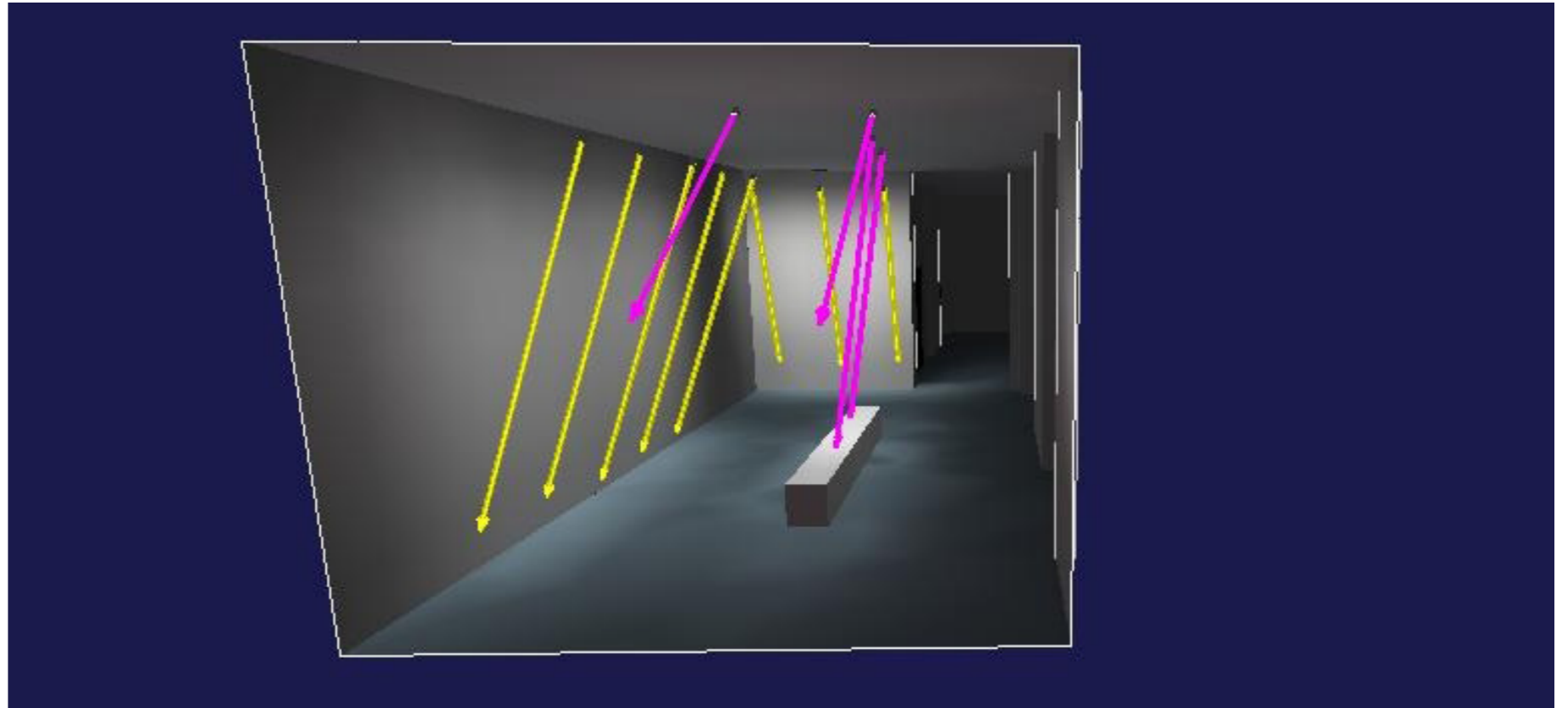
3.2 Korytarz śmierci –pom.nr 5

Oświetlone zostały:

1. hasło na ceglanym murze, oprawa Led - optyka owalizująca, ściemniana - szt 2
2. drzewo na korytarzu, oprawa Led - optyka owalizująca, ściemniana - szt 1
3. napisy - nazwiska, oprawa Led - optyka wallwasch, ściemniana - szt 5
4. zdjęcia - oprawa Led - optyka wallwasch, ściemniana - szt 3

4.OPIS OŚWIETLENIA

Oświetlenie ekspozycyjne w pomieszczeniach wystawy Muzeum będzie zrealizowane oprawami dedykowanymi do oświetlenia ekspozycyjnego obiektów muzealnych. Projekt oświetlenia będzie realizowany na podstawie koncepcji i założeń wg wytycznych Inwestora i Projektu Scenografii.

Pełny wykaz powierzchni oświetlanych jest zawarty jest pokazany na rysunku. Rozplanowanie położenia szynoprzewodów nowoprojektowanej instalacji elektrycznej będzie możliwe po zrobieniu projektu oświetlenia, i będzie to w wytycznych dla projektanta instalacji elektrycznych.

Sterowanie oprawami będzie wg ustaleń scenariusza Projektu Scenografii. Odległość szynoprzewodów od ścian z obrazami i innymi obiektami będzie zgodna ze sztuką oświetlania, tak by była jak najlepsza możliwość oglądania.

Długość szynoprzewodów zostanie tak zaprojektowana by zrealizować istniejące wg koncepcji scenografii, potrzeby oświetleniowe, ale również w przyszłości móc realizować oświetlenie eksponatów przy ewentualnej zmianie ich rozmieszczenia , lub ilości.

**SYSTEM
IDENTYFIKACJI
WIZUALNEJ**

INSPIRACJE
GRAFICZNE

CZCIONKA

Oswald jest połączeniem klasycznej „Gothic” oraz „Grotesque”. Czcionki tego typu stosowane były najczęściej na przełomie XIX i XX wieku.

Oswald przystosowany jest do przeglądarek internetowych oraz aplikacji na różnego typu urządzeniach, np. na komputerach stacjonarnych, laptopach oraz urządzeniach mobilnych.

Oswald jest krojem pisma z różnymi wersjami językowymi, w tym także polską.

Oswald

abcdefghijklmnopqrstu
vwxyz
ABCDEFGHIJKLMN
OPQRSTUVWXYZ
0123456789

Friday Fresh Free Font is the Best

OSWALD

Oswald Oswald Oswald

Oswald

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua.

OSWALDOSWALDOSW

BLOCKHEAD

permakulturelle
snarveen GOR
(52%)&1\$4

Nulla facilisi. Pellentesque scelerisque lacus in rhoncus tincidunt. Aliquam et diam at lorem tristique semper at vel enim. Duis commodo, turpis ac facilisis interdum, diam tortor luctus nunc, at ullamcorper ligula nibh at ipsum. Phasellus vehicula felis vel lobortis ullamcorper. Nulla facilisi. Pellentesque scelerisque lacus in rhoncus tincidunt. Aliquam et diam at lorem tristique semper at vel enim. Duis commodo, turpis ac facilisis interdum, diam tortor luctus nunc, at ullamcorper. Duis commodo, turpis ac facilisis interdum, diam tortor luctus nunc, at ullamcorper ligula nibh at ipsum at ullamcorper.

KOLORYSTYKA

TABLIC ORAZ OPISÓW

Kolory zimne

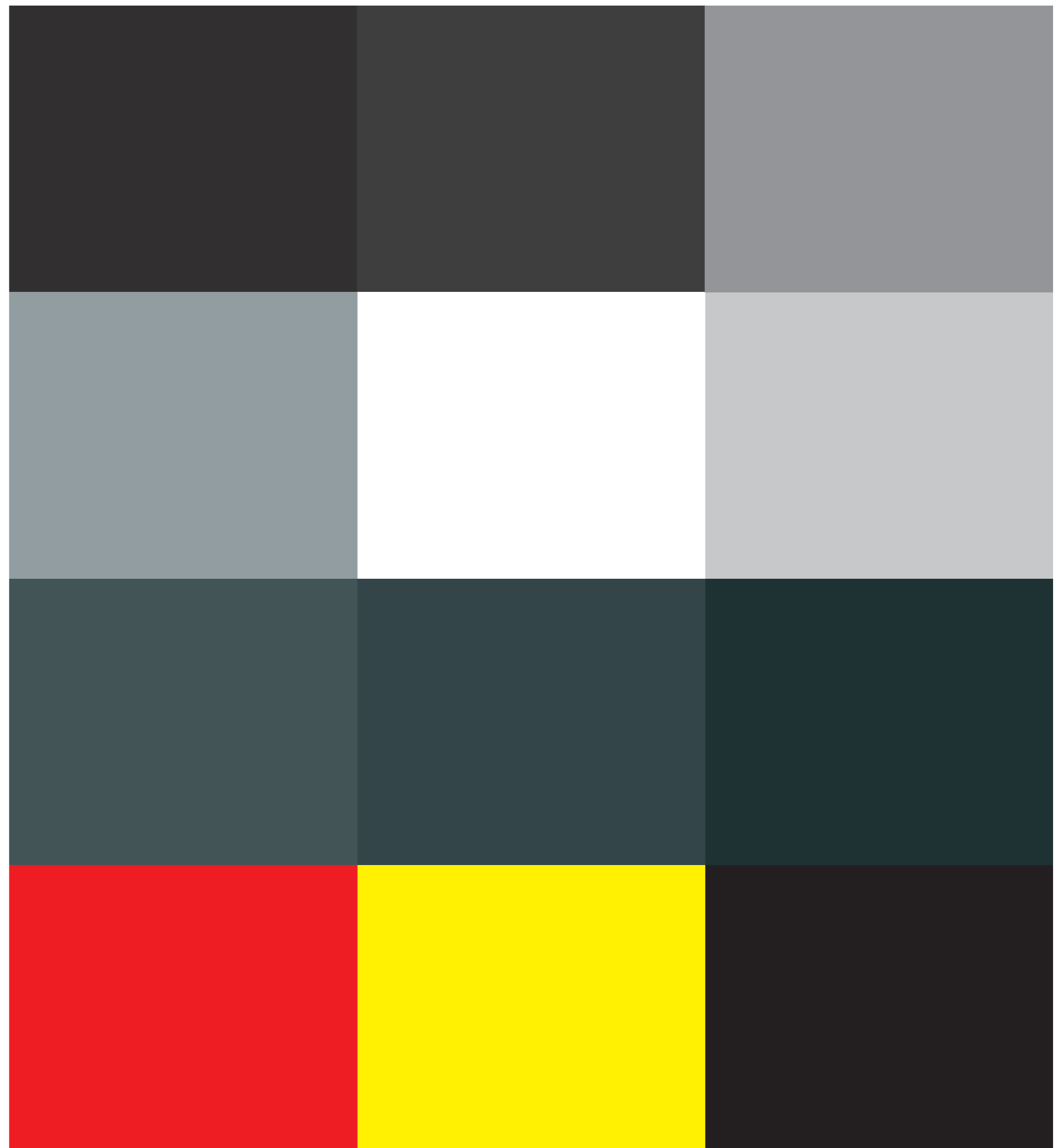
Szary – to kolor neutralny i zrównoważony. Może symbolizować żałobę oraz formalność. W zestawieniu z niebieskim przywołuje na myśl świat mundurowy, wygląda elegancko. Jasnoszary zastępuje często kolor biały, a ciemnoszary – czarny.

Srebrny – zwłaszcza metaliczny – jest żywszy niż szary, ale także chłodny. Symbolizuje nowoczesność, często bogactwo. Drobne akcenty srebrnego sugerują elegancję. Szary w zestawieniu z innymi kolorami często tworzy klimat „high-tech industrial”.

Biały – to symbol czystości i niewinności. U niektórych osób może wywoływać bóle głowy, a zbyt dużo jasnego białego może oślepić. Na wschodzie biały kojarzony jest z pogrzebem i żałobą, na zachodzie – z weselem. W zestawieniu z jasnymi lub pastelowymi odcieniami jest miękki, wiosenny i ożywia pastelową paletę. Sprawia jaśniejszymi takie kolory jak czerwony, niebieski i zielony.

Niebieski/granatowy – symbolizuje powagę i zaufanie. Ciemnoniebieski kojarzony jest z inteligencją, stabilnością i jednością. Granatowy to kolor powagi, munduru, porządku, ale także atramentu. To barwa osób, które biorą pełną odpowiedzialność za własne czyny. Odzwierciedla ich dowódczy charakter, pewność siebie oraz zdyscyplinowanie. Mieszanka jasnego i ciemnego niebieskiego wzbudza zaufanie i sugeruje prawdomówność.

Czerwony/żółty/czarny – kolory „polityczne” wprowadzone na wystawę do danych stref politycznych.

TREŚCI

TABLICE - UKŁAD CZCIONEK

TABLICA PIONOWA

32
0
15
91
**Oswald
Demi Bold 75pkt**

32
0
15
91
**Oswald
Light 35pkt**

12
0
0
65
**OSWALD
DEMI-BOLD 75PKT**

12
0
0
65
*Oswald
Extra-Light 35pkt*

LOREM IPSUM

PL
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Sed laoreet quam velit, sit amet viverra odio ornare id. Sed pulvinar risus non ultricies vestibulum. Nunc suscipit arcu ut molestie hendrerit. Maecenas venenatis laoreet maximus. Vestibulum volutpat sollicitudin molestie.

Fusce consectetur erat purus, eget vestibulum tellus scelerisque vel. Nullam gravida vel augue id imperdiet. Maecenas fermentum sed dolor nec sollicitudin. Aliquam eget justo non nisl viverra vehicula ut eu tellus. Duis rhoncus feugiat mauris nec molestie. Nulla risus mi, rhoncus eget porttitor ut, fermentum at magna. Vivamus ut tristique sapien. Praesent venenatis justo at ante venenatis bibendum. Nunc fermentum dignissim ipsum, ac imperdiet nisl aliquet eu. Curabitur mollis hendrerit tempus.

LOREM IPSUM

EN
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Sed laoreet quam velit, sit amet viverra odio ornare id. Sed pulvinar risus non ultricies vestibulum. Nunc suscipit arcu ut molestie hendrerit. Maecenas venenatis laoreet maximus. Vestibulum volutpat sollicitudin molestie.

Fusce consectetur erat purus, eget vestibulum tellus scelerisque vel. Nullam gravida vel augue id imperdiet. Maecenas fermentum sed dolor nec sollicitudin. Aliquam eget justo non nisl viverra vehicula ut eu tellus. Duis rhoncus feugiat mauris nec molestie. Nulla risus mi, rhoncus eget porttitor ut, fermentum at magna. Vivamus ut tristique sapien. Praesent venenatis justo at ante venenatis bibendum. Nunc fermentum dignissim ipsum, ac imperdiet nisl aliquet eu. Curabitur mollis hendrerit tempus.

50cm

70cm

WERSJA ODWROTNA

LOREM IPSUM

PL
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Sed laoreet quam velit, sit amet viverra odio ornare id. Sed pulvinar risus non ultricies vestibulum. Nunc suscipit arcu ut molestie hendrerit. Maecenas venenatis laoreet maximus. Vestibulum volutpat sollicitudin molestie.

Fusce consectetur erat purus, eget vestibulum tellus scelerisque vel. Nullam gravida vel augue id imperdiet. Maecenas fermentum sed dolor nec sollicitudin. Aliquam eget justo non nisl viverra vehicula ut eu tellus. Duis rhoncus feugiat mauris nec molestie. Nulla risus mi, rhoncus eget porttitor ut, fermentum at magna. Vivamus ut tristique sapien. Praesent venenatis justo at ante venenatis bibendum. Nunc fermentum dignissim ipsum, ac imperdiet nisl aliquet eu. Curabitur mollis hendrerit tempus.

LOREM IPSUM

EN
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Sed laoreet quam velit, sit amet viverra odio ornare id. Sed pulvinar risus non ultricies vestibulum. Nunc suscipit arcu ut molestie hendrerit. Maecenas venenatis laoreet maximus. Vestibulum volutpat sollicitudin molestie.

Fusce consectetur erat purus, eget vestibulum tellus scelerisque vel. Nullam gravida vel augue id imperdiet. Maecenas fermentum sed dolor nec sollicitudin. Aliquam eget justo non nisl viverra vehicula ut eu tellus. Duis rhoncus feugiat mauris nec molestie. Nulla risus mi, rhoncus eget porttitor ut, fermentum at magna. Vivamus ut tristique sapien. Praesent venenatis justo at ante venenatis bibendum. Nunc fermentum dignissim ipsum, ac imperdiet nisl aliquet eu. Curabitur mollis hendrerit tempus.

0
0
0
0

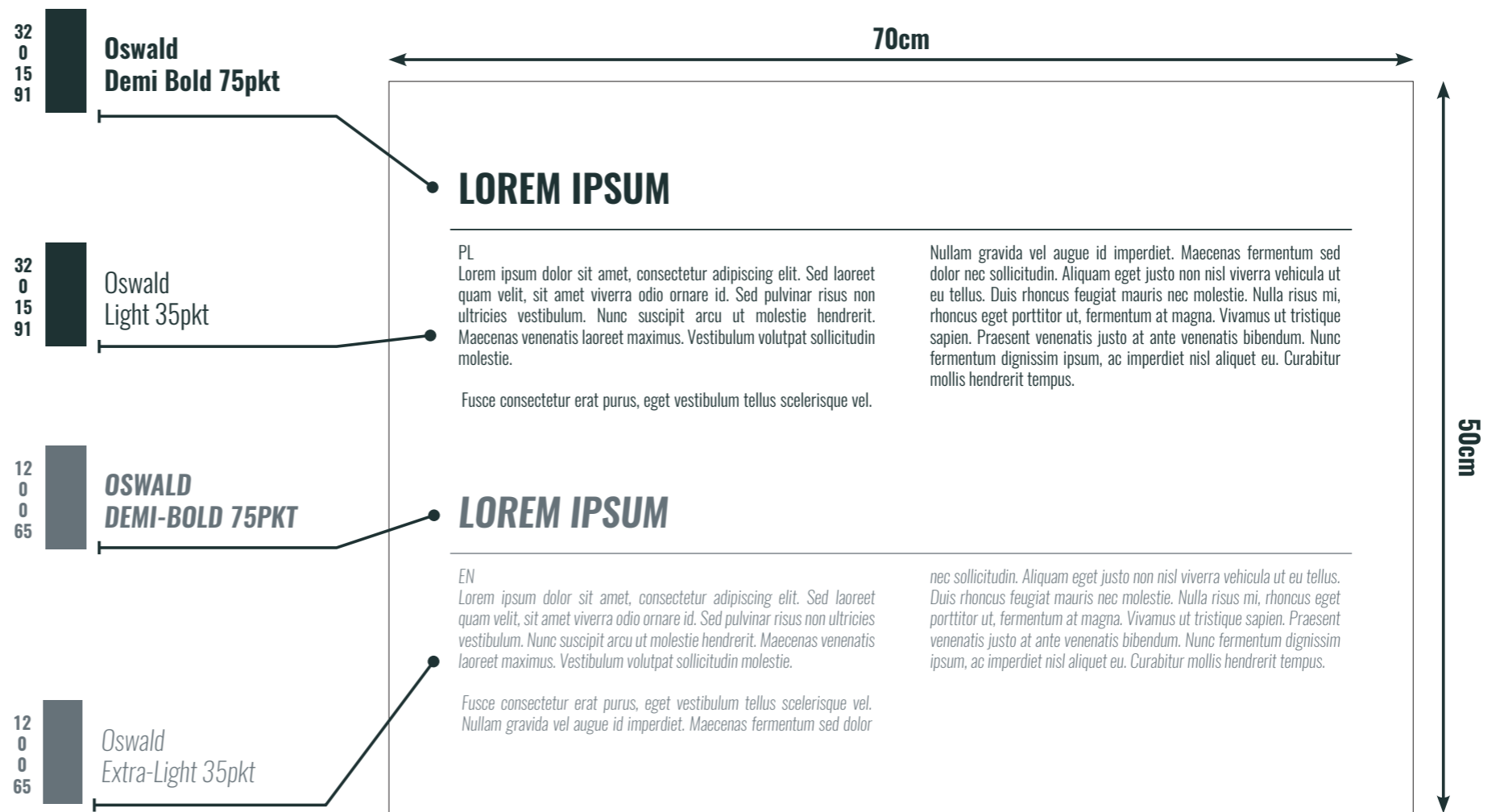
0
0
0
90

0
0
0
50

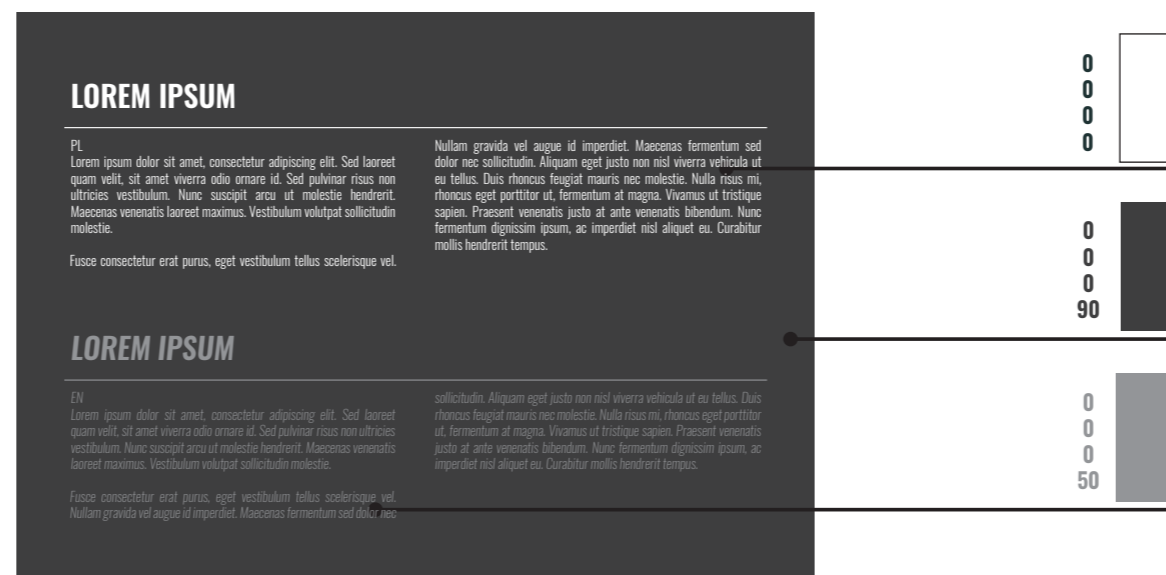
TREŚCI

TABLICE - UKŁAD CZCIONEK

TABLICA POZIOMA

WERSJA ODWROTNA

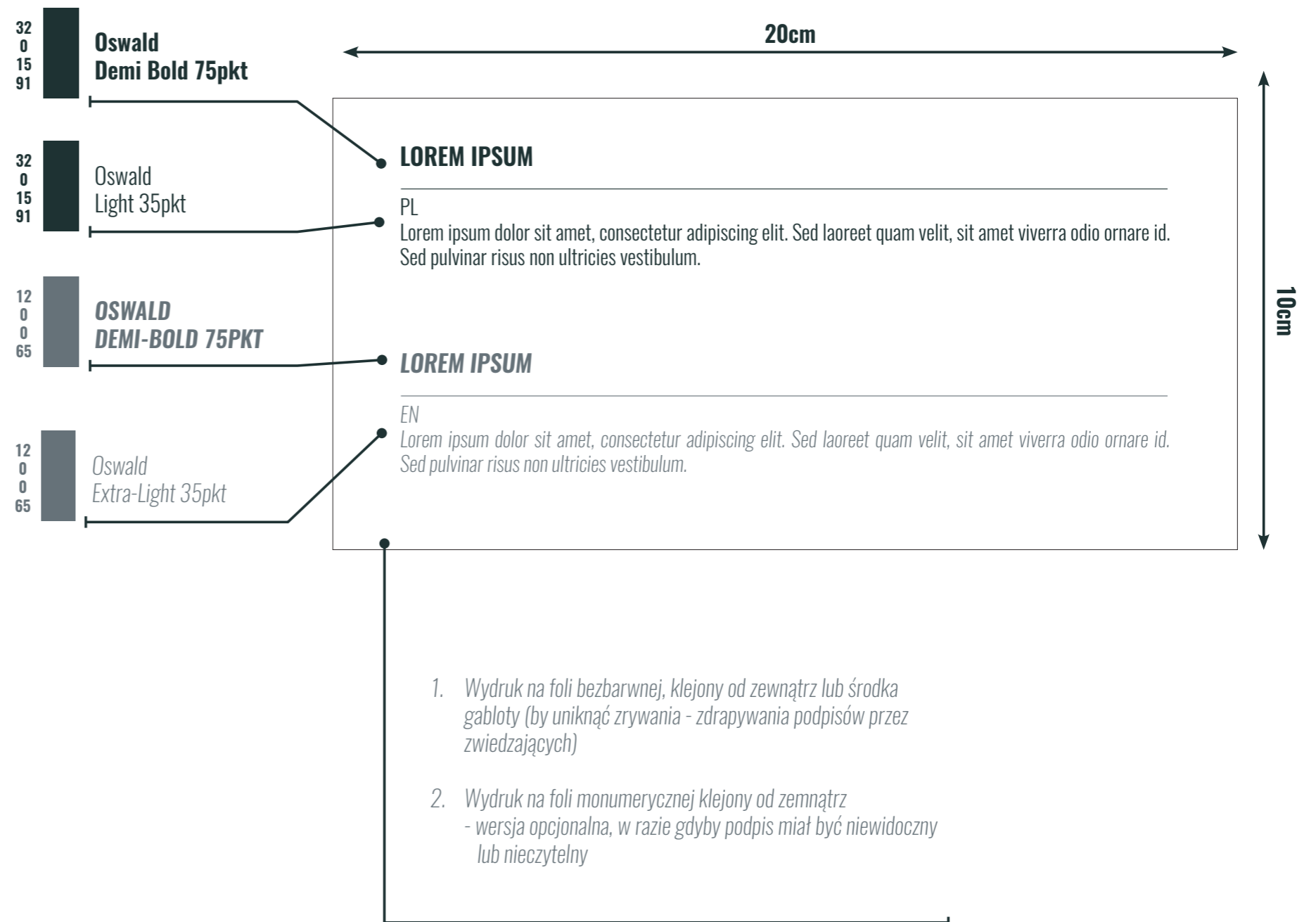

TREŚCI

PODPISY POD EKSPONATAMI

UKŁAD CZCIONEK

NAKLEJKA NA GABLOTĘ

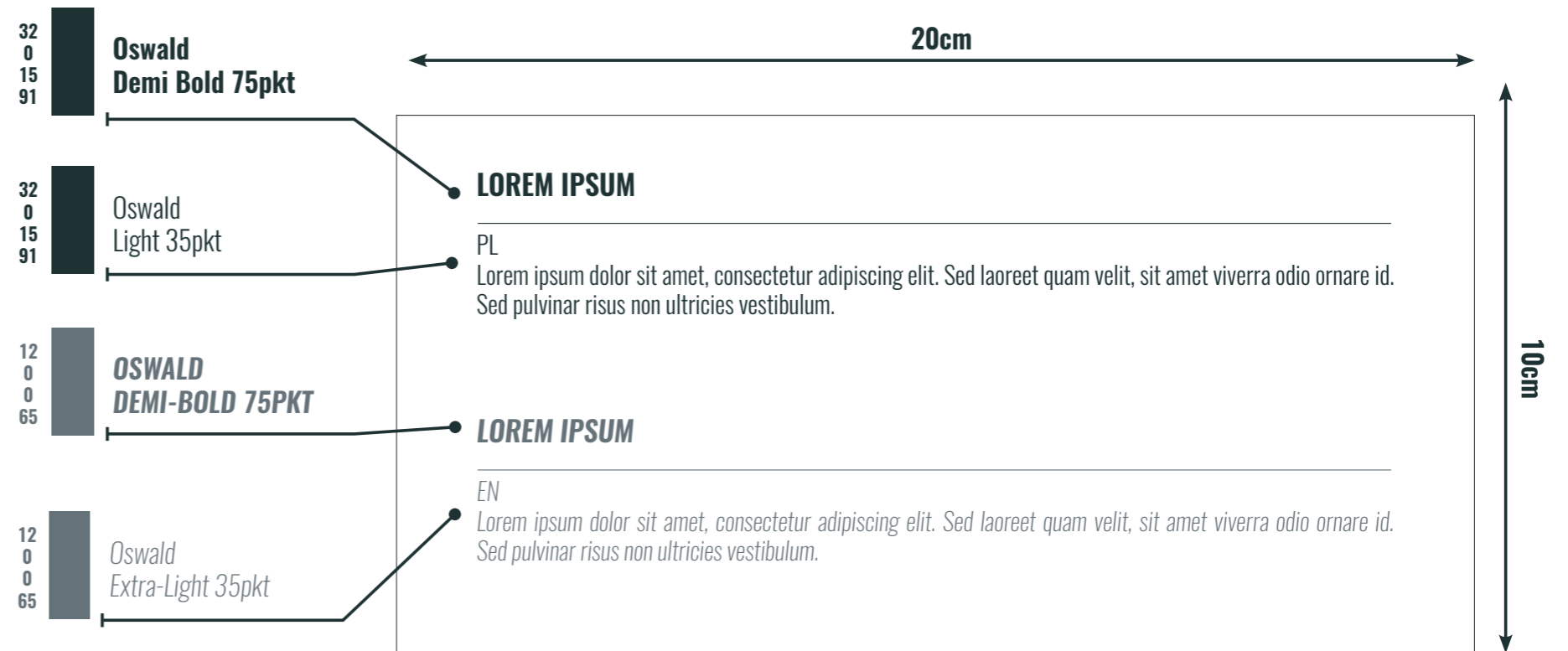

TREŚCI

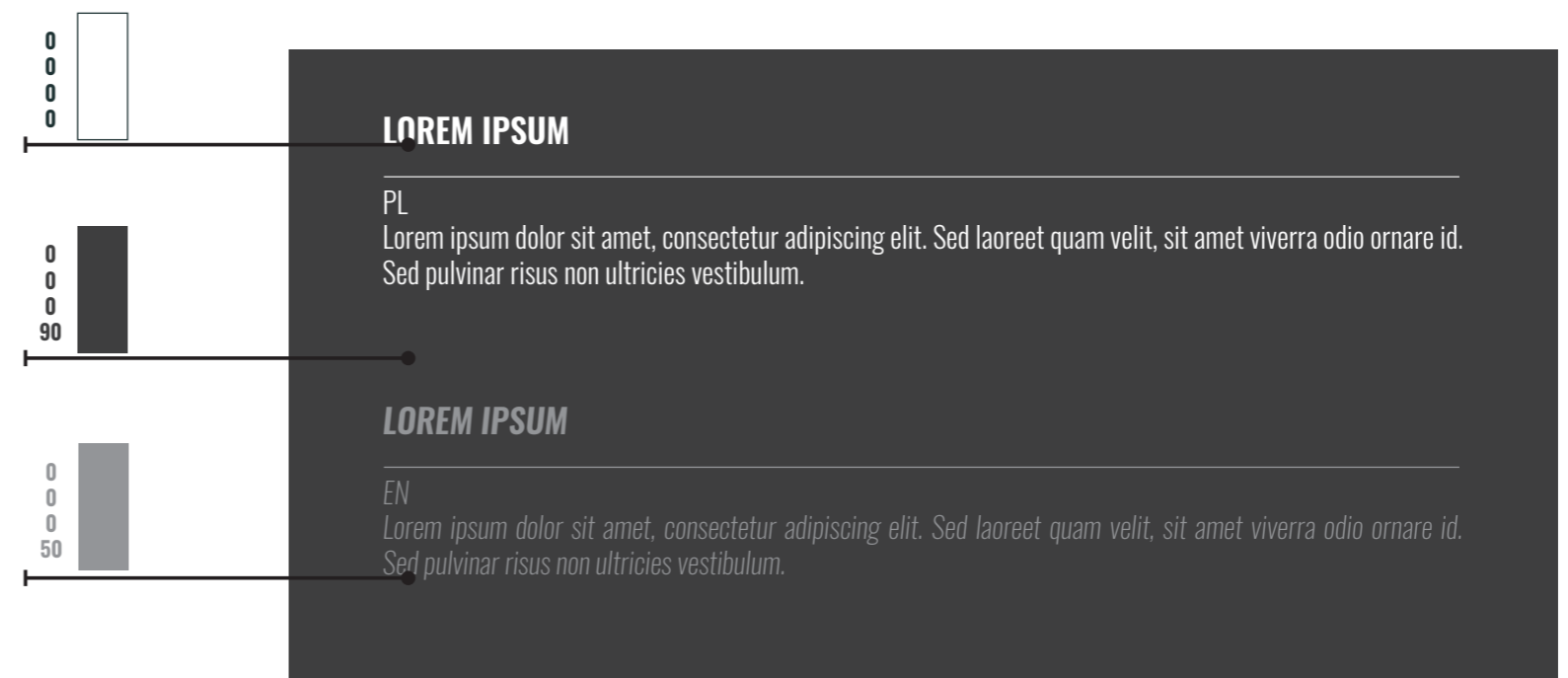
PODPISY POD EKSPONATAMI

UKŁAD CZCIONEK

TABLICZKA POZIOMA

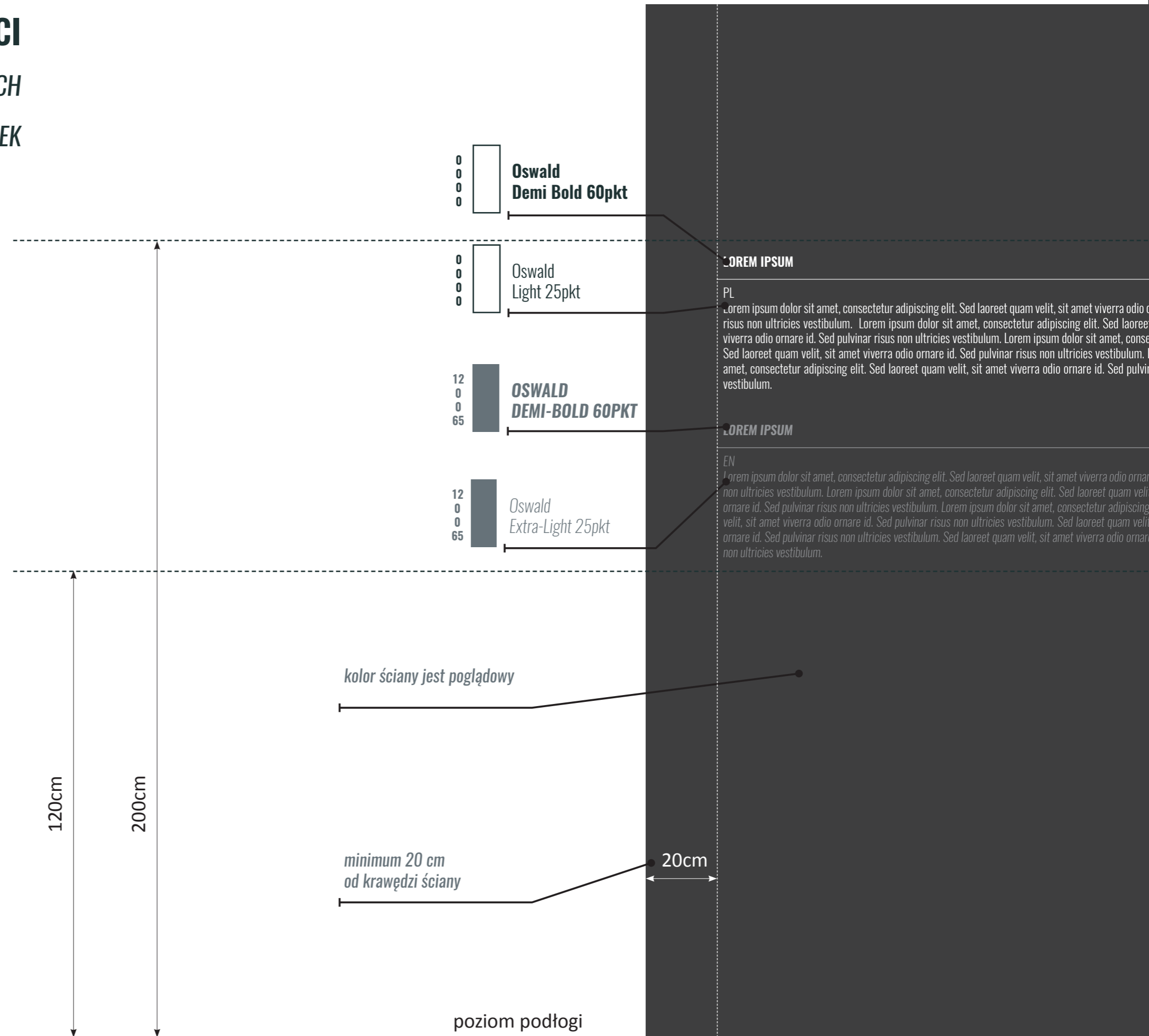
WERSJA ODWROTNA

TREŚCI

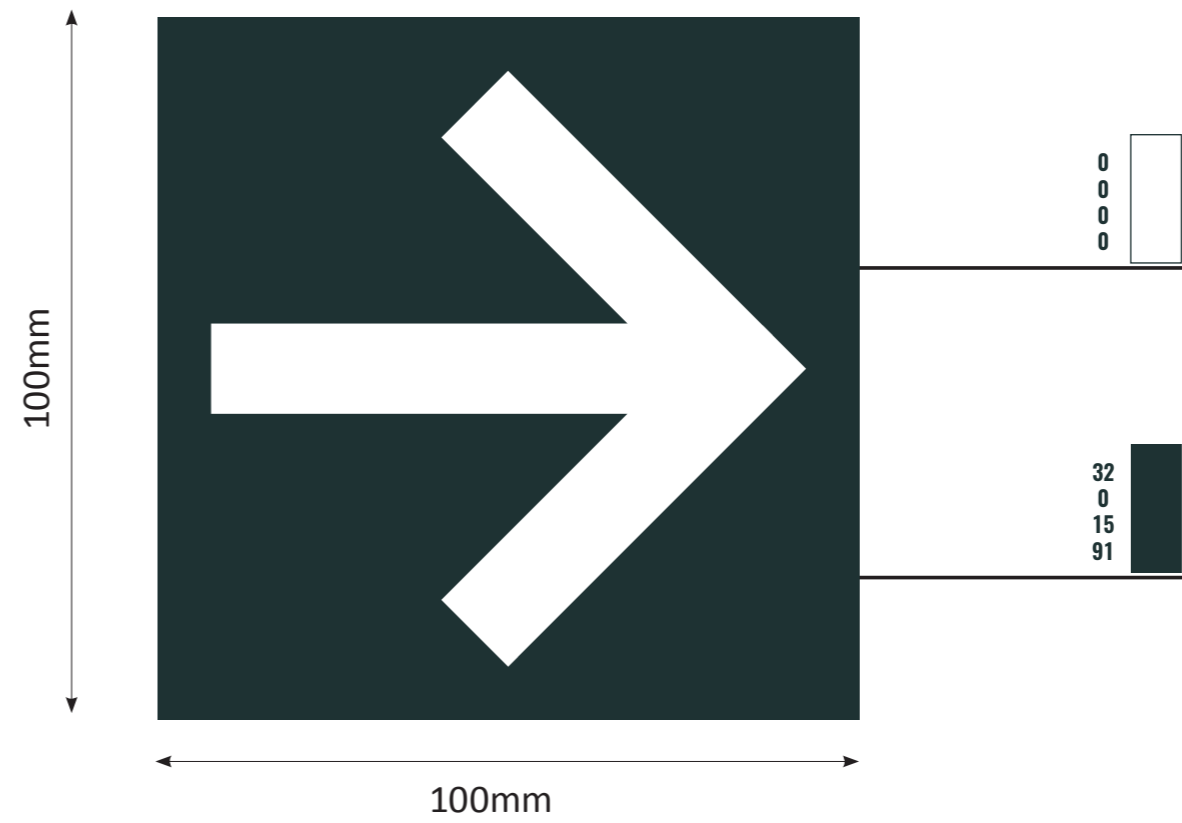
TEKSTY UMIESZCZANE NA ŚCIANACH

UKŁAD CZCIONEK

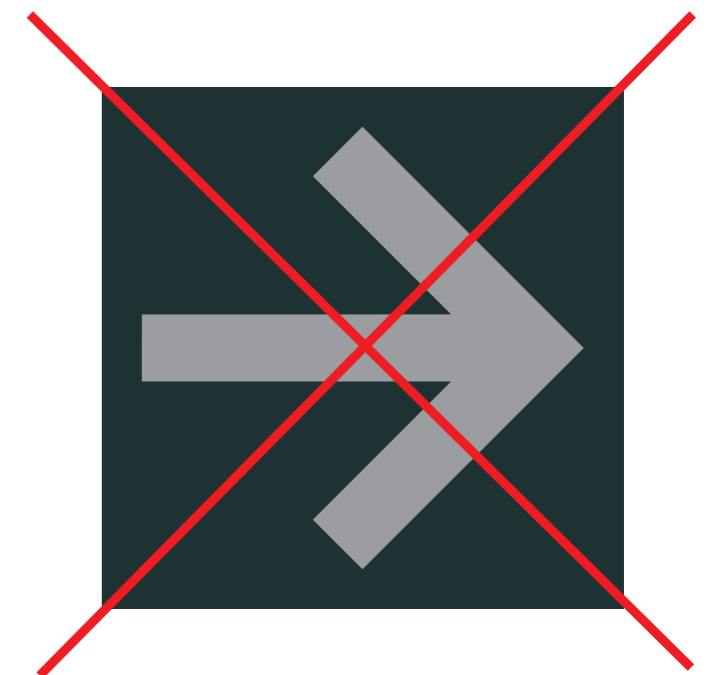
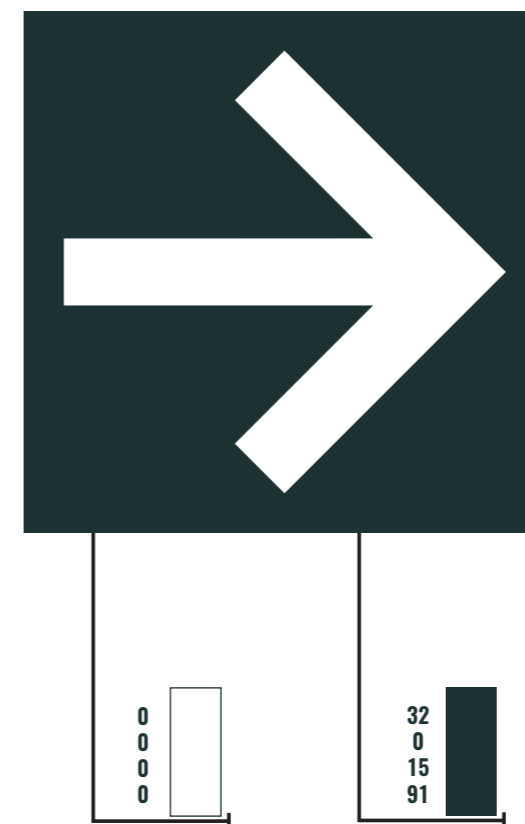
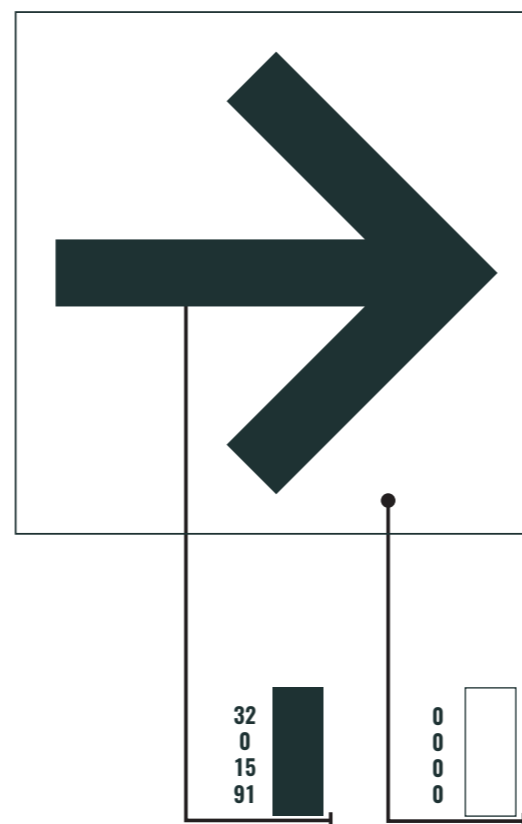

TREŚCI

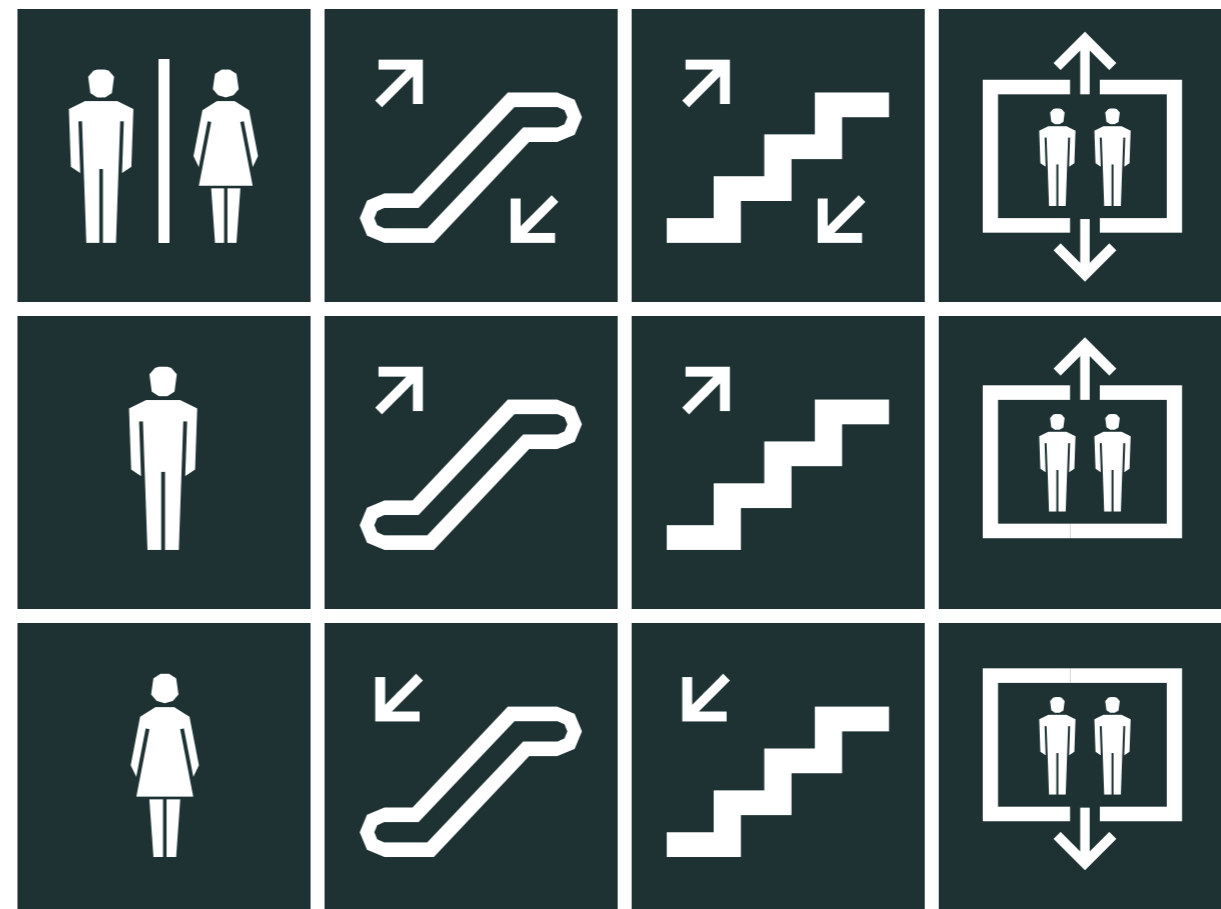
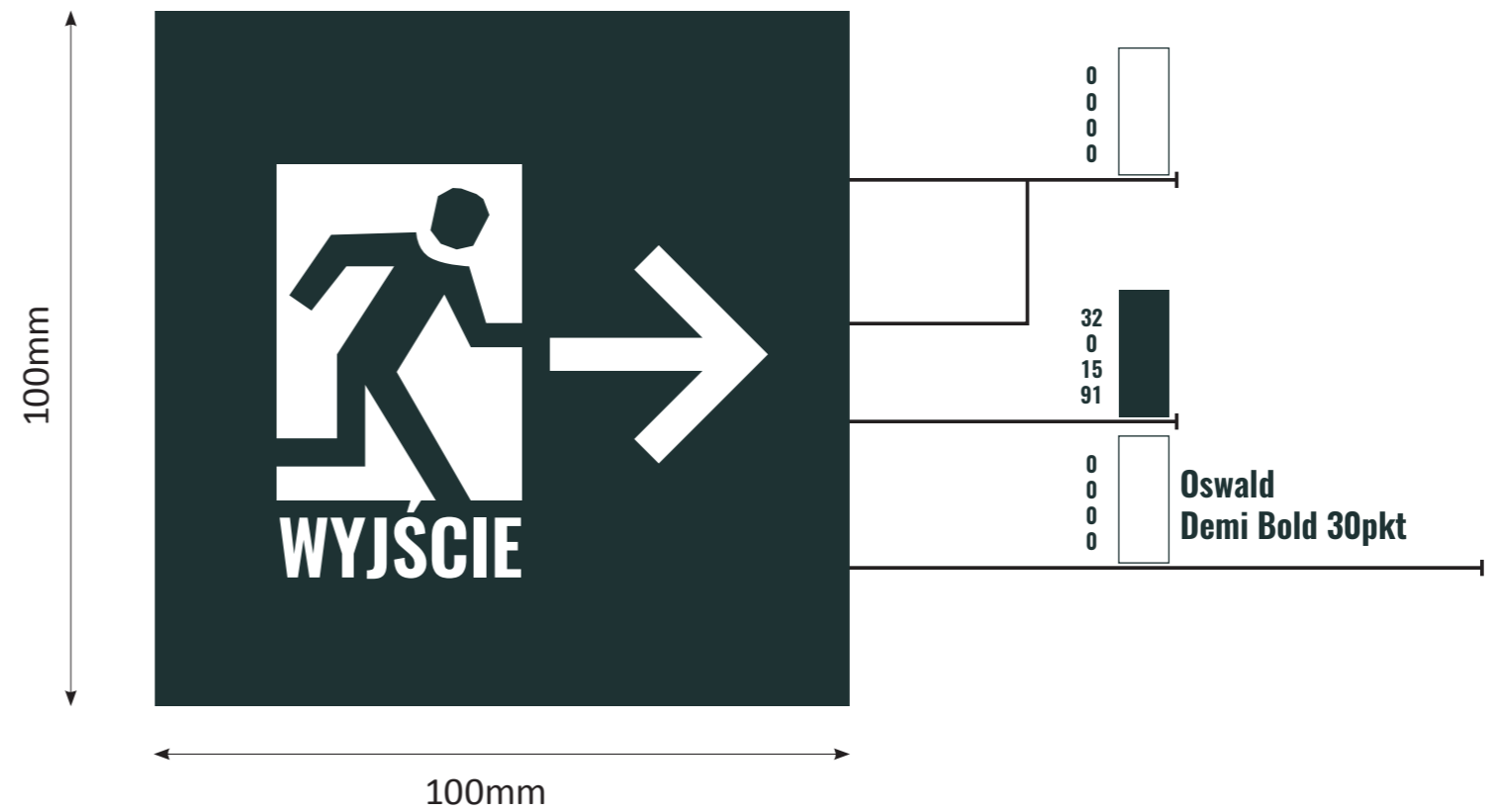
KIERUNEK ZWIEDZANIA
TABLICZKA KIERUNKOWA

WERSJE KOLORYSTYCZNE

PRZYKŁADOWE PIKTOGRAMY

CHARAKTER MULTIMEDIÓW

„ZBUDUJ NOWĄ POLSKĘ”

GRA EDUKACYJNA

„ZBUDUJ NOWĄ POLSKĘ”

GRA EDUKACYJNA

GRA: ZBUDUJ NOWĄ POLSKĘ

TEMAT:

Budowa niepodległego państwa to długi proces, który nie skończył się wraz z zakończeniem I wojny światowej, towarzyszyły mu trudne wybory i ciężkie walki.

KONCEPCJA/ZARYS FABUŁY:

Podczas gry/aktywności uczestnicy dowiedzą się, jaki był kształt II Rzeczypospolitej, jakie ziemie i miasta w jej skład wchodziły, w jaki sposób kształtowały się granice, jak wielokulturowym i wielonarodowym ciałem politycznym była przedwojenna Polska.

CEL GŁÓWNY:

Celem głównym jest wypracowanie przekonania, że państwo Polskie w 20-leciu międzywojennym było potężnym, wielokulturowym organizmem politycznym w centrum Europy, a walka o jego kształt była długim i trudnym, ale zakończonym sukcesem procesem.

CELE POBOCZNE:

- kształtowanie postawy patriotycznej, dumy z polskości
- poszerzenie wiedzy historycznej
- nauka formułowania celów strategicznych

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- Interaktywna opowieść, z indywidualnymi zadaniami
- Wymagania logistyczno-organizacyjne:

Przestrzeń: Duży ekran projekcyjny, który mogą obserwować także ci, którzy nie uczestniczą w aktywności bezpośrednio oraz ekran dotykowy do obsługi przez jednego zwiedzającego.

Przewidywana liczba osób: jedna bezpośrednio przy stanowisku, kilkanaście – obserwuje efekty jej pracy na ekranie.

„ZBUDUJ NOWĄ POLSKĘ”

GRA EDUKACYJNA

SCENARIUSZ AKTYWNOŚCI:

1. Na ekranie dotykowym pojawiają się kontury powojennej Europy z zarysowanym kształtem Polski oraz informacja: Polska wróciła na mapę polityczną Europy po I wojnie światowej na mocy decyzji podjętych podczas konferencji pokojowej w 1919 roku w Wersalu pod Paryżem. Proces kształtowania jej granic był ciągle plastyczny i ostatecznie zakończył się w 1922 roku.
2. Na ekranie, jak rozsypane puzzle, pojawiają się części Polski (Wielkopolska, Warmia i Mazury, Górny Śląsk, Śląsk Cieszyński, Galicja Wschodnia, Wileńszczyzna) dołączane kolejno w latach 1919 – 1922 oraz polecenie: Zbuduj Polskę, dołączając do niej regiony we właściwych miejscach.

Grający przesuwa puzzle palcem po ekranie dotykowym. Po dotknięciu regionu, region „nasyca” się kolorem, pokazuje się nazwa oraz krótki opis związany z przyłączeniem do Polski. Jeśli grający wstawi region we właściwe miejsce na mapie, to przyłącza się przy się do Polski, jeśli nie – po wyświetleniu informacji wraca do miejsca pierwotnego.

Informacje o kolejnych częściach Polski:

Wielkopolska

Tereny byłego zaboru pruskiego, na których dominowała ludność polska. W grudniu 1918 roku do Polski wraca uznany na całym świecie pianista i patriota Ignacy Paderewski. 26 grudnia przejeżdża entuzjastycznie witany przez Poznań. To staje się impulsem do wybuchu powstania wielkopolskiego. Polscy powstańcy, pod dowództwem gen. Józefa Muśnickiego, w krótkim czasie odnoszą znaczne sukcesy. Na wyzwolonych ziemiach dowództwo przejmuje Naczelna Rada Ludowa.

Warmia i Mazury

O przynależności tego regionu do Polski miał zdecydować plebiscyt. Warunki tuż przed głosowaniem były trudne. Armia Czerwona zbliżała się do granicy Prus Wschodnich, co rodziło w ludności poczucie nadchodzącego końca niepodległości Polski. Negatywny wpływ na sprawę polską miało także długotrwałe panowanie na tym terenie Niemców, stosowanie przez nich terroru i germanizacja. 11 lipca 1920 roku odbył się plebiscyt, który skończył się dla Polski klęską. Tylko 3% ludności opowiedziało się za włączeniem do Polski, w związku z czym przyznano jej tylko osiem gmin. Do takiego wyniku plebiscytu przyczyniła się manipulacja. Polegała ona na tym, że głosujący musieli wybierać między kartkami z napisem „Polska – Polen” i „Prusy Wschodnie – Ostpreussen”. Większość więc wybrała to, co znane – Prusy Wschodnie.

Śląsk Cieszyński

23 stycznia 1919 roku wojska czeskie niespodziewanie zaatakowały polskie jednostki stacjonujące w powiatach: cieszyńskim, bielskim i frasztyckim. Mimo bohaterskiej obrony, Polacy zostali wyparci. Czesi, wykorzystując swoją przewagę militarną, zajęli także Spisz i Orawę. W spór wchodziła się Rada Czterech – premierzy Wielkiej Brytanii, Włoch, Francji i prezydent USA. Uznając fakty dokonane, podjęła w lipcu 1920 roku decyzję, zgodnie z którą, wbrew zasadzie etnicznej, znaczna część Śląska Cieszyńskiego przypadła Czechom.

Lwów i Galicja Wschodnia

Od listopada 1918 roku trwał spór polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią, gdzie większość etniczną stanowili Polacy. Walki toczyły się ze zmiennym powodzeniem. Polakom udało się do lipca 1919 roku wyprzeć armię ukraińską za Zbrucz, czyli za wschodnią granicę Galicji na tereny Ukraińskiej Republiki Ludowej, a we wrześniu 1919 roku podpisano rozejm.

„ZBUDUJ NOWĄ POLSKĘ”

GRA EDUKACYJNA

Armia Czerwona od grudnia 1918 roku rozpoczęła marsz na zachód, zajmując stopniowo tereny Galicji. W lutym 1919 roku rozpoczęła się wojna polsko-bolszewicka. Armia Czerwona w lipcu 1920 roku weszła na ziemie polskie. Wojsko dotarło wkrótce do Warszawy, gdzie 13 sierpnia rozpoczęła się decydująca bitwa warszawska. Polakom udało się obronić stolicę i do końca września wyprzeć wojska bolszewickie za Mińsk.

18 marca 1921 roku został podpisany traktat pokojowy między Polską, Rosją i Ukrainą. Granica Polski na wschodzie została ustalona na linii rzek Zbrucza i Dźwiny. Rosja i Ukraina uznały polskie prawa do Galicji Wschodniej.

Wileńszczyzna

W październiku 1920 roku Józef Piłsudski upozorował bunt gen. Lucjana Żeligowskiego. Zajmując Wilno i okolice, ogłaszając powstanie tzw. Litwy Środkowej. W wyniku postanowienia sejmiku Litwy Środkowej, Wileńszczyzna z Wilnem zostały włączone do Polski w 1922 roku. Niepodległa Litwa proklamowała stan wojny z Polską, który trwał do 1938 roku.

Górny Śląsk

Na terenach należącego do zaboru pruskiego Górnego Śląska pogłębiała się polska świadomość narodowa, rosła liczba działaczy na rzecz polskości. Decyzja o przeprowadzeniu plebiscytu wzmocniła politykę germanizacyjną Niemiec oraz lokalny terror. Stało się to przyczyną wybuchu powstań śląskich w 1919 roku.

20 marca 1921 roku odbył się plebiscyt. Wzięło w nim udział 1191 tys. osób, z czego za połączeniem z Polską opowiedziało się 479 tys., a pozostaniem w granicach Niemiec – 708 tys. Tak duża przewaga Niemców wynikała z dopuszczenia do głosowania ludzi urodzonych na Śląsku, niezależnie od miejsca zamieszkania. Z Niemiec przybyło blisko 180 tys., a z Polski zaledwie 10 tys. emigrantów. Rząd angielski wysunął wówczas propozycję, aby Polsce przyznać jedynie powiaty: rybnicki, pszczyński i część katowickiego i tarnogórskiego, a cały Górnośląski Okręg Przemysłowy pozostawić Niemcom.

Odpowiedzią na niekorzystne dla Polski projekty podziału był strajk generalny na Śląsku, a następnie wybuch III powstania śląskiego w nocy z 2 na 3 maja 1921 roku. Po krwawych walkach na linii Odry i o Górę Świętej Anny, mimo przewagi regularnych wojsk niemieckich powstańcy zdołali utrzymać swoje pozycje na przedpolu Śląskiego Okręgu Przemysłowego. Decyzją Rady Ambasadorów przyznano Polsce 29% terytorium plebiscytowego, który obejmował powiaty: katowicki, lubliniecki, pszczyński, rybnicki, świętochłowicki i tarnogórski. Na tym obszarze znajdowała się większa część przemysłu górnośląskiego, który miał ogromne znaczenie gospodarcze. 15 maja 1922 roku podpisano w Genewie polsko-niemieckie porozumienie regulujące podział Górnego Śląska.

3. Po poprawnym ułożeniu puzzli, mapa Polski się „domyka”. Na ekranie rysuje się Europa z silny konturem Polski, z zaznaczonymi największymi miastami (Warszawa, Toruń, Poznań, Łódź, Gdynia, Kraków, Katowice, Lublin, Białystok, Lwów, Stanisławów, Łuck, Tarnopol, Lwów, Nowogródek, Wilno).

I tak w 1922 roku ukształtowały się granice Polski. Łączna powierzchnia państwa osiągnęła wówczas 388 tys. km². Było to szóste pod względem wielkości państwo w Europie. Na ogólną długość granic 5529 km, na granicę z Niemcami przypadło – 1912 km, z ZSSR – 1412 km, Czechosłowacją – 984 km, Litwą – 507 km, Rumunią – 347 km, Wolnym Miastem Gdańskim – 121 km, z Łotwą – 106 km. Pozostałe 140 km to granica morska.

„ZBUDUJ NOWĄ POLSKĘ”

GRA EDUKACYJNA

4. Na mapie pojawiają się anonimowe postaci, po których dotknięciu rozwija się informacja o pochodzeniu etnicznym. Pejzaż wolnej Polski był wielobarwny i wielokulturowy, czym przypominał dzieje I Rzeczypospolitej Jagiellońskiej.

5. Na mapie Polski w odpowiednich miejscach pojawiają się postaci:

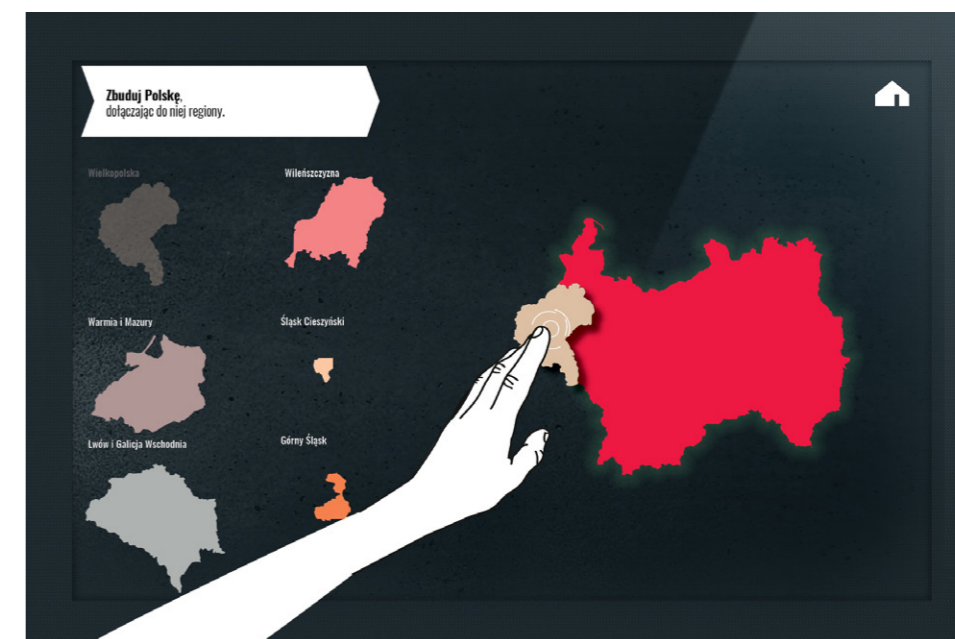
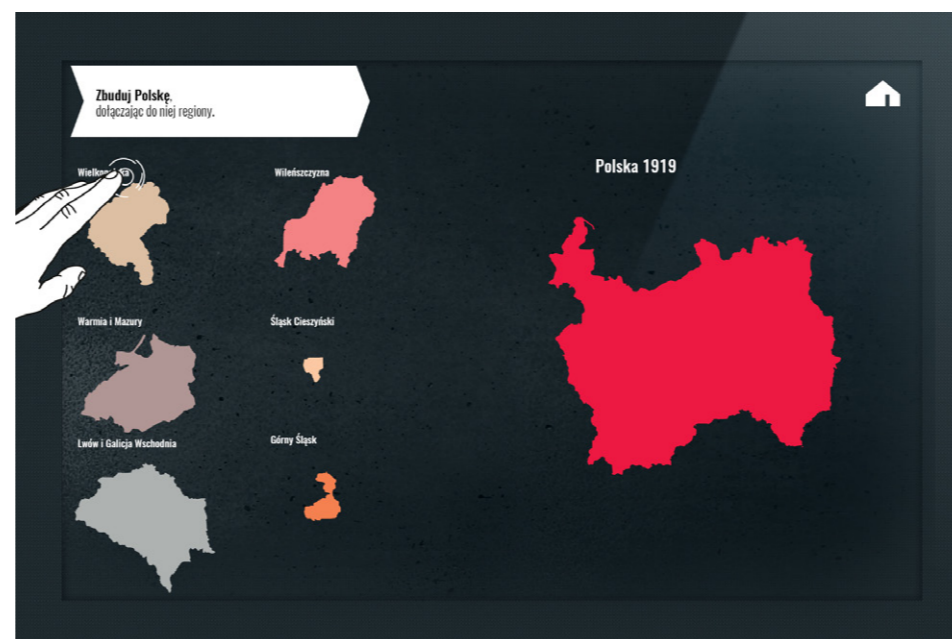
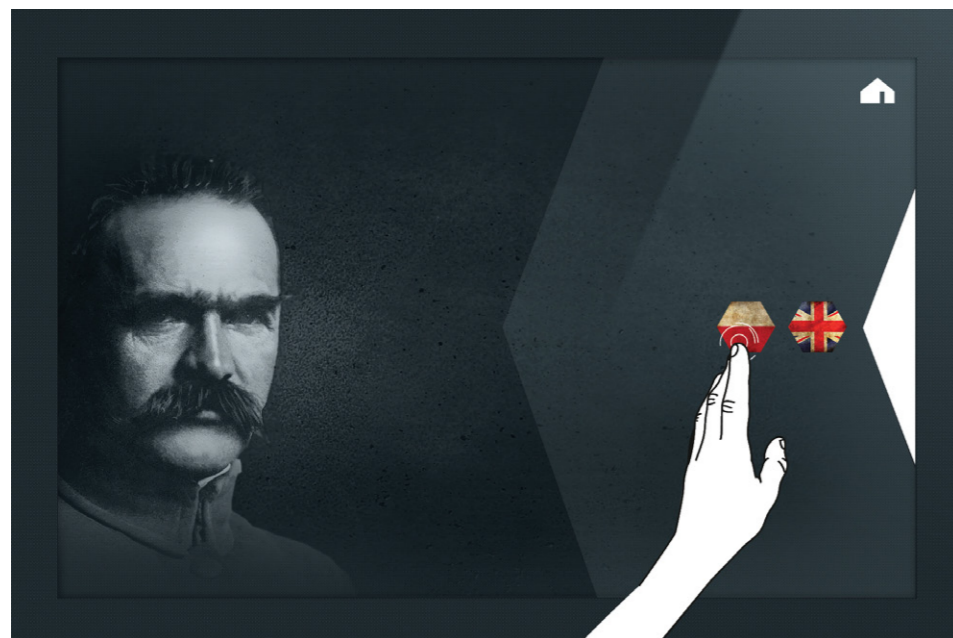
Na większości obszaru wiejskiego Kresów Wschodnich Polacy stanowili mniejszość (na rzecz Ukraińców lub Białorusinów), natomiast większość w dużych miastach. Polacy przeważali m.in. na Wileńszczyźnie i w ówczesnym województwie lwowskim. Na zachodzie przeważali w niektórych okolicach Niemcy. W wielu miejscowościach dominowała ludność żydowska (Białystok, Dąbrowa Tarnowska, Przemyśl).

6. Po grafikach z osobami rozwija się mapa demograficzna – infografika ilustrująca podział etniczny Polski:

Polacy 69,2%, Ukraińcy 14,0%, Żydzi 7,8%, Białorusini 3,9%, Niemcy 3,8%, Inni -1,3%

„ZBUDUJ NOWĄ POLSKĘ”

GRA EDUKACYJNA

„ZBUDUJ NOWĄ POLSKĘ”

GRA EDUKACYJNA

Wielkopolska

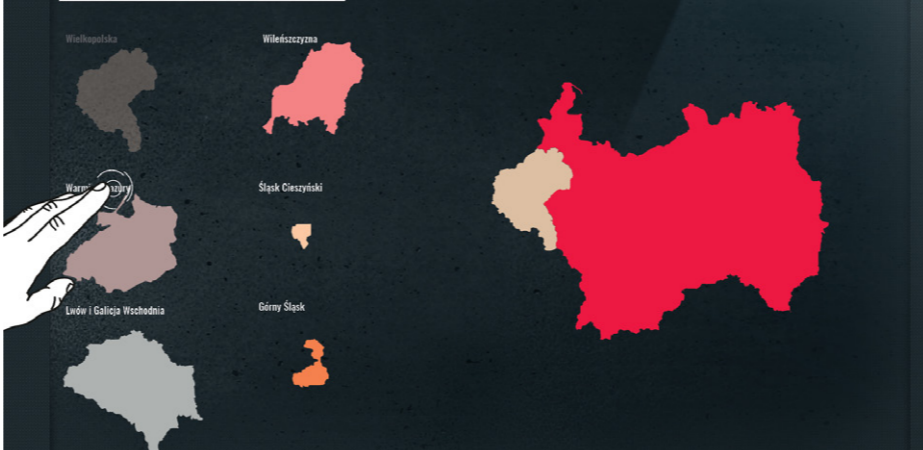
Tereny byłego zaboru pruskiego, na których dominowała ludność polska. W grudniu 1918 roku do Polski wraca uznany na całym świecie pianista i patriota, Ignacy Paderewski.

26 grudnia przejęła władzę w tym regionie Armia Czerwona. W styczniu 1920 roku doszło do wybuchu powstania wielkopolskiego. Powstanie pod dowództwem gen. Józefa Piłsudskiego wkrótce odniosło znaczne sukcesy. W tym czasie odrodzone państwo polskie przejmie nad tymi terenami pełną suwerenność.

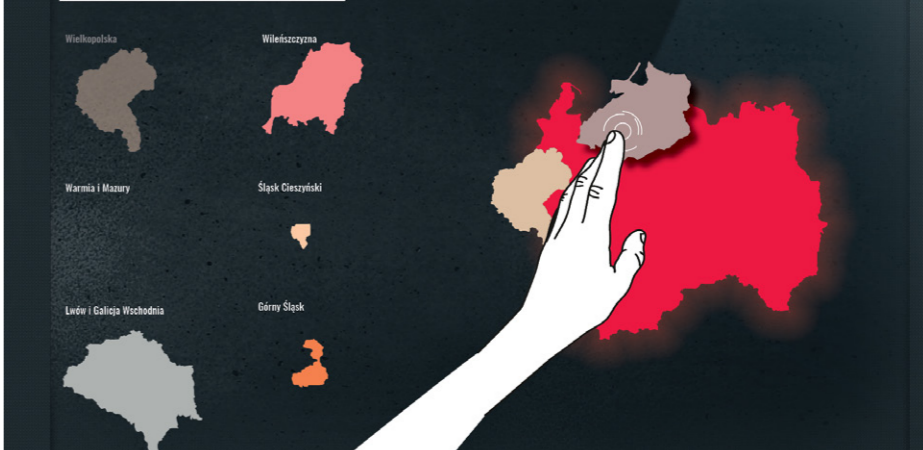
Zbuduj Polskę.
dołączając do niej regiony.

Wielkopolska Wileńszczyzna
Warmi i Mazury Śląsk Cieszyński
Lwów i Galicja Wschodnia Góry Śląsk

Zbuduj Polskę.
dołączając do niej regiony.

Wielkopolska Wileńszczyzna
Warmi i Mazury Śląsk Cieszyński
Lwów i Galicja Wschodnia Góry Śląsk

Warmia i Mazury

O przynależności tego regionu do Polski miał zdecydować plebiscyt. Warunki tuż przed głosowaniem były trudne. Armia Czerwona zbliżyła się do granicy Prus Wschodnich, co rodziło w ludności poczucie nadchodzącego końca niepodległości Polski.

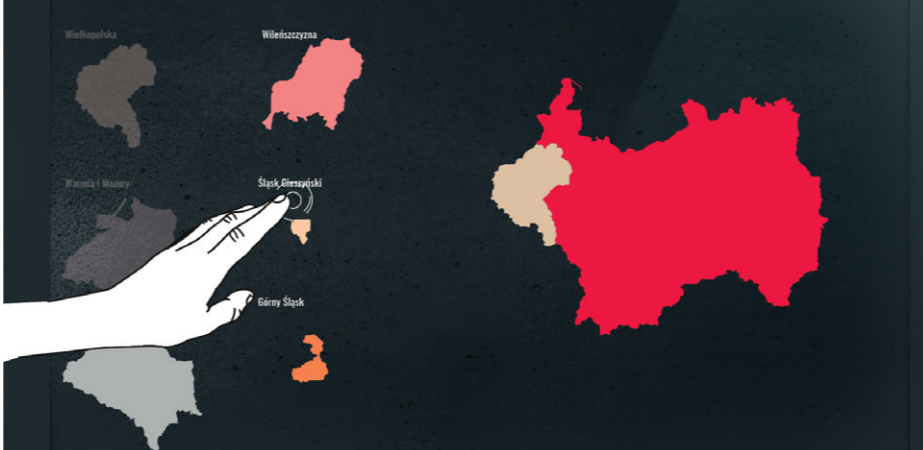
Negatywny wpływ na sprawę polską miało także długotrwałe panowanie na tym terenie Niemców, stosowanie przez nich terroru i germanizacja. 11 lipca 1920 roku odbył się plebiscyt, który zakończył się dla Polski klęską. Tylko 3% ludności opowiedziało się za włączeniem do Polski, w związku z czym przynależność tego regionu do Niemiec została utrzymana.

W wyniku plebiscytu przyczyniła się do powstania państwa polskiego. Polegała ona na tym, że głosujący musieli wybrać między kartkami z napisem „Polska – Polen” i „Prusy Wschodnie – Ostpreussen”. Większość wzięła udział w głosowaniu – Prusy Wschodnie.

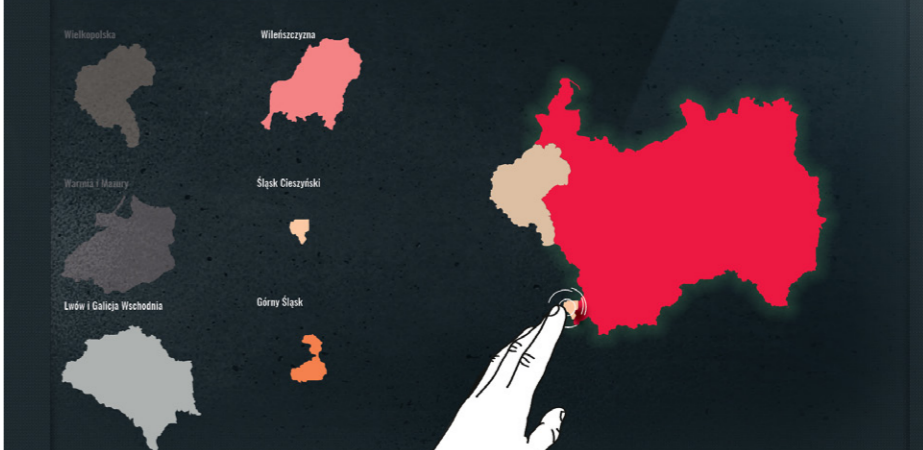
Zbuduj Polskę.
dołączając do niej regiony.

Wielkopolska Wileńszczyzna
Warmi i Mazury Śląsk Cieszyński
Lwów i Galicja Wschodnia Góry Śląsk

Zbuduj Polskę.
dołączając do niej regiony.

Wielkopolska Wileńszczyzna
Warmi i Mazury Śląsk Cieszyński
Lwów i Galicja Wschodnia Góry Śląsk

„ZBUDUJ NOWĄ POLSKĘ”

GRA EDUKACYJNA

Śląsk Cieszyński

23 stycznia 1919 roku wojska czeskie niespodziewanie zaatakowały stacjonujące w powiatach cieszyńskim, bielskim i trzebińskim polskie jednostki. Mimo bohaterskiej obrony, Polacy zostali wyparci. Czesi wykorzystując swoją przewagę militarną, zajęli także Orawę. W spór wniósł się Rada Czterech – królowa Wielkiej Brytanii, Włoch, Francji i prezydent USA.

Znając fakty dokonane, podjęła w lipcu 1920 roku decyzję, zgodnie z którą, wbrew zasadzie etnicznej, znaczna część Śląska Cieszyńskiego przypadła Czechom.

1922

I tak w 1922 roku ukształtowały się granice Polski. Łączna powierzchnia państwa osiągnęła wówczas 388 tys km². **Było to szóste pod względem wielkości państwo w Europie.** Na ogólną długość granic 5529 km, na granicę z Niemcami przypadało – 1912 km, z ZSSR – 1412 km, Czechosłowacją – 984 km, Litwą – 507 km, Rumunią – 347 km, Wolnym Miastem Gdańskiem – 121 km, z Łotwą – 106 km. Pozostałe 140 km – to granica morska.

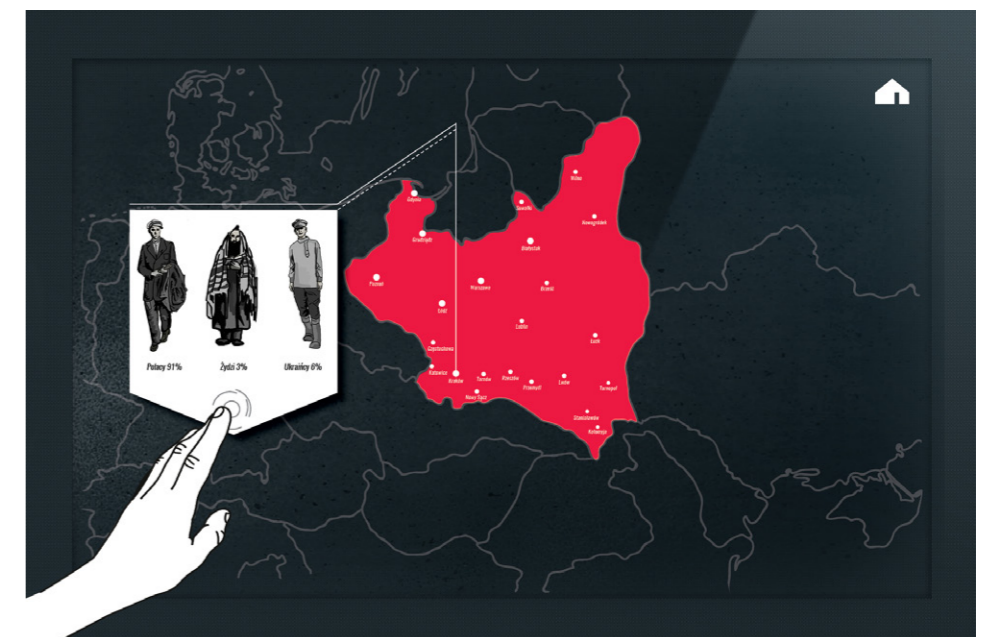
Polska w okresie międzywojennym była krajem wielonarodowościowym, w którym Polacy stanowili ok. 64-65,7% populacji. Na jej terenie obywatelstwo posiadały także Polacy żyjący w państwach sąsiednich (na czele Szwajcarii, Holandii, Niemiec) i w tym czasie. Polska stała się państwem wieloetnicznym i wielojęzycznym. Wiele społeczności narodowe i językowe. Działacza do walki politycznej i społecznej w państwie.

Wieloletnie lat przedwojennych rozpoczęło się od budowy państwa nowoczesnego państwa demokratycznego.

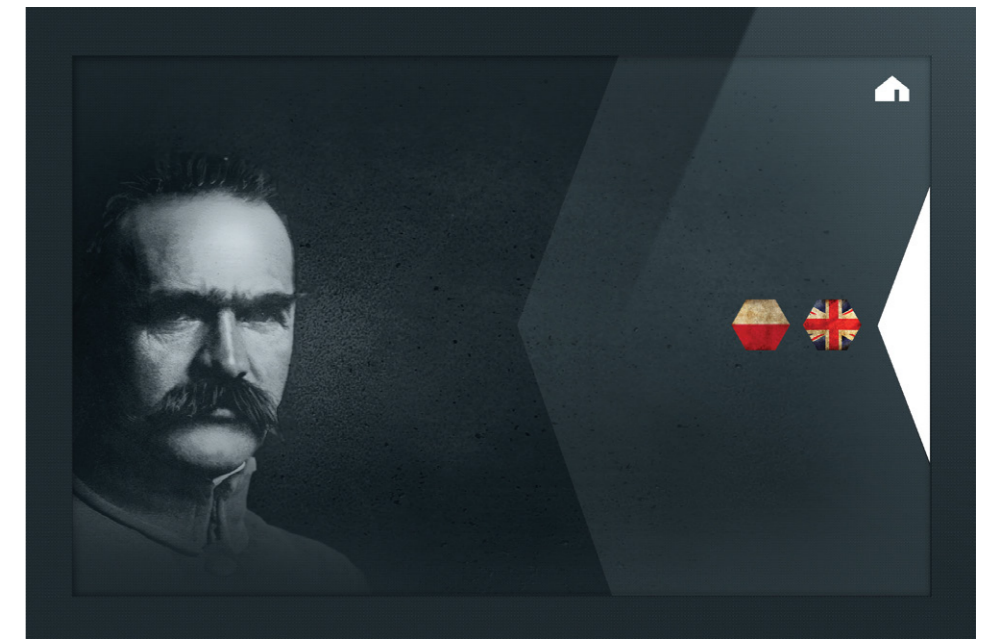
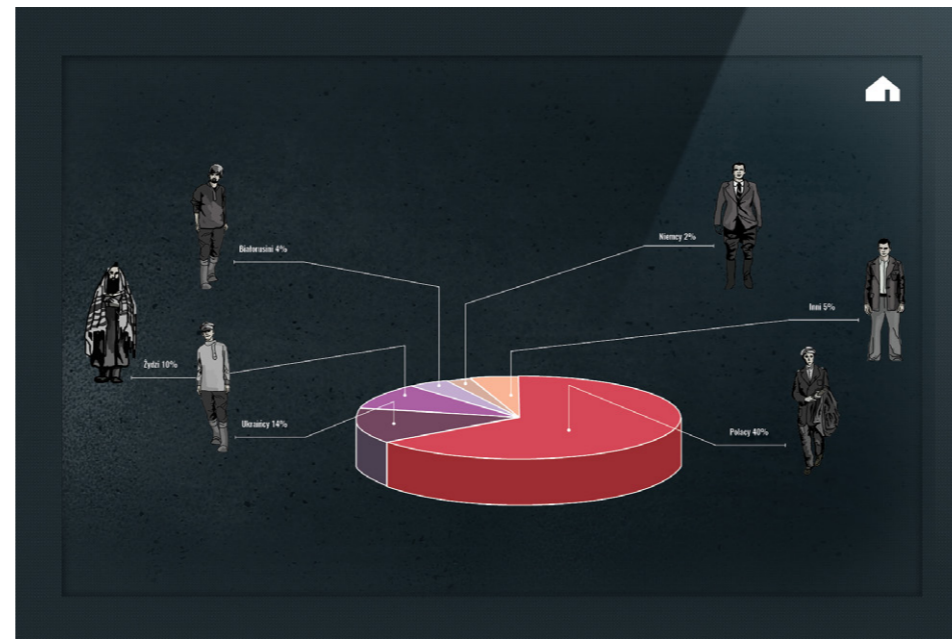
„ZBUDUJ NOWĄ POLSKĘ”

GRA EDUKACYJNA

„ZBUDUJ NOWĄ POLSKĘ”

GRA EDUKACYJNA

„BEZDANY”

PREZENTACJA PASYWNA

„BEZDANY”

PREZENTACJA PASYWNA

PROJEKCJA PASYWNA : BEZDANY

Przygotowana propozycja projekcji to komiksowa animacja koncentrująca uwagę zwiedzających na podjętej przez Józefa Piłsudskiego świadomej decyzji narażenia życia dla sprawy budowy formacji wojskowej. Formuła komiksu ma zaskoczyć i skupić uwagę odbiorców. Komiks jest udźwiękowiony, a dźwięk otacza oglądających. **[Załącznik multimedialny]**

TEMAT:

Budowa niepodległego państwa to długi proces, który nie skończył się wraz z zakończeniem I wojny światowej, towarzyszyły mu trudne wybory i ciężkie walki.

KONCEPCJA/ZARYS FABUŁY:

IX 1908

List Piłsudskiego do przyjaciela - Feliksa Perla.

Mój Drogi! Niegdyś obiecywałeś mi, że napiszesz śliczny nekrolog, gdy diabli mnie wezmą. Teraz, gdy idę na wyprawę, z której może nie wrócę, posyłam Ci swoją kartkę, jako nekrologiście, z małą prośbą. Nie idzie mi, naturalnie, o to, bym ci miał dyktować ocenę mojej pracy i życia(...), proszę tylko o to, byś nie robił ze mnie „dobrego oficera lub mazgaja i sentymentalistę...”, tj. człowieka poświęcenia, rozpinającego się na krzyżu dla ludzkości, czy czego tam. Byłem do pewnego stopnia takim (...). Teraz nie, to minęło i minęło bezpowrotnie - te mazgajstwa i krzyżowanie się dokuczyło mi, gdym na to u naszych inteligentów patrzył - takie to słabe i beznadziejne! Walczę i umrę jedynie dlatego, że w wychodku, jakim jest nasze życie, żyć nie mogę, to ubliża - słyszysz! - ubliża mi, jako człowiekowi (...). Chcę zwyciężyć, a bez walki i to walki na ostre, jestem nie zapaśnikiem nawet, ale wprost bydłkiem, okładanym kijem i nahajką. Rozumiesz chyba mnie. Nie rozpacz, nie poświęcenie mną kieruje, a chęć zwyciężenia i przygotowania zwycięstwa.

Sobotni poranek, 26 IX 1908

W Wilnie grupka mężczyzn pobiera broń (browningi i mauser). Ustalono nawołanie („kto idiota?”) i odzew („komuniści”) i wyruszone na akcję. Część udaje się do pobliskiej wsi na piechotę, inni jadą tramwajem konnym.

Tuż przed godziną 23:00

Pociąg relacji Petersburg-Warszawa zbliża się do Bezdany. Mija budkę dróżnika, z której wychyla się zaspana postać. Część obsady pociągu pali machorkę na peronikach w drzwiach wagonów, część znużona wygląda przez okna.

Nagle czterech mężczyzn zaczyna biec wzdłuż przedziału eskorty pociągu. Towarzysz Bałega próbuje przy pomocy kijów wybić szybę w wagonie. Z pociągu rozlegają się strzały, żandarm Borysowicz stara się zabić atakującego. Jednak nie trafia, ponieważ zostaje postrzelony w nogę przez Gibalskiego. Czołgając się, usiłuje dostać się z powrotem do wnętrza wagonu. Szyba, w którą uderza Bałega, rozpryskuje się i Gibalski wrzuca do środka ładunek, który wybucha.

Trzeci z atakujących, Momentowicz, traci czapkę i odkrywa, że stracił również słuch w lewym uchu. Gibalski i Bałega otrzepują się i wstają spod płotu, na który odrzucił ich wstrząs. Ogłuszony żandarm leży na torach kolejowych.

Gibalski podbiega raz jeszcze do wagonu i wrzuca w dymiącą dziurę drugi ładunek. Wybuch wybija wszystkie szyby oraz gasi światła. W przodzie wagonu Tomasz Arciszewski krzyczy: „Dawać lampę. Acetyleonową”, która po chwili wpada do środka. Z wymierzonym karabinem idzie naprzód. Po chwili dobiega do niego drugi bojownik - Fijałkowski. Arciszewski szepcze mu coś na ucho, po czym tamten wybiega z przedziału.

Chwilę później w innej części pociągu podróżni widzą jak do mężczyzny podbiega zdyszany człowiek z pistoletem i po krótkiej rozmowie znika. Nikt nie wie, że wydający rozkaz podróżny za kilkanaście lat będzie premierem nieistniejącego obecnie państwa.

W tym samym czasie Arciszewski zbliża się do przedziału w dymiącym wagonie, w którym podróżują żandarmi. Stojący na peronie bojowcy otworzyli już ogień. Mężczyzna cofa się nieznacznie, aby przypadkiem nie zostać trafionym przez towarzyszy. Kiedy strzały cichną, wpada do przedziału. Na środku leży poszarpane ciało jednego z żandarmów, trzej inni, przerażeni, chronią się pod ścianami. Arciszewski, wymachując rewolwerem, każe im uciekać.

„BEZDANY”

PREZENTACJA PASYWNA

Na stacji, jeszcze przed wybuchem ładunków, dwóch podróżnych nerwowo kręci się po poczekalni. Kiedy słychać pierwszy huk, wyciągają zza pazuchy broń i nakazują czekającym, aby byli spokojni. Po chwili Młynarski i Gorgol trzymają już na muszce zastępcę naczelnika stacji, Mikołaja Borysowicza. Popędzając go lufami, dochodzą do pokoju telegraficznego i niszczą sprzęt. Następnie zbierają całą obsługę stacji w poczekalni i na ich oczach niszczą siekierą telegrafy i telefony.

Kiedy Gorgol wybiega z poczekalni, aby zamknąć semafor, z zatrzymanymi pozostaje sam Młynarski. W jednej ręce trzyma rewolwer, w drugiej owinięte w gazetę śledzie (pakunek do złudzenia przypomina bombę). Napastnicy uspokajają obsługę stacji, że interesują ich jedynie rządowe pieniądze, a zapytani o możliwość zapalenia papierosa częstują swoimi.

W tym samym czasie na skraju stacji stoi samotny mężczyzna. Kilkoma strzałami w powietrze odstrasza zbliżających się ludzi. Na umówiony sygnał Walery Sławek daje sygnał Świrskiemu, aby ten zaciągnął hamulec. Razem z dwoma innymi bojownikami, Prystorem i Brajtenbachem, stają na podeście i strzelają z mauserów i browningów do uciekających żandarmów.

Od strony lokomotyw zbliża się kolejna grupa napastników. Wśród nich jest dowódca dywersji, Lutze-Birk, który ma za zadanie wysadzić w powietrze szynę. Nie ma szczęścia, ponieważ pociąg zatrzymuje się nieco dalej niż planowano i najbardziej dogodnie miejsce staje się niedostępne. Zirytowany, każąc sobie świecić latarnią, próbuje zamontować ładunek gdzie indziej. Ten jednak jak na złość nie wypala. Zrezygnowany przechodzi do planu B i przy pomocy browninga terroryzuje obsługę lokomotywy. Kiedy jego towarzysze opiekują się zatrzymanymi, udaje się na peron, aby spotkać się z architektem całej akcji – Piłsudskim. Nie słyszy jednak umówionego okrzyku: „kto idiota?” i o mały włos nie ginie z ręki towarzyszącego „Wiktorowi” Helmana. Dopiero kiedy opada dym, orientują się, jak byli blisko fatalnej pomyłki.

W całym zamieszaniu do wagonu, w którym przewożono pieniądze, podchodzi brodaty mężczyzna (Piłsudski) i stawia znajdującej się we wnętrzu eskortie ultimatum: albo otworzą, albo wrzuci bombę. Po chwili drzwi stoją otworem.

Po krótkiej chwili grupka bojowników zaczyna przeczesywać worki i wrzucać ich zawartość do przygotowanych wcześniej toreb. Panuje chaos, wiele pakunków jest opisanych niewłaściwie. W niektórych wbrew zapowiedziom nie ma pieniędzy.

W drugiej części wagonu konduktorzy barykadują się, zamykając żelazne drzwiczki. Jednak Lutze-Birk przekonuje ich z pomocą ładunku wybuchowego do zmiany zdania.

Godzina 23:40

Ziuk ogłasza, że zostało zaledwie 5 minut na przeczesanie wagonu z pieniędzmi. Część bojowców protestuje, ponieważ właśnie dotarli do miejsca z największą ilością pieniędzy. Piłsudski jest nieubłagany. Zarekwirowana ze stacji trąbka daje sygnał do odwrotu. Z workami wypełnionymi rublami, złotem i srebrem, bojownicy PPS-u uciekają ze stacji. Na odchodne uspokajają podróżnych.

Ich łupem pada w zależności od źródeł: od 200 000 do ponad 500 000 rubli. W trakcie akcji jeden żandarm zginął, a kilku zostało rannych. Po stronie PPS-u nikt nie doznał obrażeń.

Bojownicy po obrabowaniu pociągu rozjechali się w różne strony. Jedni przedarli się czótnami do Wilna, drudzy uciekli na piechotę, a jeszcze inni odjechali wcześniej przygotowaną bryczką. Ich drogi się rozeszły. Niektórzy, jak Piłsudski i Momentowicz, przez Wilno dotarli do Warszawy, z kolei innych, np. Arciszewskiego i Sławka, los rzucił przez Mińsk do Kijowa. Czterech sprawców zostało złapanych i osadzonych w więzieniu.

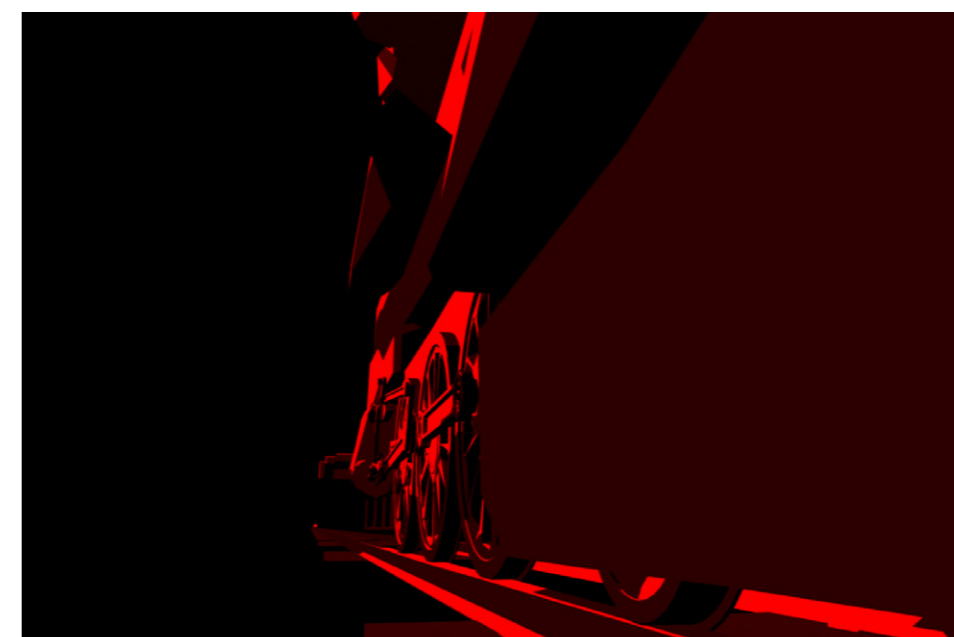
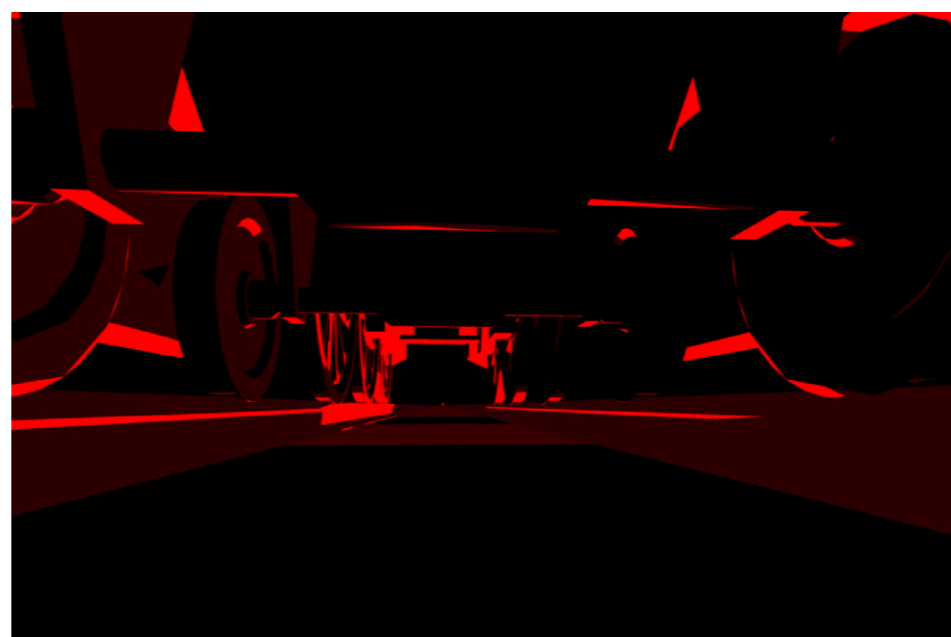
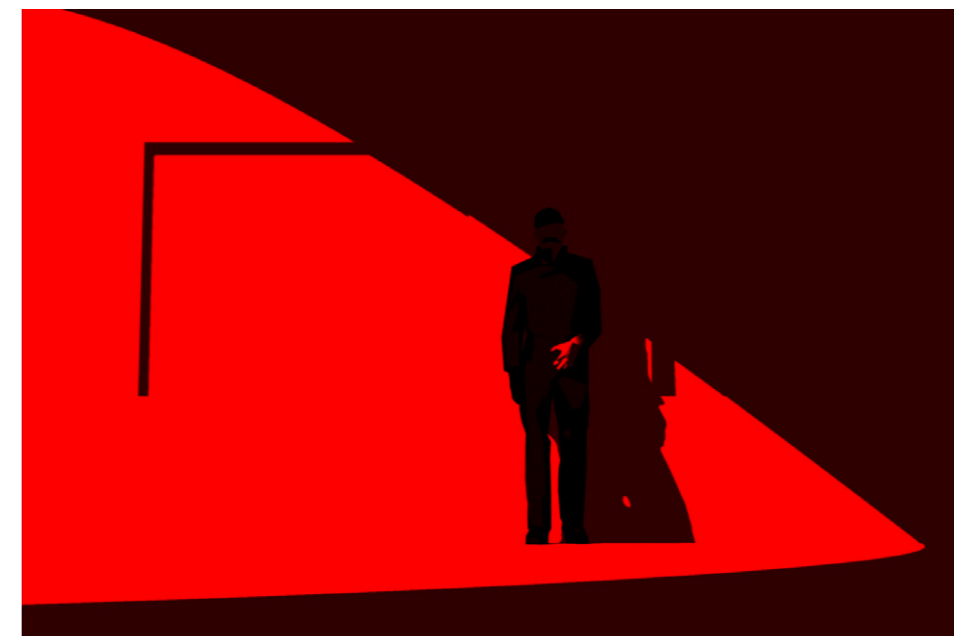
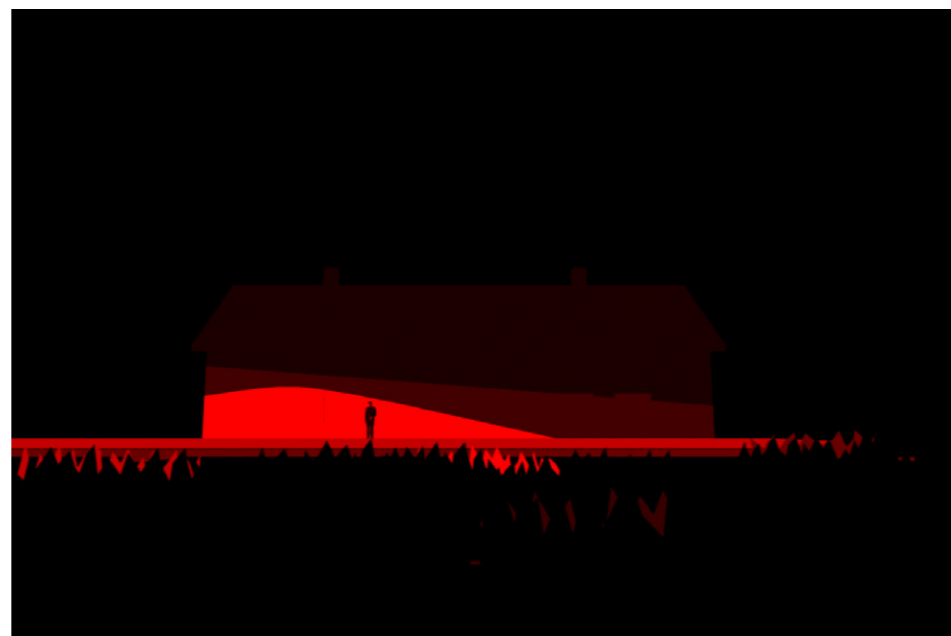
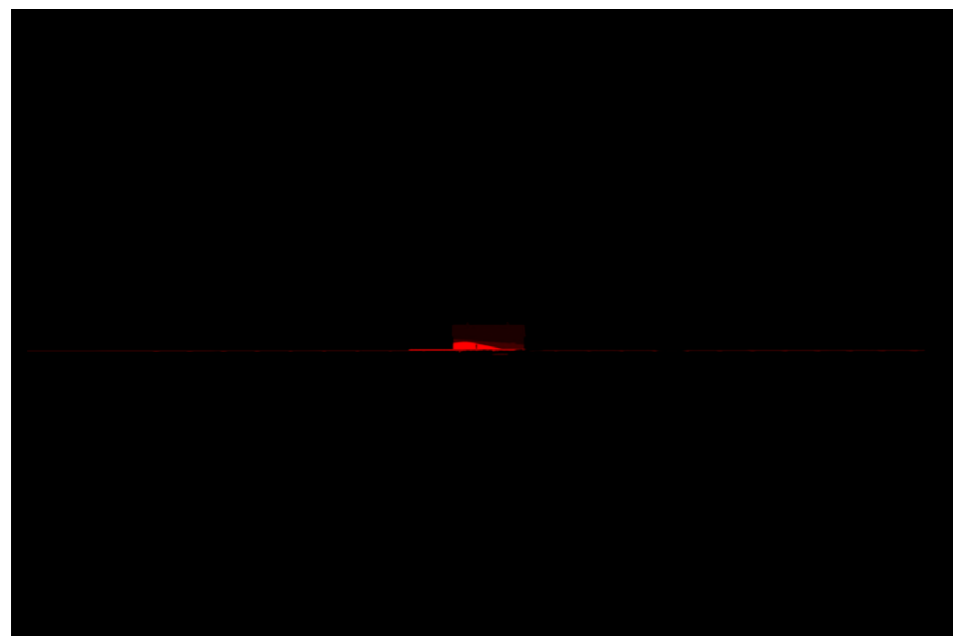
Zrabowane pieniądze posłużyły do spłaty długów i budowy w Galicji organizacji wojskowych i strzeleckich.

W akcji udział wzięli: Józef Piłsudski, Walery Sławek, Aleksander Prystor, Aleksander Damasty, Tomasz Arciszewski, Jerzy Sawa-Sawicki, Józef Kobiałko, Kazimierz Młynarski, Bronisław Gorgol, Włodzimierz Momentowicz, Aleksander Lutze-Birk, Edward Gibalski, Bertold Brajtenbach, Czesław Świrski, Jan Balaga, Jan Fijałkowski, Włodzimierz Hellmann. W przygotowaniach uczestniczyła Aleksandra Szczerbińska, przyszła żona Piłsudskiego. Ze względu na późniejsze losy uczestników - akcja ta bywa nazywaną „akcją czterech premierów”.

„BEZDANY”

PREZENTACJA PASYWNA

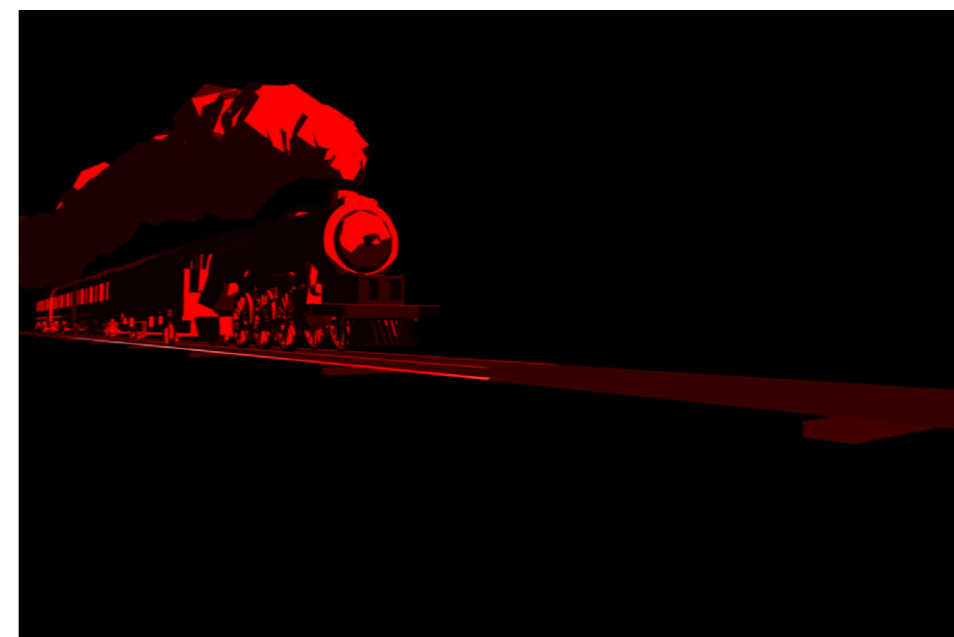
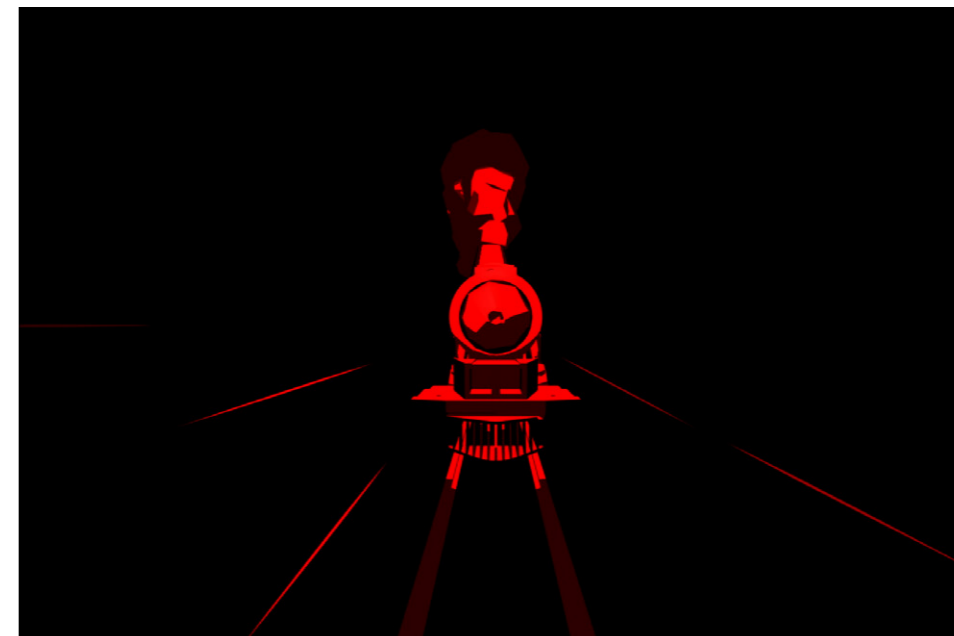
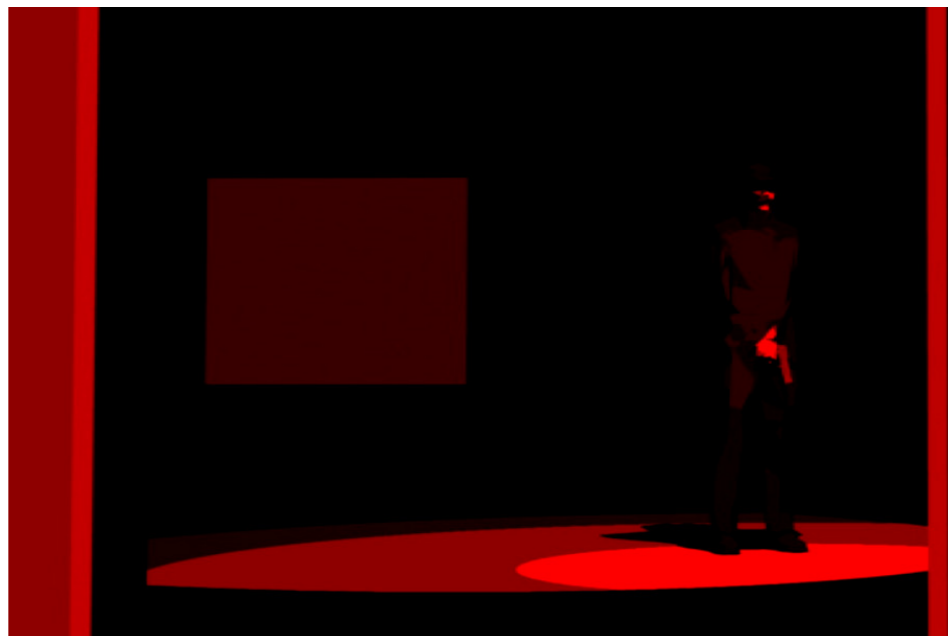
STORYBOARD

„BEZDANY”

PREZENTACJA PASYWNA

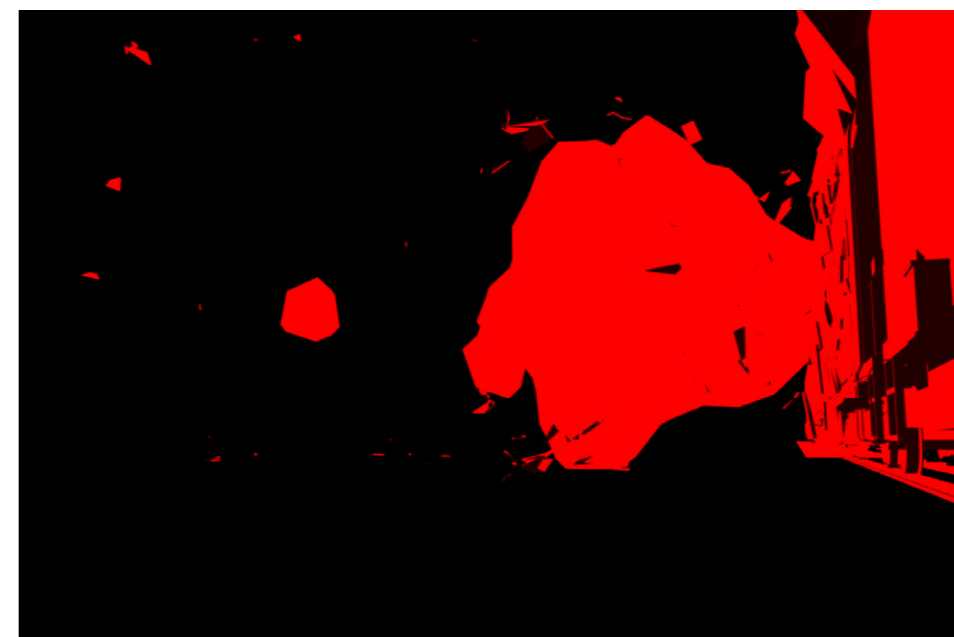
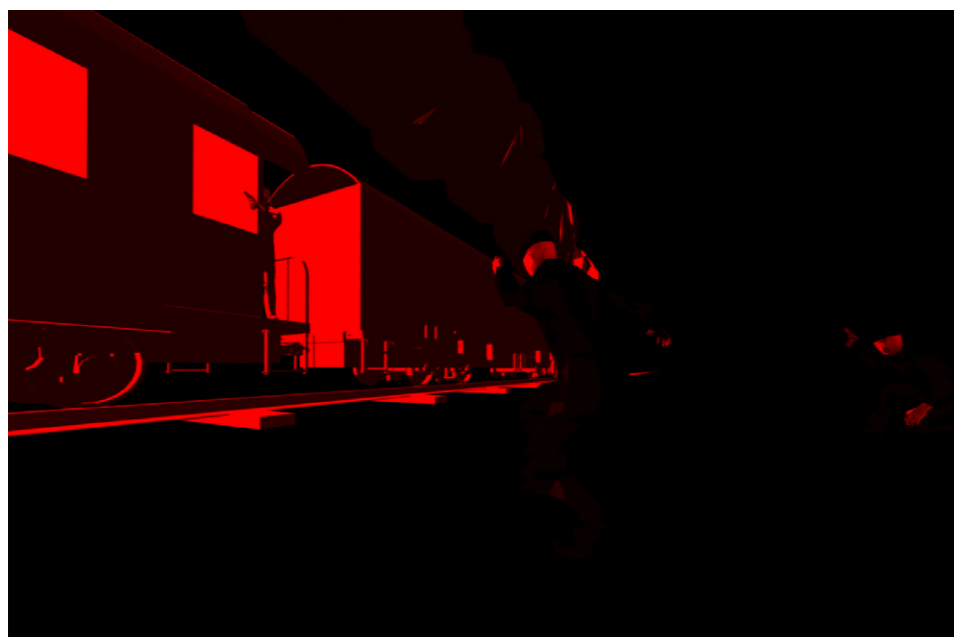
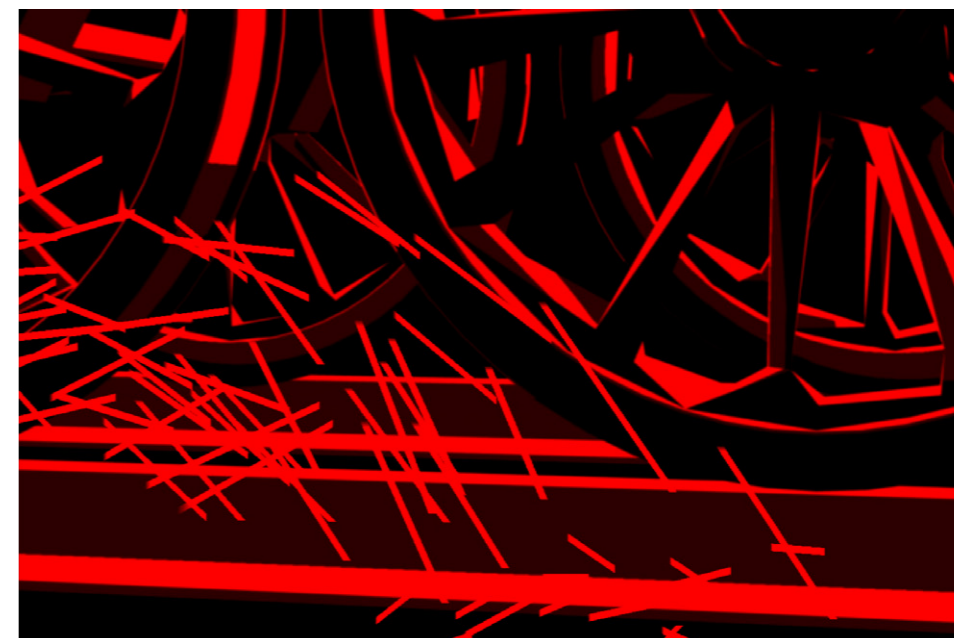
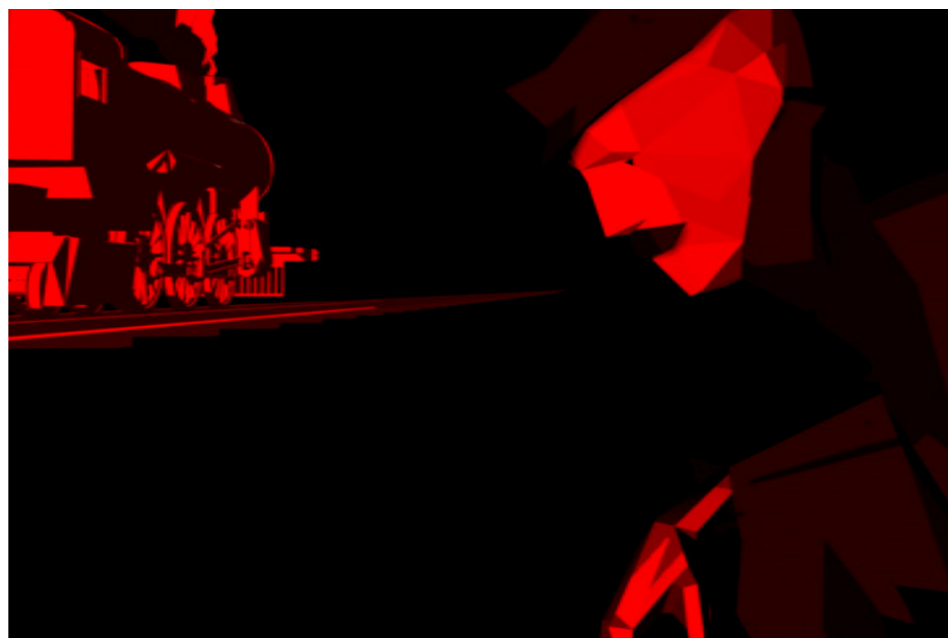
STORYBOARD

„BEZDANY”

PREZENTACJA PASYWNA

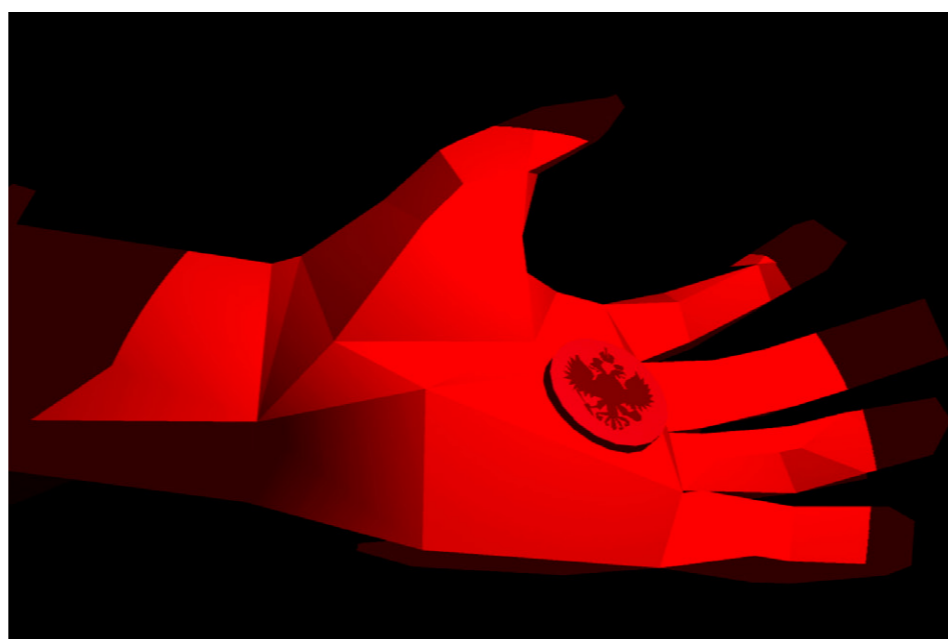
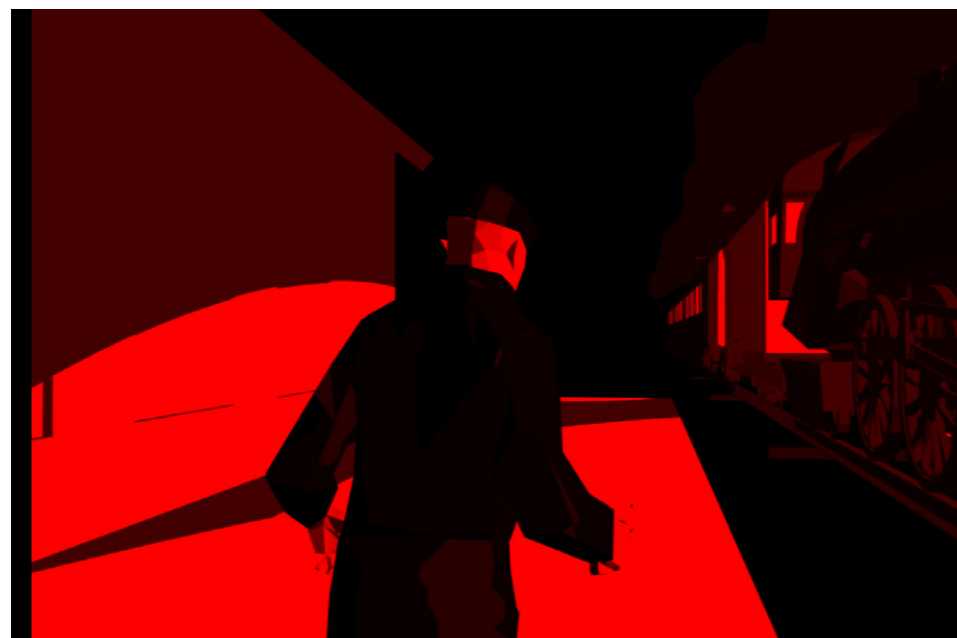
STORYBOARD

„BEZDANY”

PREZENTACJA PASYWNA

STORYBOARD

BEZDANY

1908

Moneta! Niech ją diabli wezmą, jak nią gardzę, ale wolę ją brać tak,
jak zdobycz w walce, niż żebrać o nią u dzieciinniałego
z tchórzostwa społeczeństwa polskiego, bo przecie jej nie mam,
a mieć muszę dla celów zakreślonych.

